

รูปแบบการสร้างเสริมเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรม
และหลักการทางพระพุทธศาสนาในจังหวัดเชียงใหม่

มงคลชัย สมศรี และคณะ

2564

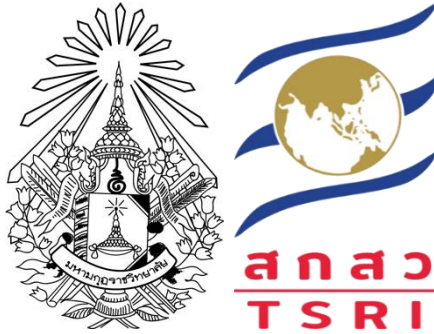

รายงานการวิจัย
รูปแบบการสร้างเสริมเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรม
และหลักการทางพระพุทธศาสนาในจังหวัดเชียงใหม่
MODEL FOR STRENGTHENING IN AN ANTI-CORRUPTION BY ACTIVITIES
AND BUDDHIST PRINCIPLES IN CHIANG MAI PROVINCE

มงคลชัย สมศรี
พระมหาวิเศษ ปญฺญาวชิโร
ตระกูล ชำนาญ

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.)
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รายงานการวิจัย
รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรม
และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในจังหวัดเชียงใหม่
MODEL FOR STRENGTHENING IN AN ANTI-CORRUPTION BY ACTIVITIES
AND BUDDHIST PRINCIPLES IN CHIANG MAI PROVINCE

มงคลชัย สมศรี
พระมหาวิเศษ ปญญาวชิโร
ตระกูล ชำนาญ

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.)
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง บุคลากรจากสถาบันการศึกษาทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน โรงเรียน เมตตาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุ 31 – 40 ปี จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี อยู่ในสายปฏิบัติงานด้านบุคลากรสนับสนุนวิชาการ และมีสถานภาพการทำงานเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยมากที่สุด มีระยะเวลาการทำงาน 6 – 10 ปี และ ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม และมีระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับกระบวนการสร้างความเข้มแข็ง และรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริตในระดับมาก และ 1) กระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ภายในสถาบันการศึกษา ไม่เคยมีการจัดอบรมหรือเข้าร่วมการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริต โดยตรง แต่ภายในองค์กรมีการจัดกิจกรรมตามประเพณี การฟังธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม และมีการจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต ซึ่งจากการจัดกิจกรรม โครงการและการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์กร เช่น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา โรงเรียนเมตตาศึกษา และโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน มีการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม ซึ่งเป็นการรวบรวมคณะผู้บริหาร บุคลากร นักเรียนนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมซึ่งจากการจัดทำค่ายจะมีการสอดแทรกข้อคิดและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมการรู้จักผิดชอบชั่วดี ให้แก่ผู้บริหาร บุคลากร นักเรียนนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม เช่น หลักธรรมในชีวิตประจำวัน พรหมวิหาร 4 อิทธิบาท 4 อริยสัจ 4 และสังคหวัตถุ 4 หลักฆราวาสธรรม 4 หลักhiri โอตูปปะ หลักสันโดษ และหลักสุจริต จากการจัดกิจกรรมดังกล่าวส่งผลให้ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่บุคลากร นักเรียน นักศึกษา มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ มีความศรัทธา และมีความรักในองค์กรสถาบันมากยิ่งขึ้น อีกทั้งในการทำงาน เป็นการทำงานที่เสมือนครอบครัวพี่น้อง ในส่วนของผู้บริหารจากการทำกิจกรรมส่งผลให้ผู้บริหารมีความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่บุคลากรในทุกระดับส่งผลให้ผู้บริหารเข้าถึงเจ้าหน้าที่บุคลากรและสมาชิกภายในองค์กรมากยิ่งขึ้น และเมื่อมีการจัดกิจกรรมส่วนรวม เจ้าหน้าที่บุคลากร นักเรียน นักศึกษา จะพร้อมใจกันในการทำกิจกรรมนั้น ๆ เช่น กิจกรรมแห่เทียนพรรษาทุกคนจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน หรือกิจกรรมอาสาต่าง ๆ สมาชิกก็จะช่วยกันระดมทรัพยากรระดมทุนในการให้ความช่วยเหลือและจัดกิจกรรมร่วมกัน 2) รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สถาบันการศึกษา องค์กร หน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ ควรมีการพัฒนารูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ดังนี้ คือ 1. รูปแบบการ

สร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้วยการส่งเสริมการจัดกิจกรรม อบรมเป็นแผนประจำปี 2. รูปแบบการสร้างเครือข่ายระหว่างสถาบันการศึกษา และองค์กรทางพุทธศาสนา ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ควรมีการศึกษาและวิจัยผลสัมฤทธิ์จากการนำหลักธรรมสู่การสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริตในองค์กรอื่น อาทิภาคเอกชน ภาคธุรกิจ หรือองค์กรปกครองท้องถิ่น เป็นต้น และศึกษาวิจัยเชิงลึกประเด็นความสำเร็จจากการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริตโดยบวร บ้าน วัด โรงเรียน เป็นต้น

คำสำคัญ : 1. รูปแบบการสร้างความเข้มแข็ง 2. การต่อต้านทุจริต 3. กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the process of strengthening anti-corruption by using activities and Buddhist principles in Chiang Mai 2) to create a model of strengthening anti-corruption by using activities and Buddhist principles in Chiang Mai 3) to present a model for strengthening anti-corruption by using activities and Buddhist principles in Chiang Mai. It is a mixed method research, both quantitative research and qualitative research. The sample group used in the research by specific sampling method. Personnel from 4 educational institutions, namely Samakkhivittayakanthan School, Mettasuksas School, Mahachulalongkorn Rajavidyalaya University Chiang Mai Campus, Mahamakut Buddhist University Lanna Campus. The results revealed that Most of them were male, aged 31-40 years, graduating with a bachelor's degree. in the line of work in the field of academic support personnel and has the highest working status as university employees Has a working period of 6-10 years and has never attended training and have a level of satisfaction about the strengthening process and a model of strengthening anti-corruption at a high level and, 1) Anti-corruption process by using Buddhist activities and principles In Chiang Mai found that within the school There has never been any direct training or participation in training on strengthening anti-corruption but within the organization, there are traditional activities. listening to sermons Dharma practice and various projects are in place to strengthen the anti-corruption. which from the activities Projects and participation in various activities within the organization such as Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus Mahamakut Buddhist University Lanna Campus Mettasueksa School and Samakkhi wittayathan School There are moral development camp activities. This will gather the management team, staff, students to participate in moral development camp activities, which from the camp will insert ideas and instill morals, ethics and accountability. to personnel management Students participate in activities such as dharma principles in daily life. Brahmawihan, 4 Itthibath, 4 Noble Truths, and Sangkhahavut. The 4 secular dharmas, the principle of hiriotappa, the principle of solitude, and the principle of integrity as a result of such activities, faculty, staff, staff, students, students have unity. More honesty, faith, and love for the institution also in work It is working like a family of brothers and sisters. As for the executives from the activities, the executives are closer to the personnel at all levels, resulting in the executives reaching more staff, personnel and members within the organization and when organizing public activities Staff and student staff will be united in such activities, such as the candle parade activity, everyone will participate in the activities together. Or various volunteer activities, members will help mobilize resources to raise funds to provide

assistance and organize activities together 2) Strengthening anti-corruption model by using activities and Buddhist principles In Chiang Mai found that educational institutions, organizations, agencies in Chiang Mai should develop a form of Strength against corruption by using activities and Buddhist principles. The following are: 1. Strengthening model in anti-corruption by using activities and Buddhist principles by promoting activities Training is an annual plan. 2. Model of networking between educational institutions and Buddhist organizations Research Recommendations There should be a study and research on the results of applying Dharma principles to strengthening the anti-corruption in other organizations such as the private sector, business sector or local government organizations, etc. and an in-depth research study on success issues from strengthening anti-corruption by Bowon, houses, temples, schools

Keywords: 1. Model for Strengthening 2. Anti-Corruption 3. Activities and Buddhist Principles

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสำเร็จจากความเมตตาจาก พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ผศ.ดร. รองอธิการบดี วิทยาเขตล้านนา พระเมธาวิเชียร, รศ.ดร. และดร.สุวรรณ ม่วงนวล ที่ปรึกษาโครงการ ที่ได้ให้คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องมาโดยตลอด จนโครงการวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ขอขอบพระคุณผู้บริหารจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ โรงเรียนเมตตาศึกษา และ โรงเรียนสามัคคีวิทยาทานทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาให้ข้อมูลวิจัยอันเป็นประโยชน์ ประเด็นที่สำคัญต่อการพัฒนางานวิจัยมาด้วยความเคารพ

สุดท้ายขอขอบคุณคณะวิจัยและผู้ประสานงานทุกท่านที่ให้การสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้ ประสบความสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

มงคลชัย สมศรี
หัวหน้าโครงการวิจัยและคณะ
26 มกราคม 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่	
1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 ปัญหาวิจัย	2
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	2
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	3
1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	3
1.6 หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้	4
2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลและการจัดการภาครัฐ	5
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและต่อต้านการทุจริต	7
2.3 แนวคิดการสร้างเครือข่าย	10
2.4 หลักธรรมทางพุทธศาสนา	17
2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
2.6 สรุปกรอบแนวความคิด	29
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 รูปแบบการวิจัย	30
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	33
3.4 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	33
3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	35
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	35
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	36
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
4.1 ผลการศึกษากระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่	38
4.2 ผลการสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่	44

	หน้า
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	48
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	49
5.3 ข้อเสนอแนะ	51
บรรณานุกรม	52
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก ภาพการดำเนินงาน	56
ภาคผนวก ข แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	63
ภาคผนวก ค ใบรับรองจริยธรรมการวิจัย	78
ประวัตินักวิจัย	80

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.2 หน่วยงาน จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	31
ตารางที่ 3.1 หน่วยงาน จำนวนประชากร และกลุ่มเป้าหมาย	31
ตารางที่ 3.3 จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างและทำการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก	33
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	38
ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	38
ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม ระดับการศึกษาสูงสุด	38
ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม สายปฏิบัติงาน	39
ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม สถานภาพการทำงาน	40
ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม ระยะเวลาการทำงาน	40
ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม หน่วยงานสังกัด	40
ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนค่าจำนวนร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนก จำแนกตามการเข้ารับการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้าน การทุจริต	41
ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กระบวนการสร้างความเข้มแข็ง ในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่	41
ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รูปแบบการสร้างความเข้มแข็ง ในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่	43

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การทุจริตคอร์รัปชันก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของไทยอย่างรุนแรง เกิดการเร่งรัดใช้จ่ายทรัพยากรธรรมชาติ สาธารณะสมบัติ งบประมาณ ฯลฯ การกระจายรายได้และทรัพย์สินที่ไม่เป็นธรรม เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ได้เปิดเผยดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันในรัฐบาลทั่วโลก (Corruption Perception Index - CPI) ในปี 2561 ประเทศไทยได้ 36 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ลดอันดับลงจากปี 2560 ที่อันดับ 96 ของโลก เป็นอันดับที่ 99 ของโลก (BBC ไทย, 2562) นอกจากนั้น องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน ได้จัดอันดับ 10 ประเด็นคอร์รัปชันในไทย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ประเด็นร้อนในสังคม ประเด็นที่เกี่ยวกับความล่าช้า ประเด็นปัญหาเชิงโครงสร้าง และประเด็นที่รอการแก้ไขระยะยาว การคอร์รัปชันถือเป็นหนึ่งในปัญหาสำคัญที่ขัดขวางกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดความไม่เท่าเทียม กันในสังคมซึ่งวัดโดยความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของคนในสังคม (Chansarn, 2013 : 37)

ปัจจุบันการคอร์รัปชันดูเหมือนจะมีมากขึ้นเรื่อย ๆ รัฐต้องสูญเสียเงินเป็นจำนวนพัน ๆ ล้าน แม้จะมีการสร้างเครือข่ายต่อต้าน สร้างจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันดีขึ้นในรอบ 7 ปี แต่ปัญหาคอร์รัปชันเริ่มกลับมาจากกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างเข้ามา ซึ่งปัญหาก็จะเกิดขึ้น ซึ่งประเมินว่าจะรุนแรงในรอบ 3 ปี จากโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของรัฐบาล ที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนพยายามหาช่องว่างในการจ่ายใต้โต๊ะ ซึ่งจากผลสำรวจพบว่า ในเดือน ธ.ค. 2560 เปอร์เซนต์การจ่ายเงินเพิ่มพิเศษ หรือ การจ่ายใต้โต๊ะของเอกชนแก่หน่วยงานรัฐ และนักการเมืองเพื่อให้ได้งาน มีทิศทางเพิ่มขึ้น เฉลี่ยอยู่ที่ 5-15% ของมูลค่างบประมาณลงทุน ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยการจ่ายเงินใต้โต๊ะเท่ากับก่อนหน้าที่มีการทำรัฐประหาร ในปี 2557 ซึ่ง การเรียกเงินสินบนเฉลี่ย 5-15% จะทำให้เกิดความเสียหาย 1-2 แสนล้านบาท (ข่าวสด, 2561)

จากรายงานผลการดำเนินการปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ท. ประจำปีเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2562 “การกล่าวหา ร้องเรียนการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ ปีงบประมาณ 2561 มีจำนวน 3,196 คดี” จากการสรุปผลการดำเนินการเรื่องร้องเรียน ประจำปี 2560 ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) พบว่า หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนให้ตรวจสอบ 5 อันดับแรก คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 17.35% กระทรวงมหาดไทย 15.11% สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 9.96% กระทรวงศึกษาธิการ 4.11% กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2.34% ส่วนจังหวัดที่มีการร้องเรียนมากที่สุด 5 อันดับแรก ประกอบด้วยกรุงเทพมหานคร 13.19% นครราชสีมา 3.19% เชียงใหม่ 2.91% อุบลราชธานี 2.61% นครสวรรค์ 2.59% (กรุงเทพธุรกิจ, 2561) เชียงใหม่เป็นอันดับที่ 3 ของจังหวัดที่มีการร้องเรียนในการทุจริต รองจากกรุงเทพมหานคร และนครราชสีมา และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตจังหวัดเชียงใหม่ มีสถิติเรื่องร้องเรียนเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับทุจริต จริยธรรม จำนวนเรื่องทั้งหมด 47 เรื่อง การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันถือว่าเป็นปัญหาสำคัญที่เร่งด่วน จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ เชียงใหม่เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีประชาชนจากทั่วทุกมุมโลกเดินทาง

ทางเข้ามา หากปล่อยให้การทุจริตคอร์รัปชันยังเป็นปัญหาอยู่ จะนำไปสู่ภาพพจน์ที่ไม่ดีอันจะเป็นผลเสียต่อการธุรกิจหลายๆ อย่าง โดยเฉพาะธุรกิจการท่องเที่ยว

การสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริตนั้นจะเกิดผลได้ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นระดับชุมชนไปจนถึงระดับชาติ ซึ่งกระบวนการและวิธีการในการสร้างความเข้มแข็งในชุมชน เกิดจากการประกาศเจตนารมณ์ของสมาชิกชุมชนเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตในพื้นที่ของตน ซึ่งมีการเข้าร่วมในรูปแบบจิตอาสา จนเกิดเป็นองค์กรชุมชนเพื่อต่อต้านการทุจริต ถือเป็นปัจจัยหลักของความสำเร็จ ที่ทำให้เกิดการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเพื่อต่อต้านการทุจริต (ชุมแพ แสนยะบุตร, 2560) หน่วยงานภาครัฐเองก็ต้องมีกระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ มีสมรรถนะสูง ยึดหลัก ธรรมภิบาลมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมั่งคั่ง และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง (ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี, 2561–2580) สร้างความเข้มแข็งเป็นภูมิคุ้มกันของสังคมไทย ให้ครอบคลุมภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคประชาชน พร้อมทั้งสร้างพลังการขับเคลื่อนค่านิยมต่อต้านการทุจริต (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12)

งานวิจัยเรื่องรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่นี้ เป็นการบูรณาการศาสตร์สมัยใหม่กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีการจัดกิจกรรมอบรมและสร้างเครือข่ายในการสร้างความเข้มแข็งการต่อต้านการทุจริต เพื่อให้สังคมไทยมีวินัย โปร่งใส ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตและยุติธรรม รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งเป็นภูมิคุ้มกันของสังคมไทย พร้อมทั้งเพื่อสร้างพลังการขับเคลื่อนค่านิยมต่อต้านการทุจริต

1.2 ปัญหาวิจัย

1.2.1 รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่เป็นอย่างไร

1.2.2 กระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร

1.2.3 การวิจัยครั้งนี้นำเสนอรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่เป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

1.3.2 เพื่อสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

1.3.3 เพื่อนำเสนอรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1.4.1 รูปแบบการสร้างความเข้มแข็ง หมายถึง รูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นองค์กร กระบวนการทำงานจากพื้นที่ 1) โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน 2) โรงเรียนเมตตาศึกษา 3) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และ 4) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ผู้การสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต

1.4.2 การต่อต้านทุจริต หมายถึง กิจกรรมหรือวิธีการดำเนินการปฏิบัติ ในองค์กรต่อการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนานำมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม

1.4.3 กิจกรรม หมายถึง การนำกิจกรรมมาประยุกต์ใช้กับหลักธรรมพุทธศาสนา เช่น กิจกรรมเทศนาธรรม กิจกรรมหลักธรรมเสริมสร้างพลังบวรต่อต้านทุจริต และกิจกรรมส่งเสริมต้านต่อต้านทุจริต

1.4.4 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หมายถึงการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาใช้ในการต่อต้านทุจริตในองค์กร เช่น หลักธรรมในชีวิตประจำวัน อาทิพรหมวิหาร 4, อิทธิบาท 4, อริยสัจ 4, และสังคหวัตถุ 4, หลักฆราวาสธรรม 4, หลักหิริโอตตปปะ, หลักสันโดษ, และหลักสุจริต เป็นต้น

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.5.1 ได้ทราบถึงกระบวนการสร้างการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

1.5.2 เกิดรูปแบบการสร้างการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

1.5.3 เกิดองค์ความรู้นำไปสู่ ข้อเสนอเชิงนโยบายการสร้างการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับฐานรากของชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและการวิจัยเป็นสำคัญ

1.5.4 ได้คู่มือรูปแบบการสร้างการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการนำรูปแบบไปใช้ในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5.5 นำความรู้จากการวิจัยสู่นโยบายหลายด้าน เช่น นโยบายการสร้างการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต จังหวัดเชียงใหม่ต่อการสร้างความสามารถบูรณาการตอบสนองต่อแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีได้เป็นอย่างดี

1.5.6 เกิดการบูรณาการประสานงานทั้งด้านวิชาการและการดำเนินงานวิจัยระดับพื้นที่ชุมชน โดยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จะสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน การบริการวิชาการชุมชนและสังคม และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.5.7 นำผลการวิจัยไปเขียนบทความวิจัยเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ในเวทีวิชาการต่อไป

1.6 หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้

1.6.1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1.6.2 โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1.6.3 โรงเรียนเมตตาศึกษา ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1.6.4 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในจังหวัดเชียงใหม่” มีแนวคิดและทฤษฎีประกอบดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลและการจัดการภาครัฐ
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและต่อต้านการทุจริต
- 2.3 แนวคิดการสร้างเครือข่าย
- 2.4 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
- 2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 สรุปกรอบแนวความคิด

2.1 แนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลและการจัดการภาครัฐ

2.1.1 หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Government Framework) ประกอบด้วย 4 หลักการสำคัญ และ 10 หลักการย่อย ดังนี้

1) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ประกอบด้วย

1.1) ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเกิดผลผลิตภาพที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ ต้องมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวก และลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ล้าสมัยและไม่มีความจำเป็น

1.2) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ มีการวางแผนเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

1.3) การตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม (ฉัตรชัย นาน้ำพลอย, 2563)

ดังนั้นการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ คือการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐโดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการและการแสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ โดยการนำเอาแนวทางหรือวิธีการบริหารงานของภาคเอกชนมาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐ เช่น การบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์การบริหารงานแบบมืออาชีพ การคำนึงถึงหลักความคุ้มค่า การจัดการโครงสร้างที่กะทัดรัดและแนวราบ การเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาแข่งขันการให้บริการ

สาธารณะ การให้ความสำคัญต่อค่านิยม จรรยาบรรณวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนการมุ่งเน้นการให้บริการแก่ประชาชนโดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ

2) ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) ประกอบด้วย

2.1) ภาระรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งต้องมีการจัดวางระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการให้คุณให้โทษ ตลอดจนจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

2.2) เปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย

2.3) หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ

2.4) ความเสมอภาค (Equity) หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่น ๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของ กลุ่มบุคคล ผู้ด้อยโอกาส ในสังคมด้วย (สมภพ เต็งทับทิม, มปป)

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าค่านิยมประชาธิปไตย ประกอบด้วยหลักภาระรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักความเปิดเผย/โปร่งใส หลักนิติธรรม และหลัก ความเสมอภาค

3) ประชาธิปไตย (Participatory State) ประกอบด้วย

3.1) การมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented) หมายถึงการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญ ที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน

3.2) การกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง การปฏิบัติราชการควรมีการมอบอำนาจ และกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม

4) ความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility) ประกอบด้วย

4.1) คุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics) หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความ

คาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย 8 ประการ (I AM READY) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555) ได้แก่

- I - Integrity ซื่อสัตย์และกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง
- A - Activeness ทำงานเชิงรุก คิดเชิงบวกและมีจิตบริการ
- M - Morality มีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม
- R - Responsiveness คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง
- E - Efficiency มุ่งเน้นประสิทธิภาพ
- A - Accountability ตรวจสอบได้
- D - Democracy ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย
- Y - Yield มุ่งผลสัมฤทธิ์

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า แนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลและการจัดการภาครัฐ มีจุดหมายปลายทางการบริหารก็เพื่อประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง การบริหารงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ไม่เพียงแต่ในเชิงเป้าประสงค์เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการพัฒนาการบริหารหรือการปรับปรุงการบริหารงานของหน่วยงานของรัฐให้มีประสิทธิภาพหรือมีขีดความสามารถสูง การบริหารจัดการแบบบูรณาการที่คำนึงถึงเป้าหมายและความต้องการของประชาชนการประสานงานระหว่างทุกส่วนที่เกี่ยวข้องจะช่วยนำไปสู่การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและต่อต้านการทุจริต

2.2.1 แนวคิดการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยบทบาทของภาคประชาชน (ป.ป.ช.ภาคประชาชน) เป็นช่องทางหนึ่งที่จะรักษาผลประโยชน์ของชาติโดยอาศัยการมีส่วนร่วม ของประชาชนภายใต้พื้นฐานความเข้าใจว่าคนไทยทุกคนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแล อนาคตและความอยู่รอดของชาติไทยของเรา ในการที่ประชาชนจะเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบความโปร่งใสของภาครัฐ ในฐานะ ป.ป.ช.ภาคประชาชนนั้นจึงต้องมีหลักการทำงาน ดังนี้

(1) ต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะอาสาเข้ามาทำงานเพื่อประโยชน์ของบ้านเมือง จริง ๆ นั่นคือต้องมีความเป็นผู้มีจิตอาสา มีความเสียสละ อดทนกล้าหาญ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความโปร่งใส ไม่ใช่อำนาจหน้าที่เพื่อการแสวงหาประโยชน์ส่วนตนหรือประโยชน์ให้แก่พรรคพวก นั้นหมายความว่าเราต้องมีภูมิคุ้มกันให้กับตัวเองโดยการดำเนินชีวิตแบบปรัชญาพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

(2) ต้องติดตามข่าวสารทางปัญญาให้กับตัวเองตลอดเวลา นั่นคือต้องมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของ ป.ป.ช.ภาคประชาชน และต้องแสวงหาความรู้ให้เท่าทันเทคนิคกลโกง การทุจริตคอร์รัปชัน ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักในการทำงานให้ถูกต้องและ เป็นที่น่าเชื่อถือของสังคม

(3) ต้องสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการการสร้างสรรค์เครือข่ายภาคประชาชนด้วยตนเอง การติดตามข่าวสารทางปัญญาให้กับประชาชนโดยการให้ความรู้หรือการเสนอแนะ

ช่องทางใน การตรวจสอบความโปร่งใสของการทำงานของภาครัฐ การสร้างทัศนคติที่ถูกต้องและการชี้ให้เห็นอันตรายของการทุจริตคอร์รัปชัน

(4) การเฝ้าระวังพื้นที่ที่เห็นว่าสุ่มเสี่ยงต่อการแสวงหาผลประโยชน์การสร้างเครือข่ายอาสาสมัครแจ้งข้อมูลข่าวสารที่ไม่ชอบมาพากลต่าง ๆ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติได้ทันการ

(5) ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตอย่างต่อเนื่องในชุมชน หมู่บ้าน ตำบล และในทุกภาคส่วนของสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาทุกระดับเพื่อให้เยาวชนได้ตระหนักถึงภัยร้ายของการทุจริตคอร์รัปชัน

(6) ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งทุกระดับ ไม่ว่าจะในระดับชาติหรือในระดับท้องถิ่นเพื่อการคัดกรองคนดีมีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมเข้ามาบริหารประเทศ ป้องกันคนไม่ดีไม่ให้เข้ามาแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ให้ส่งเสริมคนดีให้คนดีได้ปกครองบ้านเมืองและควบคุม คนไม่ดีไม่ให้มี อำนาจไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้

(7) ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในการป้องกันการทุจริตการบริหารงานของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นการปกครองที่ใกล้ชิดตัวของพี่น้องประชาชนมากที่สุดโดยการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมกำหนดนโยบายการบริการสาธารณะให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน ให้ประชาชนได้เข้าร่วมตรวจสอบความโปร่งใสของการจัดซื้อจัดจ้าง ให้ประชาชนประเมินการทำงานขององค์กรปกครองท้องถิ่นของตน เป็นต้น

(8) จัดให้มีการแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นและรับฟังข้อเสนอแนะของสาธารณะชน เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงการทำงานของ ป.ป.ช.ภาคประชาชน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(9) จัดให้มีกิจกรรมเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติคุณยกย่องให้กำลังใจและช่วยกันรณรงค์ปกป้องคนที่ทาความดีมีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมเพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม

(10) หามาตรการรองรับการทำงานและคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ ป.ป.ช. ภาคประชาชน และเครือข่าย

(11) ให้มีการประชาสัมพันธ์ผลงานของ ป.ป.ช.ภาคประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนได้ทราบและรณรงค์ให้ประชาชน เข้าร่วมกันเป็นเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤตินิชอบกับ ป.ป.ช.ภาคประชาชนกันอย่างกว้างขวางซึ่งจะยังประโยชน์ในการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนด้วยตนเองได้ร่วมกันรักษาผลประโยชน์ของชาติ (งานกฎหมายและคดี สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยไร่ อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์)

2.2.2 กระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

กระบวนการดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริตในแต่ละส่วนราชการสามารถแยกการดำเนินการได้เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างจิตสำนึกโดยมุ่งพัฒนาให้ข้าราชการทุกระดับมีคุณธรรมจริยธรรม

ขั้นตอนที่ 2 ผนึกกำลังกับหน่วยงานอื่น และการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน สื่อมวลชน และประชาชนทุกหมู่เหล่า เพื่อเป็นแบบอย่างและเป็นกลไกขับเคลื่อนให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 3 ขับเคลื่อนในการปฏิบัติกับเจ้าหน้าที่ทุกระดับ ยอมรับและพร้อมใจในการร่วมคิดร่วมทำ เพื่อขับเคลื่อนคุณธรรม ให้เกิดขึ้นแก่หน่วยงานด้วยความภาคภูมิใจ

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบและประเมินผล เป็นเครื่องมือเพื่อให้หัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการขับเคลื่อนการป้องกันการทุจริตในส่วนราชการ

ขั้นตอนที่ 5 กระบวนการพัฒนากระบวนการภายใน และพัฒนาระบบการบริหารงานของหน่วยงานที่เน้นความเสมอภาค โปร่งใส เป็นธรรมและสามารถตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน

2.2.3 แนวทางการเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต

การทุจริตในภาคราชการปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งอาจเป็นเรื่องของพฤติกรรมมนุษย์ อาจเกิดจากความเคยชินที่พบเห็นการกระทำนั้นที่เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีหรืออาจเกิดจากการมีทัศนคติ ค่านิยม ที่เน้นวัตถุมากกว่าการมีจริยธรรม ดังนั้น แนวทางแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวกับทัศนคติและค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตต่อการปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานราชการ จึงควรมีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

1. ระยะสั้น 1) ผู้บริหารควรสอดส่องดูแลเรื่องการทุจริตในระบบราชการอย่างใกล้ชิด และต้องเป็นตัวอย่างที่ดี 2) หน่วยงานราชการควรยกย่องเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดที่มีความประพฤติชอบ และมีความซื่อสัตย์สุจริต โดยจัดให้มีคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ยกย่องผู้ประพฤติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต 3) หน่วยงานราชการประสานงานกับหน่วยงานภายในสังกัดให้จัดกิจกรรมประเภทอบรม ศิลธรรม และจริยธรรม เป็นประจำและต่อเนื่อง 4) หน่วยงานราชการควรนำมาตรการในการปลูกฝังทัศนคติและอุดมการณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดให้มีความซื่อสัตย์สุจริต โดยการรักษาวินัยคุณธรรมและจริยธรรม

2. ระยะยาว 1) ภาคราชการควรเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตต่อการปฏิบัติราชการ 2) ควรส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์งานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. รวมถึงตลอดถึงการประชาสัมพันธ์ทางสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับเยาวชนให้มีความซื่อสัตย์สุจริต มิใช่มุ่งพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว

แนวทางหรือมาตรการแก้ไขปัญหการป้องกันการทุจริตในสังคมไทย นอกจากการใช้มาตรการทางด้านกฎหมายในการปราบปรามแล้ว ควรนำหลักการบริหารจัดการบ้านที่ดีหรือหลัก ธรรมภิบาลมาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ควรจะต้องมีการสร้างเครื่องหมายแห่งความดีให้เกิดขึ้นกับตัวเองและสังคม เช่น หลักคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นเครื่องหมายแห่งความดี มีจิตสำนึกที่ดี (ปิยะธิดา อภัยภัคดี, 2561: 1)

2.2.4 ยุทธศาสตร์แผนปฏิบัติการของรัฐ ขับเคลื่อนธรรมาภิบาล ต่อต้านการทุจริต พ.ศ.2560-2564

สร้างความเข้มแข็งภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมต่อต้านการทุจริต เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง ปลูกจิตสำนึก ทัศนคติต่อต้านการทุจริตประพุดิมีชอบ ของภาคีเครือข่ายภาคประชาชน ส่งเสริม สนับสนุนการเข้าร่วม ฝึกระวัง และตรวจสอบการทุจริตอย่างจริงจังมีประสิทธิภาพด้วยการน้อมนำหลักการตามแนวพระราชดำรัส มาเป็นหลักคิดในการดำเนินการกำหนดยุทธศาสตร์ ที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างแท้จริงรูปแบบและปัจจัยในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

2.2.5 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

กำหนดในยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อให้สังคมไทยมีวินัย โปร่งใส และยุติธรรม รวมทั้งสร้างความเข้มแข็ง เป็นภูมิคุ้มกันของสังคมไทย ให้ครอบคลุมภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาชน พร้อมทั้งเพื่อสร้างพลังการขับเคลื่อนค่านิยมต่อต้านการทุจริต โดยมี 2 แนวทางหลักที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการผ่านภาคประชาสังคม คือ 1) การปลูกฝังให้คนไทยไม่โกงโดยส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมุ่งสร้างจิตสำนึกและทัศนคติเชิงบวก และธรรมาภิบาลให้ประชาชน ภาคเอกชน และสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังพฤติกรรมของข้าราชการ รวมทั้งพัฒนา และสร้างเครือข่าย คุ้มครองการแจ้งเบาะแสการทุจริตและประพฤติมิชอบในกลุ่มประชาชน และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในการใช้ตำแหน่งหน้าที่ในทางมิชอบ และ 2) ป้องกันการทุจริต โดยมีแนวทางการสนับสนุนการสร้างกิจกรรมการป้องกันการทุจริตของภาคประชาชนอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและต่อต้านการทุจริตเป็นช่องทางหนึ่งที่จะรักษาผลประโยชน์ของชาติโดยอาศัยการมีส่วนร่วม ของประชาชนภายใต้พื้นฐานความเข้าใจว่าคนไทยทุกคนต้องมีส่วนรับผิดชอบดูแลอนาคตและความอยู่รอดของชาติ ในการที่ประชาชนจะเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบความโปร่งใสของภาครัฐ ในฐานะ ป.ป.ช.ภาคประชาชน

2.3 แนวคิดการสร้างเครือข่าย

2.3.1 ความหมายของเครือข่าย

กาญจนา แก้วเทพ (2538, น.60-61) อธิบายความหมายของเครือข่าย หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการประสานงานของบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรหลาย ๆ องค์กรที่ต่างก็มีทรัพยากรของตนเอง มีเป้าหมาย มีวิธีการทำงานและมีกลุ่มเป้าหมายของตนเอง บุคคลหรือกลุ่มเหล่านี้เข้ามาประสานงานกันโดยมีระยะเวลายาวนานพอสมควร แม้ไม่มีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ แต่จะมีการวางรากฐานเอาไว้ เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องการความช่วยเหลือหรือขอความร่วมมือจากกลุ่มอื่น ๆ เพื่อแก้ไขปัญหา ก็สามารถติดต่อไปได้ในการเข้าร่วมองค์กรเครือข่ายแม้ว่าองค์กรเหล่านี้จะมีบางอย่างร่วมกัน เช่น มีเป้าหมายการทำงานร่วมกันผลประโยชน์ร่วมกัน องค์กรเหล่านี้ก็ยังคงมีความเป็นเอกเทศอยู่ เพราะการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเป็นการเข้าร่วมเพียงบางส่วนขององค์กรเท่านั้น

พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ (2547:6) ให้นิยามของ เครือข่ายทางสังคมว่า หมายถึง ความสัมพันธ์ในสังคมมนุษย์ ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ปัจเจกบุคคลกับกลุ่ม กลุ่มกับกลุ่ม และกลุ่มกับเครือข่าย โดยเป็นการอธิบายถึงพฤติกรรมและความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ เช่น กิจกรรม การสื่อสาร ความร่วมมือ การพึ่งพาอาศัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่มีโครงสร้างและรูปแบบที่หลากหลาย

นอกจากนี้ ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์ (สืบค้นเมื่อ 13 พฤษภาคม 2559) ได้ให้ความหมายของเครือข่าย (Network) คือ กลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดรูปหรือจัดระเบียบโครงสร้างที่คนหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็น

Paul Starkey (1997) ให้ความหมายของ “เครือข่าย” ว่า คือ กลุ่มของคนหรือองค์กร ที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะที่บุคคลหรือองค์กรสมาชิก

ยังคงมีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรมของตน การสร้างเครือข่ายเป็นการทำให้บุคคลและองค์กรที่กระจัดกระจายได้ติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ อีกทั้งให้สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันฉันท์เพื่อนที่ต่างก็มีความเป็นอิสระ มากกว่าสร้างการคบค้าสมาคมแบบฟุ้งเฟ้อ

สรุปความหมายของ เครือข่าย คือ กลุ่มบุคคลหรือองค์กร ที่สมัครใจเข้าทำงาน ภายใต้วัตถุประสงค์ และเป้าหมายบางอย่างร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน ทำกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยสมาชิก แต่ละเครือข่าย แต่ละองค์กรยังคงมีความเป็นเอกเทศ ไม่ขึ้นต่อกัน การเข้าร่วมเครือข่าย เป็นเพียงการเข้าร่วมบางส่วนขององค์กรเท่านั้น และความสัมพันธ์ ของเครือข่าย ตั้งบนพื้นฐานของความเท่าเทียม จึงเกิดการประสานพลัง สามารถสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี เกิดแรงบันดาลใจให้ทุกคนอยากทำงานก่อให้เกิดเครือข่ายที่เข้มแข็ง เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

2.3.2 การก่อเกิดของเครือข่าย

เครือข่ายแต่ละเครือข่าย ต่างมีจุดเริ่มต้น หรือถูกสร้างมาด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน แบ่งชนิดของเครือข่าย ออกเป็น 3 ลักษณะ คือ (ธนา ประมุขกุล, 2544น.19)

1) เครือข่ายที่เกิดโดยธรรมชาติ

เครือข่ายชนิดนี้มักเกิดจากการที่ผู้คนมีใจตรงกันทำงานคล้ายคลึงกันหรือประสบกับสภาพปัญหาเดียวกันมาก่อนเข้ามารวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ร่วมกันแสวงหาทางเลือกใหม่ที่ดีกว่า การดำรงอยู่ของกลุ่มสมาชิกในเครือข่ายเป็นแรงกระตุ้นที่เกิดขึ้นภายในตัวสมาชิกเอง (ฉันทะ) เครือข่าย เช่นนี้มักเกิดขึ้นในพื้นที่ อาศัยความเป็นเครือญาติ เป็นคนในชุมชนหรือมาจากภูมิภานาเดียวกันที่มีวัฒนธรรม ความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มโดยจัดตั้งเป็นชมรมที่มีกิจกรรมร่วมกันก่อน เมื่อมีสมาชิก เพิ่มขึ้นจึงขยายพื้นที่ดำเนินการออกไป หรือมีการขยายเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ ของกลุ่มมากขึ้น ในที่สุดก็พัฒนาขึ้นเป็นเครือข่ายเพื่อให้ครอบคลุมต่อความต้องการของสมาชิกได้กว้างขวางขึ้น เครือข่ายประเภทนี้ มักใช้เวลาก่อร่างสร้างตัวที่ยาวนาน แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้วมักจะเข้มแข็ง ยั่งยืน และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้น

2) เครือข่ายจัดตั้ง

เครือข่ายจัดตั้งมักจะมี ความเกี่ยวข้องกับนโยบายหรือการดำเนินงานของภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ การจัดตั้งอยู่ในกรอบความคิดเดิมที่ใช้กลไกของรัฐผลักดันให้เกิดงานที่เป็นรูปธรรมโดยเร็ว และส่วนมากภาคี หรือสมาชิกที่เข้าร่วมเครือข่ายมักจะไม่ได้อาศัยพื้นฐาน ความต้องการ ความคิด ความเข้าใจ หรือมุมมองในการจัดตั้งเครือข่ายที่ตรงกันมาก่อนที่จะเข้ามารวมตัวกัน เป็นการทำงานเฉพาะกิจชั่วคราวที่ไม่มีความต่อเนื่อง และมักจะจางหายไป ในที่สุด เว้นแต่ว่าเครือข่ายจะได้รับการชี้แนะที่ดี ดำเนินงานเป็นขั้นตอนจนสามารถสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง เกิดเป็นความผูกพันระหว่างสมาชิก จนนำไปสู่การพัฒนาเป็นเครือข่ายที่แท้จริง อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากลุ่มสมาชิกจะยังคงรักษาสถานภาพของเครือข่ายไว้ได้ แต่มีแนวโน้มที่จะลดขนาดของเครือข่ายลง เมื่อเปรียบเทียบกับระยะก่อตั้ง

3) เครือข่ายวิวัฒนาการ

เป็นการถือกำเนิดโดยไม่ได้เป็นไปตามธรรมชาติตั้งแต่แรก และไม่ได้เกิดจากการจัดตั้งโดยตรงแต่มี กระบวนการพัฒนาผสมผสานอยู่ โดยเริ่มที่กลุ่มบุคคล/องค์กรมารวมกันด้วยวัตถุประสงค์

กว้างๆ ในการสนับสนุนกันและเรียนรู้ไปด้วยกัน โดยยังไม่ได้สร้างเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เฉพาะที่ชัดเจนนัก หรืออีกลักษณะหนึ่งคือถูกจุดประกายความคิดจากภายนอก ไม่ว่าจะเป็นการได้รับฟัง หรือการไปได้เห็นการดำเนินงานของเครือข่ายอื่น ๆ มาแล้วเกิดความคิดที่จะรวมตัวกันสร้างพันธสัญญาเป็นเครือข่ายช่วยเหลือและ พัฒนาตนเอง เครือข่ายที่ว่ามันจะไม่ได้เกิดจากแรงกระตุ้นภายในโดยตรงตั้งแต่แรก แต่ถ้าสมาชิกมีความตั้งใจจริงที่เกิดจากจิตสำนึกที่ดี เมื่อได้รับการกระตุ้นและสนับสนุน ก็จะสามารถพัฒนาต่อไปจนกลายเป็นเครือข่าย ที่เข้มแข็งทำนองเดียวกันกับเครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เครือข่ายในลักษณะนี้พบเห็นอยู่มากมาย เช่น เครือข่ายผู้สูงอายุ เครือข่ายโรงเรียนสร้างเสริมสุขภาพ เป็นต้น

สรุป เครือข่ายต่างมีจุดเริ่มต้น หรือถูกสร้างมาด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน ซึ่งแบ่งชนิดของเครือข่ายออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เครือข่ายจัดตั้ง และเครือข่ายวิวัฒนาการ ซึ่งการเกิดเครือข่ายของอาสาสมัครต่าง ๆ เนื่องจากการรวมตัวของอาสาสมัคร แต่ละประเภทมีวิธีการและที่มาที่แตกต่างกัน ส่งผลให้การเกิดเครือข่ายแตกต่างกันได้

2.2.4 ลักษณะสำคัญของเครือข่าย

สนธยา พลศรี (2550: 264-265) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของเครือข่าย มีดังนี้

- 1) มีแกนนำและสมาชิกที่เข้มแข็ง สามารถดำเนินงาน และขยายกิจการของเครือข่ายได้ และมีประสิทธิภาพ
- 2) มีภูมิปัญญาและองค์ความรู้ของเครือข่าย ที่อาจจะเกิดจากสมาชิก หรือชุมชนท้องถิ่นที่สมาชิกอยู่อาศัย หรือจากภายนอกชุมชน หรือจากการบูรณาการภูมิปัญญาทั้งสองได้อย่างเหมาะสมกับเครือข่าย
- 3) มีสัมพันธภาพที่ดี เครือข่ายมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก และภายนอกทำให้การดำเนินงานของเครือข่ายราบรื่น เป็นที่ยอมรับ และประสบความสำเร็จ
- 4) การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิก เครือข่ายมีช่องทางให้สมาชิกได้มีเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสามารถดำเนินการได้อย่างสะดวก ทำให้สมาชิกได้รับความรู้ และประสบการณ์ตลอดเวลา
- 5) การทำกิจกรรมและความต่อเนื่อง เครือข่ายสามารถคิด และดำเนินกิจกรรมได้ด้วยตนเองสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ไม่ขาดตอน ไม่ต้องพึ่งพาจากภายนอก
- 6) ทรัพยากรและการแบ่งปัน เครือข่ายมีทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างเพียงพออาจจะโดยการจัดหาของเครือข่ายเอง หรือการแบ่งปันกับองค์กร และเครือข่ายอื่น ๆ ทำให้เครือข่ายสามารถดำเนินกิจกรรมได้ และมีประสิทธิภาพ
- 7) การเรียนรู้และนวัตกรรม สมาชิกของเครือข่ายมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการต่าง ๆ สามารถสร้างนวัตกรรม ทั้งที่เป็นความรู้ และเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ประโยชน์ได้
- 8) การสื่อสาร เครือข่ายสามารถสื่อสารระหว่างเครือข่ายกับสมาชิกได้ง่ายสะดวกและรวดเร็ว ทำให้สมาชิกได้ทราบข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย และเป็นประโยชน์
- 9) การบริหารจัดการที่ดี เครือข่ายมีการบริหารจัดการที่ดี เหมาะสมกับการดำเนินงานของเครือข่าย ทำให้เครือข่ายดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล
- 10) ระบบการติดตามและประเมินงาน เครือข่ายมีระบบการติดตาม และประเมินงานที่มีประสิทธิภาพ มีฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายอย่างเพียงพอ สามารถให้การสนับสนุนช่วยเหลือสมาชิกได้ทันเวลา และเหมาะสม

ดังนั้นสรุปได้ว่า เครือข่ายมีลักษณะเป็นกลุ่มองค์กรและ/หรือบุคคลที่มาร่วมกันเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ และความสนใจที่ตั้งขึ้นร่วมกันเพื่อกิจกรรมทางสังคมโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันด้วยการสื่อสารแบบใดแบบหนึ่งต่อเนื่อง มีความรู้สึกผูกพันกับโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นมาร่วมกัน และร่วมกันรับผิดชอบ และความมุ่งมั่นที่จะทำตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ร่วมกัน รวมทั้งเครื่องมือ หรือวิธีการ

ในการดำเนินการที่คิดไว้ร่วมกัน

2.3.5 ประเภทเครือข่าย

ประเภทของเครือข่ายทางสังคม (Type of Social Network) สามารถแบ่งประเภทของเครือข่ายทางสังคม ได้ในหลายรูปแบบ โดยมีนักวิชาการหลายคน พอสรรูปโดยสังเขป

พระมหาสุทิตย อากาศโร (อบอู่) (2547: 84-90) การแบ่งประเภท รูปแบบ และลักษณะความสัมพันธ์ของเครือข่ายก็เพื่อสร้างความเข้าใจ และมองเห็นภาพความเคลื่อนไหวของกลุ่มองค์กรเครือข่ายต่าง ๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จากพัฒนาการของความเป็นเครือข่ายในสังคมไทย จะเห็นได้ว่า มีกระบวนการเกิดขึ้นของเครือข่ายในภาคส่วนต่าง ๆ อย่างมากมาย ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนพัฒนาเอกชน และภาคประชาชน รวมทั้งในด้านแนวคิด กิจกรรม ก็มีกระบวนการแบ่งประเภท และรูปแบบของเครือข่ายออกเป็นนัยต่าง ๆ ดังนั้น ประเภท และรูปแบบของเครือข่ายจึงมีความแตกต่างกันไปตามนิยาม และกิจกรรมของแต่ละกลุ่ม หรือผู้ใช้กิจกรรมเครือข่ายกำหนดขึ้นโดยในที่นี้จะกล่าวถึงเกณฑ์บางประการในการจัดประเภท และรูปแบบของเครือข่าย เพื่อให้เหมาะสมกับการประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างการเรียนรู้ของทุกฝ่าย ดังนี้ 1) เครือข่ายเชิงพื้นที่ หมายถึง การรวมตัวของ กลุ่ม องค์กร เครือข่าย ที่อาศัยพื้นที่รูปธรรม หรือพื้นที่ดำเนินการเป็นปัจจัยหลักในการทำงานร่วมกัน เป็นกระบวนการพัฒนาที่อาศัยกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่เป้าหมายนำทาง และเป็นการพัฒนาแบบบูรณาการที่ไม่แยกส่วนต่าง ๆ ออกจากกัน โดยยึดเอาพื้นที่เป็นที่ตั้งแห่งความสำเร็จในการทำงานร่วมกันของทุกฝ่าย 2) เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม ได้แก่ เครือข่ายที่ใช้ประเด็นกิจกรรม หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นปัจจัยหลักในการรวมกลุ่มองค์กร โดยมองข้ามมิติในเชิงพื้นที่ มุ่งเน้นการจัดการในประเด็นกิจกรรมนั้น ๆ อย่างจริงจัง และพัฒนาให้เกิดความร่วมมือกับภาคีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและ 3) เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่ ได้แก่ เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยอาศัยภารกิจ/กิจกรรม และการก่อตัวของกลุ่มผลประโยชน์ในสังคม เป็นแนวทางในการแบ่งเครือข่าย ซึ่งอาจแบ่งเป็นเครือข่ายภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน และภาคองค์กรพัฒนาเอกชนโดยเครือข่ายต่าง ๆ ดังกล่าวมุ่งเน้นการดำเนินการ ภายใต้กรอบแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายหลักของหน่วยงาน หรือโครงสร้างหลักของกลุ่มผลประโยชน์นั้น ๆ ดังนั้นประเภทของเครือข่ายจึงประกอบไปด้วย เครือข่ายเชิงพื้นที่ เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรมและเครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่

2.3.6 องค์ประกอบของเครือข่าย

เครือข่ายต่าง ๆ มีองค์ประกอบสำคัญอยู่อย่างน้อย7อย่างด้วยกันคือ

1) มีการรับรู้มุมมองที่เหมือนกัน

สมาชิกในเครือข่าย ต้องมีความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้เหมือนกันถึงเหตุผลในการเข้ามาร่วมกันเป็น เครือข่าย อาทิเช่น มีความเข้าใจในตัวปัญหาและมีจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ประสบกับปัญหาอย่าง เดียวกันหรือต้องการความช่วยเหลือในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกของเครือข่ายเกิดความรู้สึกผูกพันในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาหรือลดความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น การรับรู้ร่วมกันถือเป็นหัวใจของเครือข่ายที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เพราะถ้าเริ่มต้น ด้วยการรับรู้ที่ต่างกัน มีมุมมองหรือแนวคิดที่ไม่เหมือนกันแล้ว จะประสานงานและขอความร่วมมือยาก เพราะ แต่ละคนจะติดอยู่ในกรอบความคิดของตัวเอง มองปัญหาหรือความต้องการไป คนละทิศละทาง แต่ทั้งนี้มิได้ หมายความว่าสมาชิกของเครือข่ายจะมีความเห็นที่ต่างกันไม่ได้ เพราะมุมมองที่แตกต่างช่วย

ให้เกิดการสร้างสรรค์ ในการทำงาน แต่ความแตกต่างนั้นต้องอยู่ในส่วนของกระบวนการ (process) ภายใต้การรับรู้ถึงปัญหาที่สมาชิกทุกคนยอมรับแล้ว มิฉะนั้นความเห็นที่ต่างกันจะนำไปสู่ความแตกแยก และแตกหักในที่สุด

2) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน

วิสัยทัศน์ร่วมกันหมายถึงการที่สมาชิกมองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน มีการรับรู้ และเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน และมีเป้าหมายที่จะเดินทางไปด้วยกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันจะทำให้ กระบวนการขับเคลื่อนเกิดพลัง มีความเป็นเอกภาพ และช่วยผ่อนคลายความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ในทางตรงกันข้าม ถ้าวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของสมาชิกบางกลุ่มขัดแย้งกับวิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายของเครือข่าย พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มนั้นก็จะเริ่มแตกต่างจากแนวปฏิบัติที่สมาชิกเครือข่าย กระทำร่วมกัน ดังนั้น แม้ว่าจะต้องเสียเวลามากกับความพยายามในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน แต่ก็จำเป็น จะต้องทำให้เกิดขึ้น หรือถ้าสมาชิกมีวิสัยทัศน์ส่วนตัวอยู่แล้ว ก็ต้องปรับให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของเครือข่าย ให้มากที่สุดแม้จะไม่ซ้อนทับกันแนบสนิทจนเป็นภาพเดียวกัน แต่อย่างน้อยก็ควรสอดรับไปในทิศทางเดียวกัน

3) มีความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกัน

คำว่าผลประโยชน์ในที่นี้ครอบคลุมทั้งผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินและผลประโยชน์ไม่ใช่ตัวเงิน เป็นความต้องการ (Need) ของมนุษย์ในเชิงปัจเจก อาทิเช่นเกียรติยศ ชื่อเสียง การยอมรับ โอกาส ในความก้าวหน้า ความสุข ความพึงพอใจ ฯลฯ

สมาชิกของเครือข่ายเป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมดาที่ต่างก็มีความต้องการเป็นตัวของตัวเอง (human needs) ถ้าการเข้าร่วมในเครือข่ายสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเขาหรือมีผลประโยชน์ร่วมกันก็จะเป็นแรงจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วมในเครือข่ายมากขึ้น

ดังนั้นในการที่จะดึงใครสักคนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเครือข่ายจำเป็นต้องคำนึงถึง ผลประโยชน์ที่เขาจะได้รับจากการเข้าร่วม ถ้าจะให้ดีต้องพิจารณาล่วงหน้าก่อนที่เขาจะร้องขอลักษณะของผลประโยชน์ที่สมาชิกแต่ละคนจะได้รับอาจแตกต่างกัน แต่ควรต้องให้ทุกคนและต้องเพียงพอที่จะเป็นแรงจูงใจให้เขาเข้ามามีส่วนร่วมในทางปฏิบัติได้จริง ไม่ใช่เป็นเข้ามาเป็นเพียงไม้ประดับ เนื่องจากมีตำแหน่งในเครือข่าย แต่ไม่ได้ร่วมปฏิบัติการกิจ เมื่อใดก็ตามที่สมาชิกเห็นว่าเขาเสียประโยชน์มากกว่าได้ หรือเมื่อเขาได้ในสิ่งที่ต้องการเพียงพอแล้ว สมาชิกเหล่านั้นก็จะออกจากเครือข่ายไปในที่สุด

4) การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่ายเป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็ง ดังนั้น สถานะของสมาชิกในเครือข่ายควรมีความเท่าเทียมกัน ทุกคนอยู่ในฐานะ “หุ้นส่วน (Partner)” ของเครือข่าย เป็นความสัมพันธ์ในแนวราบ (Horizontal Relationship) คือความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อน มากกว่า ความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (Vertical Relationship) ในลักษณะเจ้านายลูกน้อง ซึ่งบางครั้งก็ทำได้ยากในทางปฏิบัติเพราะต้องเปลี่ยนกรอบความคิดของสมาชิกในเครือข่ายโดยการสร้างบริบทแวดล้อมอื่น ๆ เข้ามา ประกอบ แต่ถ้าทำได้จะสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายมาก

5) มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน

องค์ประกอบที่จะทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง คือ การที่สมาชิกของเครือข่ายต่างก็

สร้างความเข้มแข็งให้กันและกัน โดยนำจุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วทำให้ได้ผลลัพธ์เพิ่มขึ้นในลักษณะพลังทวีคูณ ($1+1 > 2$) มากกว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเมื่อต่างคนต่างอยู่

6) การเกื้อหนุนพึ่งพากัน

เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน การที่สมาชิกเครือข่ายตกอยู่ในสถานะจำกัดทั้งด้านทรัพยากร ความรู้ เงินทุน กำลังคน ฯลฯ ไม่สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยตนเองโดยปราศจากเครือข่าย จำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในเครือข่าย การทำให้หุ้นส่วนของเครือข่ายยึดโยงกันอย่างเหนียวแน่น จำเป็นต้องทำให้หุ้นส่วนแต่ละคนรู้สึกว่าเขาหากเอาหุ้นส่วน คนใดคนหนึ่งออกไปจะทำให้เครือข่ายล้มลงได้ การดำรงอยู่ของหุ้นส่วนแต่ละคนจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงอยู่ของเครือข่าย การเกื้อหนุนพึ่งพากันในลักษณะนี้จะส่งผลให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันโดยอัตโนมัติ

7) มีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน

หากสมาชิกในเครือข่ายไม่มีการปฏิสัมพันธ์กันแล้วก็ไม่ต่างอะไรกับก้อนหินแต่ละก้อนที่รวมกันอยู่ในถุง แต่ละก้อนก็อยู่ในถุงอย่างเป็นอิสระ ดังนั้นสมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทาง การเขียน การพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนา ร่วมกันโดยที่ผลของการปฏิสัมพันธ์นี้ต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในเครือข่ายตามมาด้วย

ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกควรเป็นการแลกเปลี่ยนกัน (Reciprocal Exchange) มากกว่าที่จะเป็นผู้ให้หรือเป็นผู้รับฝ่ายเดียว (Unilateral Exchange) ยิ่งสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใดก็จะเกิดความผูกพันระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น ทำให้การเชื่อมโยงแน่นแฟ้นมากขึ้น มีการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น สร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย

ดังนั้นองค์ประกอบของเครือข่ายจึงประกอบไปด้วยการรับรู้มุมมองที่เหมือนกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การมีความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การเกื้อหนุนพึ่งพากัน และการมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน

2.3.7 มวลเหตุการณ์สร้างเครือข่าย

การสร้างเครือข่ายทางสังคม (Social Network Construct) หมายถึง กิจกรรมในการก่อให้เกิดกลุ่ม ซึ่งอาจเป็นกลุ่มองค์กร หรือกลุ่มบุคคล เพื่อวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยน การจัดกิจกรรม หรือการผลิตระหว่างองค์กรสมาชิก ต้องอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันมาก่อนหน้าที่จะทำความตกลงเป็นองค์กรเครือข่าย (นฤมล นิราทร, 2543) เหตุผลในการสร้างเครือข่ายทางสังคม มีหลายประการ ได้แก่ (1) บุคคลต้องการมีเพื่อนในการทำงานต้องการมีหมู่มีพวก (2) บุคคลต้องการทรัพยากรในการทำงาน (3) บุคคลต้องการรับภาระความเสี่ยงในกิจกรรมร่วมกัน (4) บุคคลต้องการความชำนาญเฉพาะด้านในการแก้ไขปัญหา (5) บุคคลต้องการประหยัด และ (6) บุคคลต้องการเรียนรู้ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน รวมไปถึงปัจจัยเสริมที่เป็นเงื่อนไขสำคัญ คือ ความเต็มใจที่จะเข้าร่วมเป็นเครือข่าย (นฤมล นิราทร, 2543)

การสร้างเครือข่ายทางสังคม (พระมหาสุทิตย์ อาภากร, 2547) อาจมีสาเหตุจากปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวไว้ข้างต้น ได้แก่ (1) สถานการณ์ปัญหาและสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อน หลากหลาย และขยายตัว จนเกินความสามารถของปัจเจกบุคคล หรือกลุ่ม ที่จะดำเนินการแก้ไข (2) เครือข่ายเป็น

เครื่องมือหรือยุทธศาสตร์ในการสร้างพื้นที่ทางสังคม และ (3) เพื่อให้การประสานผลประโยชน์เป็นไปอย่างเท่าเทียม จากที่กล่าวมาในข้างต้น จะเห็นได้ว่าเหตุผลสำคัญของการสร้างเครือข่ายทางสังคม คือ การมุ่งที่จะบรรลุเป้าหมายของปัจเจกบุคคล ซึ่งไม่สามารถทำได้ด้วยตนเองโดยลำพัง แต่ต้องอาศัยการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนทรัพยากร ส่งผลให้สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย อันเป็นการประสานผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

ดังนั้นสาเหตุของการสร้างเครือข่ายจึงสรุปได้ว่า เกิดจากความต้องการในลักษณะเดียวกันและมีวัตถุประสงค์เป้าหมายในทางเดียวกัน เพื่อมุ่งไปสู่ผลประโยชน์ร่วมกันของบุคคลและองค์กร

2.3.8 ปัจจัยความสำเร็จของเครือข่าย

สนธยา พลศรี (2550: 265-276) ได้มีผู้เสนอปัจจัยที่สนับสนุนความสำเร็จของเครือข่ายไว้หลายท่าน ดังนี้ การดำเนินงานของเครือข่ายจะประสบความสำเร็จหรือไม่ มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัย 14 ประการ ดังนี้

- 1) ความเป็นหนึ่งเดียวกัน ทั้งจิตใจ และความสามัคคีของสมาชิกเครือข่าย
- 2) สมาชิกมีขวัญ กำลังใจ และเจตนารมณ์ร่วมกัน ที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุความสำเร็จ
- 3) ความเสียสละของสมาชิก ทั้งร่างกาย สติปัญญา และทุนทรัพย์ หรือทรัพยากร
- 4) มียุทธศาสตร์ระบบการจัดการและการวางแผนที่ดี เหมาะสมกับสถานการณ์สมาชิกรวมกลุ่มกันอยู่อย่างเหนียวแน่น

- 5) มีการติดตามและประเมินผล การดำเนินงานของเครือข่ายเป็นระยะ ๆ สม่ำเสมอ
- 6) ใช้กระบวนการดำเนินงาน ตามวงจรคุณภาพ
- 7) ผู้นำเครือข่ายมีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการตัดสินใจ และประสานงานได้ดี
- 8) สมาชิกเครือข่ายมีคุณภาพ ทุกคนมองเห็นประโยชน์ร่วมกัน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน
- 9) กิจกรรมของเครือข่าย มีการจัดการอย่างต่อเนื่องไม่ขาดตอน
- 10) สมาชิกและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเครือข่าย
- 11) มีการดำรงรักษาเครือข่ายเดิมไว้และขยายเครือข่ายใหม่เพิ่มเติมขึ้นตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง
- 12) สมาชิกมีความจริงใจ จริงจัง มีความศรัทธาต่อกันและกันและต่อเครือข่าย ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

- 13) ระเบียบกฎเกณฑ์ของเครือข่าย มีความเหมาะสมกับสมาชิก และการดำเนินงานของเครือข่าย

- 14) มีทรัพยากรเพียงพอต่อการดำเนินงานของเครือข่าย มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

ดังนั้นปัจจัยสู่ความสำเร็จของเครือข่ายการมีพันธสัญญาที่หนักแน่นดีระหว่างกัน การปรับปรุงพัฒนาตลอดเวลา การเสริมพลังการสนับสนุนให้สมาชิกเครือข่ายได้มีโอกาสแสดงความสามารถตลอดจนใช้วิจารณ์ญาณของตนในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ร่วมแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ การจัดหาทุนดำเนินงาน การหาทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็น การให้ความสำคัญต่อคุณภาพของงาน ความยืดหยุ่น การเปิดเผยจริงใจ การให้ความสำคัญต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์การมีค่านิยมในการทำงานร่วมกันเป็นทีม เป็นต้น

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าแนวคิดเครือข่ายคือกลุ่มบุคคลหรือองค์กร ที่สมัครใจเข้าทำงาน ภายใต้วัตถุประสงค์ และเป้าหมายบางอย่างร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน ทำกิจกรรม

ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยสมาชิก แต่ละเครือข่าย แต่ละองค์กรยังคงมีความเป็นเอกเทศ ไม่ขึ้นต่อกัน การเข้าร่วมเครือข่าย เป็นเพียงการเข้าร่วมบางส่วนขององค์กรเท่านั้น และความสัมพันธ์ของเครือข่ายตั้งบนพื้นฐานของความเท่าเทียม จึงเกิดการประสานพลัง สามารถสร้างบรรยากาศ การทำงานที่ดี เกิดแรงบันดาลใจให้ทุกคนอยากทำงาน ก่อให้เกิดเครือข่ายที่เข้มแข็ง เป็นพลังสำคัญขับเคลื่อนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ ตลอดจนมีเป้าหมายวิสัยทัศน์ร่วมกัน และการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนที่ดี จึงจะทำให้กิจกรรมสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้เป็นเครือข่ายที่มีความสมบูรณ์ เพราะถ้าขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่ง องค์กรประกอบของเครือข่ายอาจไม่ประสบความสำเร็จ

2.4 หลักธรรมทางพุทธศาสนา

2.4.1 คำสอนทางพระพุทธศาสนา

1) **ธรรมคัมภีร์ครองโลก 2** คือ ปกครองควบคุมจิตใจมนุษย์ไว้ให้อยู่ในความดี มิให้ละเมิดศีลธรรม และให้อยู่กันด้วยความเรียบร้อยสงบสุข ไม่เดือดร้อนและสับสนวุ่นวาย มี 2 คือ **hiri** ความละเอียดใจในการทำความดี **โอตตัปปะ** ความสะดุ้งกลัวต่อผลแห่งบาป ธรรมทั้งสองประการนี้ทรงแสดงว่า เป็น โลกपालธรรม คือธรรมที่รักษาคุ้มครองโลก คือหมู่มสัตว์ให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขตามสมควร นอกจากนี้จะเรียกว่าเป็นโลกपालธรรมแล้ว ยังถือว่าเป็น เทวธรรม คือ ธรรมที่จะสร้างคนให้เป็นเทพบุตรเทพธิดาด้วยร่างกายที่เป็นมนุษย์นี้เอง หากเราสังเกตให้ดีจะพบว่า **hiri** **โอตตัปปะ** เป็นธรรมที่เกิดขึ้นภายในใจของคนทุกคน ในลักษณะที่ค่อยเกิดขึ้นมาตามลำดับท่านจึงเรียกธรรมสองประการนี้ว่า มโนธรรม คือธรรมที่เกิดมีอยู่ภายในจิต **hiri** **โอตตัปปะ** เป็นมโนธรรมนี้เองที่แยกให้แตกต่างจากสัตว์ ในด้านพฤติกรรมที่ปรากฏออกมาด้านกาย วาจา เพราะใจประกอบด้วยความสำนึกอันมี**hiri** **โอตตัปปะ** เป็นหลักยึดเหนี่ยวพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลในสังคม จะยึดหลักการไม่เบียดเบียนตนเอง คนอื่นให้เดือดร้อน เพราะพฤติกรรมต่าง ๆ จะอยู่ภายใต้การควบคุมของ**hiri** **โอตตัปปะ** ให้สังเกตว่า **hiri** **โอตตัปปะ** เป็นความสำนึกที่เกิดขึ้นจากการยอมรับ ความสำคัญของตนเอง สังคม เงื่อนโซ่ทางสังคมและศาสนาเป็นต้น เช่น การพิจารณาถึงชาติตระกูล อายุ จิตใจที่เข้มแข็ง การศึกษา เสี่ยงครหาจากคนอื่น ความรู้สึกตำหนิตนเอง โทษทางบ้านเมือง การตกนรกหลังจากตาย เป็นต้น ความรู้สึกสำนึกเหล่านี้จะค่อย ๆ เกิดขึ้น เมื่อคนสำนึกเห็นถึงคุณค่า ความงดงาม อันเกิดขึ้นจากการมีความละเอียดใจ และความสะดุ้งกลัวต่อบาป และผลบาป (พระครูโสภณคณาภรณ์.ตอบปัญหาทางพระพุทธศาสนา 2, 2522, หน้า 166)

2) **ความสันโดษ** สันโดษ มาจากภาษาบาลีว่า สันโตสะ สัน แปลว่า ตน โตสะ แปลว่า ยินดี สันโดษ จึงแปลว่า ยินดี ชอบใจ พอใจ อิ่มใจ จุใจ สุขใจ กับของของตน หมายความว่าโดยย่อคือ ให้อุจจกพอ รู้จักประมาณ ลักษณะของความสันโดษ

1. สแกน สันโดษ ยินดีกับของของตน หมายถึง ยินดีกับสิ่งที่ตนมีอยู่แล้ว
2. สันเตนสันโดษ ยินดีกับสิ่งที่ได้มา หมายถึง ยินดีกับของส่วนที่ตนได้มา
3. สเมนสันโดษ ยินดีโดยมีใจสม่าเสมอ หมายถึง ไม่รู้สึกดีใจจนเกินไปเมื่อได้พบสิ่งที่ถูกใจ และไม่เสียใจจนเกินไป เมื่อต้องประสบกับสิ่งที่ไม่ถูกใจ

3) **สุจริต 3** คือ ประพฤติดี ประพฤติชอบ ประกอบด้วย 1) กายสุจริต ความประพฤติชอบด้วยกาย คือ งดเว้นตรงข้ามกับปาณาติบาต อทินนาทานและกาเมสุมิจฉาจาร 2) วจีสุจริตความประพฤติชอบด้วยวาจา คือ ประพฤติตรงข้ามกับมุสาวาทา ปิสุณาวาจา ผรุสวาจา และสัมผัปปลาปะ และ 3) มโน

สุจริต ความประพฤติชอบด้วยใจ คือ ประพฤติอนภิขมา อพยาบาทและสัมมาทิฏฐิ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: 10)

หลักธรรมอื่น ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้เคยแสดงไว้อยู่เสมอให้สังคมปฏิบัติ เพื่อไม่ให้มีการเบียดเบียนด้วยกาย วาจา ใจ ซึ่งกันและกัน เช่น 1) ความมีสติ คือ ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท รู้เท่าทันเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน 2) การรู้จักทำแต่กรรมดี ประกอบแต่กุศลกรรมอยู่เป็นประจำ 3) การมีปัญหาใคร่ครวญในสิ่งที่ชอบ คบแต่เพื่อนดี คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจต่อกัน เป็นต้น

2.4.1 พุทธธรรมกับการป้องกันการคอร์รัปชัน ในสังคมไทย

ในหลักการทางพระพุทธศาสนามี แนวคิดที่ปรากฏในพระไตรปิฎก คือ ตถาคตกถว่า อย่างไร (ยถาวาที) ก็ทำอย่างนั้น (ตถากาโร) ทำ อย่างไร (ยถากาโร) ก็กล่าวอย่างนั้น (ตถาวาที) ฉะนั้นชาวโลกจึงเรียกว่า “ตถาคต” (ขุ.อิติ. (ไทย) 25/112/496) แปลว่าเมื่อจะเป็นคนสอนคน ต้องมี ทักษะความรู้ และปฏิบัติได้ พุทธพจน์จึงมีคำว่า “วิชา จรณสัมปนโน” (วิมทา. (ไทย) 1/1/1) ที่ แปลว่าถึงพร้อมด้วยความรู้และการปฏิบัติ สรุปคือ สิ่งที่พระพุทธเจ้าสอน นำมาบัญญัติเป็นหลักศีล หรือวินัย เป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่เคย “ล่วงละเมิด” ในสิ่งที่เป็นข้อห้าม และไม่เคยละเว้นในส่วนที่เป็น “หลักธรรม” หรือหลักการทำให้เจริญ ดังนั้น พระพุทธเจ้า จึงเป็นแบบอย่าง ต้นแบบในการดำเนิน หรือทำให้เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิต แปลว่า คนจะสอนคน คนจะเป็นผู้นำคน คนจะเป็นนักการเมือง นักการศึกษา นักบริหารจัดการ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อควบคุมคนให้เป็นสมาชิกในสังคม ต้องเป็นผู้ “มั่นคง” ในหลักการที่ตัวเองเป็นผู้บัญญัติ หรือถือ สมทาน แปลว่านักบวช ผู้นำศาสนา นักการเมือง บุคลากรในองค์กรภาครัฐ ต้องเป็นตัวอย่างในการรักษาหลักการที่ถูกต้องของศาสนาตัวเอง มั่นคงในการที่จะทำตามศาสนาของตัวเองอย่างบริสุทธิ์ ไม่ปลอมแปลงแม้กระทั่งหลักการ หรือคำสอนของตัวเอง จากนั้นเป็นแบบอย่างในการส่งต่อสู่สาธารณะ กระทำตนเป็นแบบอย่างตามหลักการทางศาสนา แล้วส่งต่อเป็นพฤติกรรมที่เที่ยงตรง ซื่อตรงอย่างเหมาะสม สู่สาธารณะ แปลว่า พูดได้ ทำได้ สอนได้ กระทำตนให้เป็นแบบอย่าง เพื่อสร้างตัวแบบต่อสังคม จากนั้นผู้ที่มีส่วนต่อการออกกฎหมายใช้กฎหมาย หรือบังคับใช้ หรือรณรงค์ให้ผู้อื่นใช้กฎหมาย ต้องเป็นแบบอย่างในทุก ๆ เรื่องตามข้อบัญญัติกฎหมาย เพราะถ้ากระทำในทางตรงกันข้าม จะเท่ากับว่า คุณค่าความศักดิ์สิทธิ์ และคุณค่าของกฎหมายก็จะหายไป ไม่เกิดผลในทางปฏิบัติ ทั้งจะกลายเป็นกฎแห่งการเลือกปฏิบัติ ถ้าเกณฑ์ทางศีลธรรมและกฎหมายถูกที่ มีหน้าที่เกี่ยวข้องเลือกปฏิบัติได้ หรือปฏิบัติเกิดมาตรฐานที่แตกต่างกัน ผลจะกลายเป็นปัญหาขององค์กรไปในที่สุด

ตามแผนยุทธศาสตร์ที่ 1 ของหน่วยงาน ป.ป.ช. ที่ทำหน้าที่โดยตรงในการส่งเสริม กระตุ้น บังคับปรามต่อการทุจริตคอร์รัปชัน ได้กำหนด ยุทธศาสตร์ที่ 1 คือ “ปลูกจิตสำนึก ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และสร้างวินัยแก่ทุกภาคส่วน” ใน แนวคิดนี้ ป.ป.ช. ได้ร่วมมือกับองค์กรศาสนา องค์กรภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนในการขับเคลื่อน และกระตุ้นเตือนร่วมกับองค์กรอื่น ที่จะช่วยกัน สร้างเครื่องมือหรือกลไกป้องกันกลโกง ไม่ให้ เกิดขึ้นในสังคม หรือรณรงค์การ “โกง” ในศาสนิกชน ผู้นับถือศาสนา นั้น ๆ โดยอาศัยหลักคิดอุดมคติทางศาสนา เป็นเครื่องมือหรือกลไก ในการรณรงค์และช่วยทำให้เกิดในสังคมไทยให้น้อยที่สุด

โดยหลักการในทางพระพุทธศาสนา พบว่าในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนามีข้อมูลหลาย แหล่งที่ แสดงโทษของการ “โกง” หรือการเบียดบัง ทรัพย์ หรือสิ่งของอันไม่พึงประสงค์ หรือการได้มา โดยไม่สุจริต แม้แต่เพียงแค่เสียดกกล้ากราย ยังต้องโทษเกือบประหารชีวิต (ขุ.จรียา. (ไทย) 33/16-23/759-760/

จิราภรณ์ สุทธิธรรม และ ภูเบศ วณิชชานนท์, 2557) แปลว่าการ “เบียดบัง” ทรัพยากรในทุกกรณีเป็นเหตุนำไปสู่ความเสื่อม หรืออันตรายต่อชีวิตได้ทั้งสิ้น (ม.ม. (ไทย) 13/446/558/, บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา, 2557)

หลักปฏิบัติในเรื่องศีล 5 เป็นบัญญัติ พื้นฐานในเชิงสังคม (สุวัฒน์ อินทรประไพ, 2557) ซึ่งเราจะเห็นว่า ศีลโดยเฉพาะข้อที่ห้ามี แนวคิดเรื่องสัมมาอาชีวะ ที่เป็นเครื่องการันตีว่า พระพุทธศาสนา ไม่สนับสนุนหรือส่งเสริมการ “เบียดบัง” ทั้งทรัพย์สินของบุคคล ปัจเจก หมู่คณะ ส่วนรวม และสาธารณะประโยชน์ หรือ ของภาครัฐ อันมีความหมายถึงการฉ้อโกงทุกกรณี ดังนั้นหลักการทางพระพุทธศาสนา สามารถนำมา อธิบายประยุกต์ใช้ป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันได้ คือ

1. การใช้หลัก “ธรรมวินัย” หรือ “หลักการ” ให้เป็นสิ่งสำคัญที่สุด หมายถึง พระพุทธศาสนา ให้ยึดหลักการดังมีหลักฐานว่า ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะปรินิพพานพระอานนท์ได้ทูล ถามว่า จะมอบให้ใคร เป็นผู้นำพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าได้ตอบว่า “ธรรมวินัยจะเป็นศาสดาแทนเรา” (ปัจฉิมวาจา: ที. มหา. (ไทย) 10/216/164) ในความหมายคือหลักการ อันเป็นอุดมคติ แกนกลางจะเป็นสิ่งสำคัญสูงสุดเพื่อยึดถือ เพื่อการ ปฏิบัติ หรือให้ผู้ยึดถือได้ปฏิบัติในความหมายคือ ศีลธรรมต้องเป็นศีลธรรม กฎหมายต้องเป็นกฎหมาย ความโปร่งใสต้องเป็นความโปร่งใส นัยยะนี้คือ หลักการต้องเป็น “บัญญัติ” ของทุกสังคม หรือทำให้คนมีความสุจริตในหน้าที่ ชื่อตรง ต่อหน้าที่ ดังกรณี ครูบาตีบ อุบาสี วัดหัวฝาย สุโขทัย (พ.ศ. 2440-2515) เกจิผู้เป็นศิษย์ครูบา ศรีวิชัย (พ.ศ. 2421-2481) ที่มีประวัติถึงความมุ่งมั่น ชื่อตรงต่อ “มังสวิรัต” จนกระทั่งมรณภาพด้วยโรคขาดสารอาหาร หรือ “พระยาพิชัยดาบหัก” (พ.ศ. 2284- 2325) (ทรงพล นาคน้อย, 2550) ที่ยอมสละชีวิต เพียงเพราะต้องการยืนยันต่อเจตนารมณ์แห่ง ความ “ซื่อสัตย์” พร้อมวลีเด็ดว่า “ไม่เป็นข้าสองบ่าว ไม่เป็นจ้าวสองนาย” รวมไปถึง “พันท้ายนรสิงห์” ในประวัติศาสตร์ที่มุ่งมั่นต่อความจริงและความถูกต้อง ที่ยืนยันต่อความตายเพื่อที่จะรักษา “กฎ” ไว้ ดังนั้นแนวคิดทางพระพุทธศาสนา คือ การยึด หลักการที่จะเป็นสิ่งสำคัญ หรือรักษาความถูกต้องไว้ ดังมีแนวคิดทางพระพุทธศาสนาที่ว่า “จงสละมือเพื่อ รักษาแขน สละแขนเพื่อรักษาชีวิต และยอมสละชีวิต เพื่อรักษาธรรม (ความถูกต้อง)” (ชู.ชา (ไทย) 28/470/177) ดังนั้นหากสังคมถูกทำให้เป็นสังคม แห่งความจริง ถือกฎกติกาที่ถูกต้อง เหมือน พระพุทธเจ้าทรงทูลตอบคำถามพระอานนท์ว่าจะ มอบให้ใครเป็น “ศาสดา” แทนพระองค์หลัง ปรินิพพานแล้ว พระพุทธศาสนายืนยันเจตนารมณ์ ที่ชัดเจนว่า “หลักการ” สำคัญกว่าตัวบุคคล และ หลักการเป็นอุดมคติสูงสุดในดำเนินทั้งในส่วนตัว และองค์กร เมื่อมาประยุกต์ใช้กับการป้องกัน การคอร์รัปชัน หลักพุทธธรรมต้องเข้มข้น จริงจัง หลักกฎหมายย่อมสำคัญสุด ต้องมีอำนาจใน การบังคับใช้โดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยถือแนวคิด ในเรื่องหลักการสูงสุดสำคัญสุด ตามที่ปรากฏใน พระพุทธศาสนา

2. การใช้หลักศีล 5 โดยเฉพาะข้อ ๕ อทินนาทาน (วิ.มหา.(ไทย) 1/130-131/98) ซึ่งเป็น หลักการ ป้องกัน ความมั่นคงของมนุษย์ในด้านทรัพย์สิน ที่จะไม่ถูกละเมิดจากผู้ใด คณะใด หรือ กลุ่มใด ต่อทรัพย์สินส่วนบุคคล ส่วนรวม สาธารณะ และส่วนรวมของประเทศชาติ ย่อมจะไม่ถูกคุกคาม เบียดบัง หรือให้ไต่ถามด้วยวิธีการไม่ถูกต้อง ดังนั้น ศีลข้อนี้จะเป็นส่วนสนับสนุนให้เกิดการหวงแหน ทรัพย์สินของตนเอง รู้คุณค่าของทรัพย์สินส่วนตน ที่ถูกทำให้เป็นส่วนรวม (ภาษี) ในระบบรัฐ การบริจาค (องค์กรการกุศล) ผู้เสียภาษี หรือผู้บริจาค ย่อมมี สิทธิที่จะหวงแหนภาษี หรือผลประโยชน์ในนามรัฐ ส่วนรวม โดยมี บทบาทร่วมตรวจสอบ คณะ บุคคล ที่จะมาใช้งบประมาณของแผ่นดิน กระตุ้นให้เขาเหล่านั้น จะต้อง

ตระหนักว่า จะไม่ละเมิด หรือใช้ในทางที่เป็นการเบียดบัง หรือเอาเปรียบแผ่นดิน และประชาชนด้วยการ “ฉ้อราษฎร์บังหลวง” เมื่อเงินภาษีไปอยู่ในรูปเงินรวมของแผ่นดินที่ควรเป็นประโยชน์ของประชาชนทั้งประเทศอย่างเสมอภาคเท่าเทียม ต้องไม่ถูกเบียดบังด้วยผู้บริหาร ภาครัฐ/เอกชน ข้าราชการ นักการเมือง ที่ไม่ได้บริหาร ให้เป็นไปโดยสุจริต ดังนั้นกระบวนการของศาลต้องครอบคลุมไปถึงการเบียดบังมิใช่แค่การรักษา ทรัพย์ในกระเปาะของตัวเองที่หามาได้ ดังนั้นชาวพุทธ ชาวไทยหรือชาวโลกต้องตระหนักเห็น ความสำคัญของความสุจริต และหาทางช่วยป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน หรือการเบียดบัง ทรัพย์สินส่วนรวม

ดังแนวคิดของพระพรหม บัณฑิต (2557) ให้ทัศนะของศาลใช้ป้องกันการ การคอร์รัปชันไว้ว่า “... เวลาที่เราจะต่อต้านทุจริต คอร์รัปชันไม่น่าหลักธรรมศีล 5 เข้าไปได้อย่างไร โดยเฉพาะในข้อหินนาทาน ธรรมมาภิบาลจะต้อง มีความ Transparency เป็นข้อหนึ่งในนั้นก็คือ ความโปร่งใส ทำอย่างไรให้คนโปร่งใสก็ให้คนมีศีล มีธรรม เบญจศีล เบญจธรรมต้องเข้ามา...” ดังนั้น กฎทางศีลธรรมจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างชัดเจน ในฐานะเป็นหลักปฏิบัติสากลของชาวพุทธ พร้อมส่งเสริม สนับสนุนให้เป็นกลไกขับเคลื่อนให้เกิดผลในทางปฏิบัติ เมื่อนำมาประยุกต์ใช้ทรัพย์สิน ต้องชัดเจน แยกให้ออกระหว่างส่วนรัฐ ส่วนตน และส่วนองค์กร และไม่ละเมิด เบียดบัง เบียดเบียน โดยประการทั้งปวงโดยมีหลักศาสนาเป็นเครื่องกระตุ้นเตือน หลักกฎหมายของรัฐช่วยควบคุมป้องกัน

3. การใช้หลักปฏิบัติเรื่อง “สัมมาอาชีวะ” การสอนให้ประชาชนชาวพุทธ ประกอบอาชีพที่สุจริต มีคำสอนว่า “ชาวพุทธต้องไม่ประกอบอาชีพ มิฉฉาวฉินชา” อันหมายถึงอาชีพที่ต้องไม่เบียดเบียน ตนเอง เบียดเบียนชีวิตคนอื่น เบียดเบียนสังคม ในภาพรวม ดังนั้นการที่จะป้องกันแก้ไขการคดโกง ตามหลักพุทธธรรม คือ ต้องส่งเสริมให้เกิดการ “ยังชีพ-ประกอบอาชีพ” ที่ “สุจริต” เป็นไปตามครรลองที่สุจริตชนพึงกระทำ ตามกรอบของหลัก พุทธศาสนา ที่เรียกว่า “สัมมาชีพ” (วิ.มหา (ไทย) 4/13/21) อันเนื่องด้วยวิถีการปฏิบัติ และหลักคุณธรรมทางศาสนา ที่จะยึดสมาทานถือไว้ ว่า ถูกต้อง จะยังคงเป็นความถูกต้องรัฐต้องเข้าไป สร้างอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้เพื่อส่งเสริมให้ประชาชน พลรัฐในภาพรวมยังชีพด้วยคุณภาพชีวิต ที่เป็นปกติสุข

4. การใช้หลักปฏิบัติ “สุจริต” หมายถึง ความประพฤติดี ความประพฤติชอบ ประพฤติตรงและจริงใจไม่คิดคดทรยศ ไม่คดโกง และไม่หลอกลวง คนจะได้ชื่อว่ามีคุณสัจย์ ต้องมีความจริง 5 ประการ

4.1 จริงต่อการงาน คือ ทำอะไรทำจริง มุ่งให้งานสำเร็จเกิดประโยชน์ส่วนตนหรือส่วนรวมได้จริง ๆ

4.2 จริงต่อหน้าที่ คือ ทำจริง ในงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเรียกว่า หน้าที่ ทำงาน เพื่อทำงาน ให้ดีที่สุดใน ไม่เลินเล่อ ไม่หละหลวม ไม่หลีกเลี่ยงบิตพลั่ว คือ หลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ต้องเอาใจใส่หน้าที่ให้งานสำเร็จเกิดผลดี

4.3 จริงต่อวาจา คือ การพูด ความจริง ไม่กลับกลอก รักษาวาจาสัตย์อย่างเคร่งครัด พูดจริงทำจริงตามที่พูด

4.4 จริงต่อบุคคล คือ มีความจริงใจต่อคนที่เกี่ยวข้อง ต่อมิตรและผู้ร่วมงาน จริงใจต่อเจ้านายของตน เรียกว่ามีความจงรักภักดี จริงใจต่อผู้มีพระคุณ เรียกว่า มีความกตัญญูกตเวที

4.5 จริงต่อความดี คือ มุ่งประพฤติ แต่ความดีจินตคิดเป็นนิสัยเป็นบุคคลที่ประกอบด้วย คุณธรรม คือ หิริ ความละอายบาป ละอายใจต่อ การทำชั่ว โอดตบปะ ความกลัวบาป

เกรงกลัวต่อ ความชั่ว

เมื่อประมวลออกมาความสุจริต ความ “จริง” จึงหมายถึง การกระทำที่ “โปร่งใส” และตรงไปตรงมา ไม่เบียดบังทรัพย์สินของ ส่วนรวม คำว่า “สุจริต” ต้องตรงกับความโปร่งใส และในความโปร่งใส เป็นพฤติกรรมและการกระทำ ที่สุจริต ที่ควรให้เกิดขึ้นกับการบริหารในทุกองค์กร ดังที่พระพรหมบัณฑิต (2557) เคยกล่าวไว้ คือ “...พุทธภาษิตว่า “นตถิ ตณฺหา สฺมา นที” แม่น้ำ เสมอด้วยต้นหาหามีไม่ แม่น้ำยังมีวันเต็มแต่ต้นหาไม่มีวันเต็มเปี่ยม อยู่ที่ไหนในระบบ เศรษฐศาสตร์ และชาวพุทธว่าอย่างไรมันจะเกิด กระตุ้นต้นหาเขาเรียกว่าบริโภคนิยม ต้องการกำไรสูงสุด โฆษณาให้เกิดอุปสงค์ กระตุ้นต้นหา ไม่รู้จบ มุ่งบริโภคมากกว่าผลิต ไม่ได้ด้วยเล่ห์ก็เอา ด้วยกล ไม่ได้ด้วยมนต์ก็เอาด้วยคาถาอยากจะมี IPHONE ขึ้นมาเอาเงินมาจากไหน งานก็ยังไม่ทำสัก ขโมย คอร์รัปชันเยอะแยะไปหมดเพราะต้องการสินค้า ต้องการบริโภคมากกว่าผลิตและมองเห็น การผลิตเป็นหน้าที่ คือการทำงานให้สุจริต มาใช้ในระบบเศรษฐศาสตร์ ไม่ได้มองเห็นการทำงานเป็นการปฏิบัติธรรม ประพฤติหน้าที่คือการทำงานให้สุจริต ไม่อยู่ในความคิด...” หรือพระบรมราชาบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 พระตำหนักจิตรลดารโหฐานในคราวพระราชทานเพื่ออัญเชิญ ลงพิมพ์ในหนังสือวันเด็ก ปีพุทธศักราช 2531 วันที่ 18 พฤศจิกายน 2530 ดังนี้ “ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นพื้นฐานของความดีทุกอย่างเด็ก ๆ จึงต้องฝึกฝนอบรมให้เกิดมีขึ้นในตนเอง เพื่อจักได้เติบโต ขึ้นเป็นคนดีมีประโยชน์ และมีชีวิตที่สะอาดที่เจริญ มั่นคง ”

สุจริตเป็นหัวใจสำคัญที่ประกอบด้วย กายสุจริต 3 วาจาสุจริต 4 และใจสุจริต 3 อันจะมี ผลต่อการควบคุม ป้องกันการคอร์รัปชันไม่ให้เกิดขึ้นตามแนวทางพระพุทธศาสนาอย่างสำคัญด้วยเช่นกัน รวมทั้งความสุจริตยังมีผลต่อการนำไปประยุกต์ใช้ทางกฎหมาย การบริหารบ้านเมืองกิจการขององค์กร ภาครัฐและเอกชน ด้วยความ สุจริตโดยมีเป้าหมายคือไม่โกงด้วยเช่นกัน

5. สนับสนุนให้ผู้นำศาสนาต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ยืนยันหลักการที่ถูกต้อง และเป็นผู้เข้าไปสนับสนุนส่งเสริม หมายถึง ผู้นำทางศาสนา ต้องเป็นแบบอย่างในการที่จะกระทำหรือไม่ กระทำให้เกิดการเป็นแบบอย่างต่อการกระทำความดี ในการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับ หลักการทางศาสนาให้เป็นตัวอย่าง “สร้าง” ตัวแบบของความถูกต้อง ผู้นำศาสนาต้องนำหลักการที่ถูกต้องมีอยู่ในศาสนา มาอธิบาย สื่อสาร ผ่านช่องทางต่าง ๆ (พระปลัดระพิน พุทธิสารโ, 2559) เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม มุ่งตรงไปยังศาสนิกของตัวเองให้มุ่งมั่น หรือมั่นคงต่อการเข้าถึงหลักการตามหลักศาสนาของตัวเอง เพื่อป้องกันการไม่โกง หรือการทุจริต หรือลดการทุจริต รวมทั้งเข้าไปกระตุ้น ให้เกิดความเข้าใจ หรือตระหนักต่อความดีงามตามแบบของหลักการที่ถูกต้อง และมีตัวแบบ คือผู้นำศาสนาเป็นตัวแบบหรือหลักการที่เหมาะสมเป็นผู้ดำเนินการให้เกิดการปฏิบัติโดยปราศจากการ “ทุจริต” ในทุกระดับตั้งแต่บุคคล ตัวเองอย่างตรงไปตรงมา ทำหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต แม้กระทั่งในครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ เป็นเบื้องปลาย

6. การสร้างและใช้กลไกทางศาสนา/ รัฐ/องค์กรเอกชน/ในการตรวจสอบซึ่งกันและกัน ที่อาจมี คำเรียกว่า “ประชารัฐ/ประชาสังคม” ที่ต่างฝ่ายต่างเป็นภาคีแห่งความดีงาม สมทานความดี ตามหลักการศาสนา สำนึกในหลักการทางศาสนา มองเห็น “ภัย” ของการโกง ทุจริตในทุกรูปแบบว่า เป็นความผิดบาป แล้วหาทางชี้เบาะแส การเข้าไปตรวจสอบผลได้ เสียในฐานะประชาชนเป็นผู้มีส่วน ได้เสีย โดยตรงในการแก้ปัญหาและการป้องกัน อันจะเกิดขึ้นของสัญญาประชาคมในรูปลักษณะต่าง ๆ (ประชาสังคม) แล้วต้องเข้ากระตุ้นให้ทุกฝ่ายตระหนักต่อความดี และยินดีต่อความดี อย่างเหมาะสม (ประชารัฐ)

การสร้างกฎหมายเฉพาะที่มี ความชัดเจน รัดกุม และครอบคลุม โดยมีเป้าหมาย เพื่อป้องกันและแก้ไข การทุจริตอันจะเกิดขึ้นจาก การคอร์รัปชันในทุกประเภทที่จะเกิดขึ้นในสังคมนี้

ดังนั้นเมื่อก้าวโดยสรุป หลักพุทธธรรมทางศาสนาจะเข้าไปเป็นกลไก เครื่องมือในการเข้าไป สนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติตามหลักการ คำสอนทางศาสนา โดยมีเป้าหมายเพื่อ การรณรงค์ ป้องกัน หรือหยุดการกระทำที่เรียกว่า “ทุจริต” อันเกิดขึ้นในทุกวงการ และคนในทุกศาสนาก็เป็น เครื่องมือหรือกลไก ที่จะป้องกันหรือ แก้ไขไม่ให้เกิดเหตุการณเหล่านี้เกิดขึ้น หรือเกิดขึ้น แต่อาจน้อย หรือ อยู่ในฐานะที่จะควบคุมได้ ดังนั้น ศาสนิกทุกองค์กรทางศาสนาต้องแสดงจุดยืนในเรื่องหลักการ ที่ถูกต้อง ในการป้องกันการโกง ทุจริตให้เป็นไปตามหลัก (ก) การประพฤติปฏิบัติ ตนให้เป็นแบบอย่าง และสามารถนำแบบอย่างนั้น มาเป็น ตัวแบบในระบบสังคมโดยรวมได้ รวมทั้งนำ รูปแบบหรือตัวแบบนั้นให้ ปรากฏเป็นพฤติกรรมเชิง ประจักษ์ได้ (ข) รณรงค์ หรือส่งเสริมให้คนผู้เป็น ศาสนิกของตนเอง ได้ ตระหนักและเห็นความสำคัญว่า การ “ผิดศีล” ตามหลักศาสนบัญญัติในส่วนการ “เอาเปรียบ-เบียดบัง- ทุจริต-โกง” เป็นพฤติกรรม ที่ไม่ถูกต้องตามหลักศาสนบัญญัติ รวมทั้งสร้าง การตระหนักรู้ กำหนด กระทำ นำพาให้เกิดการ ปฏิบัติ เป็นสิ่งอันจะพึงเกิดขึ้นในสังคมประชาชาติ ในองค์กรรวม เพื่อป้องกันการ ทุจริต ทั้งระดับบุคคล และองค์กร และประเทศชาติ เพื่อนำพาให้เกิดสันติ สุข และคุณภาพชีวิตที่ เหมาะสม

2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระครูอุดมเจติยารักษ์ (2562) ได้วิจัยเรื่องการเสริมสร้างความรู้และควบคุมการทุจริตโดย พระสงฆ์ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ การเสริมสร้าง และ วิเคราะห์ความร่วมมือและควบคุมการทุจริตโดย พระสงฆ์ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเพชรบุรีเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์เนื้อหาเชิงประจักษ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เลือกแบบเจาะจง คือ พระสงฆ์ ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น รวม 30 รูป/คน ใช้การประชุมผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบกระบวนการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า 1. พระสงฆ์ เป็นที่เคารพเชิงผู้นำทางจิตวิญญาณ มีองค์ความรู้ทางโลกและทางธรรม การยอมรับจากคณะสงฆ์ เจ้าหน้าที่รัฐ และประชาชน ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงศาสนาร่วมกับชุมชน เสนอ หลักสูตรต่อต้านทุจริต โดยอาศัยหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล เป็นศูนย์ ดำเนินการทั้งภาคทฤษฎี และปฏิบัติที่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง เช่น ให้คำปรึกษาแก่ชุมชน สังคมและภาครัฐ ภายใต้พระธรรมวินัย และกฎหมาย ให้สอดคล้องกับความจำเป็นของชุมชนที่มี ความหลากหลาย 2. ภาคประชาชน ต้องเป็น พลเมืองดีที่สนใจปัญหาชุมชน ตามกฎหมายและระเบียบ ราชการท้องถิ่น เช่น คณะกรรมการป้องกัน และควบคุมทุจริตภาคประชาชนท้องถิ่น ที่ยอมรับจากภาครัฐ ร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ผ่านจัดกิจกรรม เช่น การประกวด แข่งขัน ประกาศยกย่องบุคคลดีเด่น และปฏิบัติตามระบบ กลไกตรวจสอบภายใน เช่น กิจกรรม ประชุม สัมมนา ออกตรวจเยี่ยม รณรงค์ ส่งเสริม และเชิญชวน ให้ ประชาชนแสดงบทบาทร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ท้องถิ่น 3. องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ธรรมาภิบาล และจารีตประเพณีอันดีต่อประชาชน ปฏิเสธระบบอุปถัมภ์ ส่งเสริมระบบคุณธรรมเชิงประจักษ์ เผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมาย จัดทำโครงการ และดำเนินการสร้างระบบป้องกันและควบคุมทุจริต โดยคณะกรรมการพัฒนา ติดตาม และประเมินผล

เปิดเผยข้อมูลจัดซื้อ จัดจ้าง และผลงานท้องถิ่น เพิ่มช่องทางการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ หากประพฤติดีต้องลงโทษตามกฎหมาย เพื่อสร้างท้องถิ่นซื่อสัตย์ ภาครัฐโปร่งใส

ศุภเยาว์ นาคเงินทอง และคณะ (2561) ได้วิจัยเรื่องการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกลไกพุทธบูรณาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์สภาพการเอื้อประโยชน์ต่อการทุจริตที่มีต่อ สังคมไทย 2) ศึกษารูปแบบการป้องกันการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบตามแนวพระพุทธศาสนา และ 3) เสนอรูปแบบการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกลไกพุทธบูรณาการ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากเอกสารการระดมความคิดเห็นจาก โครงการประชุมเสวนาเครือข่ายการต่อต้านการทุจริต โดยอาศัยกลไกของรัฐเป็นเครื่องมือในการดำเนินการ ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูงในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ ได้แก่ บุคคลจากภาครัฐ/เอกชน/ประชาชนจากทั่วประเทศ การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับสูงหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานส่วนกลาง จำนวน 5 คน ผู้บริหารระดับสูงและ บุคลากรในพื้นที่ 4 จังหวัด ที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำจำนวน 30 รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จากคณาจารย์และ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 รูป/คน เพื่อยืนยันความถูกต้อง โดยวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและ พรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการเอื้อประโยชน์ต่อการทุจริตที่มีต่อสังคมไทย แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ (1) ระดับ บุคคล ได้แก่ บุคลากรของรัฐขาดความรู้ความเข้าใจ ระเบียบแนวทางปฏิบัติตามระเบียบกฎหมาย การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงประโยชน์หรือเอื้อประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้อง การขาดจิตสำนึก ด้านคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ และภาคประชาชนมีค่านิยมจ่ายสินบนให้แก่บุคลากร ภาครัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกในการรับบริการ เห็นว่าการทุจริตเป็นเรื่องปกติ ไม่เกี่ยวข้องกับตนเอง การร้องเรียนไม่กล้าระบุตัวบุคคล แต่ระบอบองค์กร ทำให้กลไกการตรวจสอบการทุจริตเป็นไปได้ยาก (2) ระดับองค์กร เนื่องจากระบบราชการมีขั้นตอนยุ่งยากซับซ้อนทำให้บุคลากรภาครัฐอาศัยช่องว่างของกฎหมาย แสวงหาผลประโยชน์ที่มีควรได้ ในบางกรณีกฎระเบียบที่วางไว้ทำให้คนทุจริต ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ประกอบกับการวางระบบควบคุมภายในขาดประสิทธิภาพ กลไกการ ตรวจสอบการทุจริตจากหน่วยงานภายนอกรวมทั้งกระบวนการยุติธรรมล่าช้า ไม่ทันการณ์ การ ลงโทษด้านกฎหมายและด้านสังคมไม่รุนแรง 2. การป้องกันการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบตามแนว พระพุทธศาสนา พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการบริหารจัดการด้านความโปร่งใสและ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนภายใต้นโยบายยุทธศาสตร์ชาติ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยตระหนักถึงความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะหลักความโปร่งใส ซึ่งมีตัวชี้วัดตามที่สถาบันพระปกเกล้ากำหนด และแบ่งรูปแบบการป้องกันการทุจริตเป็น 2 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับ บุคคล ด้วยการปลูกจิตสำนึกโดยปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ ยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม รณรงค์ให้รักษาศีลห้า ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง 2) ระดับองค์กร ด้วยการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กร ประสานงานกับองค์กรอิสระ ในการให้ความรู้ความเข้าใจและร่วมตรวจสอบองค์กรให้เกิดความ โปร่งใสพร้อมทั้งเน้นกลไกการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนในการตรวจสอบกระบวนการดำเนินการ บริหารจัดการท้องถิ่นทุกขั้นตอน 3. รูปแบบการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกลไกพุทธบูรณาการ ประกอบด้วยดำเนินการใน

2 ระดับคือ (1) ระดับบุคคล ใช้หลักโลกบาลธรรม (ทิริ โอตฺตปปะ) เป็นกลไกในการบูรณาการ เพื่อปลูก และปลูกจิตสำนึกของบุคคลในองค์กรให้เกิดความละเอียดต่อความซื่อ และเกรงกลัวต่อผลของการ ประพฤติชั่วพร้อมทั้งปลูกฝังค่านิยมคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นการพัฒนาที่จุดเริ่มต้นของคน (2) ระดับ องค์กร ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ใช้ในการปกครอง เพื่อให้องค์กรเกิดความเข้มแข็ง มีความสามัคคีของหมู่คณะ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ปฏิบัติตามกฎระเบียบ เน้นความรับผิดชอบต่อ ส่วนรวม ยึดหลักขนบธรรมเนียมประเพณีและ ศาสนาเป็นกลไกบูรณาการร่วมกับหลักธรรมาภิบาล ขับเคลื่อนการบริหารจัดการองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นให้โปร่งใสปราศจากการทุจริตอย่างยั่งยืน

วนิดา ชุมนุม (2561) ได้วิจัยเรื่อง ธรรมาภิบาลแนวพุทธ: กรณีศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในประเทศไทย งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาลักษณะสำคัญขององค์กรธรรมาภิบาลแนวพุทธ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย (2) ศึกษารูปแบบและการบริหารจัดการธรรมาภิบาลในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นแนวพุทธมาปฏิบัติ และ (3) ศึกษาการบูรณาการ ตัวแบบการบริหารจัดการในกรอบ ธรรมาภิบาลแนวพุทธในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษา ปรากฏการณ์ จากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงในทุกมิติ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจปรากฏการณ์นั้น ประชากร ที่ใช้ ได้แก่ ชุมชนต้นแบบ 4 องค์กร โดยเลือกผู้นำองค์กร และคณะกรรมการบริหารจัดการองค์กรนั้น ๆ จำนวน 4 องค์กร ดังนี้ ชุมชนไม้เรียง ตำบลไม้เรียง อำเภอดงขาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ชุมชนสันติ อโศก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ชุมชนบ้านคลองเปียง อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา และ เทศบาล ตำบลปรัก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่สามารถ ยืดหยุ่นได้ 2) แบบสังเกตการณ์การทำงานการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คำพูดที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ โดยให้ความสำคัญทั้งความหมายในทางภาษาและมีการตีความจากสิ่งที่ซึ่งซ่อนอยู่ใน ขณะนั้น

ผลการศึกษา พบว่า ลักษณะสำคัญขององค์กรธรรมาภิบาลแนวพุทธประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ (1) ใช้หลักทศพิธราชธรรม สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 และ อิทธิบาท 4 ในการบริหาร องค์กร (2) ผู้บริหารมีธรรม (3) องค์กรเน้นความพอเพียง และพึงพอใจ (4) มีวัฒนธรรม ที่เหมาะสมกับ ภูมิปัญญาชาวบ้าน (5) น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมา ประยุกต์ใช้ และ (6) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในท้องถิ่นสำหรับรูปแบบและการบริหารจัดการธรรมาภิบาล พบว่า เกี่ยวข้องกับ 1) ภาวะ ผู้นำของผู้บริหารใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมเน้นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 2) วิถีชีวิต ค่านิยม ความ เชื้อภายในองค์กรยึดหลักความ เคารพ มีระเบียบวินัยส่วนบุคคล 3) ส่งเสริมความเป็นปึกแผ่นภายใน องค์กร และ 4) มีการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการ ดำรงชีวิตโดยสร้างรายได้ ลดรายจ่ายใน ครัวเรือนและชุมชน ในด้านการบูรณาการตัวแบบการบริหารจัดการในกรอบธรรมาภิบาลแนวพุทธ มี ลำดับขั้นตอน ดังนี้ (1) การกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารองค์กรด้วยการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ (2) มีการบูรณาการนำหลักธรรมกับหลักธรรมาภิบาล มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน (3) มีการพัฒนา องค์กรโดยใช้หลักการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง และ (4) มีหลักการบริหารเพื่อประโยชน์สุขต่อประชาชน โดยรวม ส่งเสริมการมีส่วนร่วม คุ่มค่า โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

ดิฐภัทร บวรชัย (2560) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการป้องกันการทุจริตและประพฤตินิชอบของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ กรณีศึกษาระดับสถานีตำรวจ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการทุจริตและประพฤตินิ ชอบของข้าราชการตำรวจระดับสถานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 3.67$, $S.D. = 0.75$) สาเหตุของ

การทุจริตประพฤติมิชอบ สรุปได้ 2 ประการ คือ 1) ปัจจัยภายใน ได้แก่ ตอบแทนผู้มีพระคุณ ยอมรับ การทุจริตเป็นเรื่องปกติ คิดว่าไม่มีใครจับได้ ขาดความซื่อสัตย์สุจริตคุ่มค่าที่จะเสีย ความโลภ ไม่รู้จักพอ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ความเคยชิน คิดว่าใคร ๆ ก็ทำกัน จิตใจไม่เข้มแข็ง ต้องการความร่ำรวย ไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ ยกย่องคนมั่งมีผู้มี อำนาจ 2) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ไม่มีการลงโทษผู้กระทำความผิด อย่างจริงจัง ตกอยู่ใต้อิทธิพลผู้มีอำนาจ มีโอกาสในการเรียกรับผลประโยชน์เข้าไปมีส่วนได้เสียกับสถาน ประกอบการ ผูกขาดอำนาจการแต่งตั้ง อิทธิพลทางการเมือง ความเข้าใจผิดของประชาชน การ แทรกแซงทางการเมือง ความล่าช้าของกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย ไม่มีความรู้เรื่องกฎหมายเกี่ยวกับการ ทุจริต ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ผู้บังคับบัญชาบางคนเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี รายได้น้อย ค่านิยมว่า ตำแหน่งเป็นสมบัติส่วนบุคคล กฎหมายมีช่องโหว่ การมีอำนาจผูกขาด พฤติกรรมเลียนแบบ อยู่ใน สภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์และ อำนาจ สภาพการทำงานเอื้อต่อการทุจริต

รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันการทุจริตประพฤติมิชอบ มี 4 ระยะ ตั้งแต่ระยะก่อนเข้า เป็นตำรวจ ระยะเข้าโรงเรียนตำรวจ ระยะรับราชการตำรวจ และระยะพ้นจากการเป็นตำรวจโดยทั้ง 5 สายงานในสถานีตำรวจ คือ ป้องกันปราบปราม สอบสวน สืบสวน จราจร และอำนวยความสะดวก มีลักษณะ เป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหามาแบบบูรณาการให้ภาครัฐและประชาชน เข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วม สนับสนุน ส่งเสริมองค์ความรู้ งบประมาณ สวัสดิการ กำลังพล และตรวจสอบการทำงาน มีระบบการ ตรวจสอบภายใน และตรวจสอบภายนอกที่เคร่งครัดจากองค์กรหรือหน่วยงานอิสระ เช่น คณะกรรมการ ร้องเรียนตำรวจ นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงานและตรวจสอบระบบการทำงาน มีระบบ การ ส่งเสริมตำรวจดีที่เข้มแข็ง

ศิริวรรณ มนอัคระผดุง (2555) บทความเรื่อง ปัญหาการคอร์รัปชันของไทย กรณีศึกษาสิงคโปร์ และฮ่องกง พบว่า สาเหตุหลักของการคอร์รัปชันมาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายหรือ กฎระเบียบแบบเบ็ดเสร็จโดยขาดจิตสำนึก มีอำนาจดุลยพินิจสูง มีกรอบความรับผิดชอบไม่ชัดเจน และ ขาดระบบการทำงานที่โปร่งใส ซึ่งเป็นปัญหาในเชิงโครงสร้างที่มีความซับซ้อน นอกจากนี้สังคมไทยยังม ีความเสื่อมโทรมทางสังคม ทำให้คนไทยมีค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยประชาชนเริ่มยอมรับได้กับการ คอร์รัปชันมากขึ้น หากนักการเมืองคอร์รัปชันแต่ทำให้ประเทศรุ่งเรืองและตนเองได้ประโยชน์

จารุวรรณ สุขุมาลพงษ์ (2556) ได้ศึกษาแนวโน้มของคอร์รัปชันในประเทศไทย (The Trend of Corruption in Thailand) สรุปประเทศไทยยังมีปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอยู่มาก และมีแนวโน้ม เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้สถาบันการเงินของไทยถูกลดความเชื่อถือในสายตาชาวโลกการทำธุรกรรมทางการเงิน ในระดับนานาชาติจะยากขึ้นเพราะไม่มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งจะส่งผลเสียต่อการพัฒนาประเทศด้วย

ณชรต อิมณะรัฐ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สัญลักษณ์เพื่อการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันทางสื่อวีดิทัศน์ออนไลน์พบว่า สัญลักษณ์เพื่อการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต คอร์รัปชันทางสื่อ วีดิทัศน์ สามารถจำแนกได้ 2 ประเภทคือ (1) สัญลักษณ์ภาพและภาษา ประกอบด้วย (ก) สัญลักษณ์เกี่ยวกับ สาเหตุของปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ได้แก่ สัญลักษณ์เกี่ยวกับความซับซ้อนและความไร้ระเบียบของสังคม (ข) สัญลักษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมทุจริตคอร์รัปชัน ประกอบด้วย สัญลักษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมโกง กิน และสัญลักษณ์ภาษาท่าทางการแสดงออกเกี่ยวกับการประเมินคุณค่าพฤติกรรมทุจริตคอร์รัปชัน (2) องค์ประกอบทางการสร้างสรรค์ของงาน รณรงค์การทุจริตคอร์รัปชันที่กระตุ้นให้เยาวชนตระหนักถึง ปัญหาคอร์รัปชัน

พรเทพ จันทรมณี (2559) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการป้องกันการทุจริต คอร์รัปชันในภาครัฐเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในสังคมไทย พบว่า สาเหตุของการทุจริต คอร์รัปชันในภาครัฐมาจากกฎหมายหรือระเบียบการปฏิบัติงานมีช่องว่าง ขาดผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี การใช้อำนาจของนักการเมือง ระเบียบปฏิบัติของหน่วยงานราชการมีหลายขั้นตอน กระบวนการ คัดเลือกบุคลากรเข้าสู่ระบบเน้นด้านความรู้ไม่มุ่งเน้นด้านคุณธรรมจริยธรรม มีระบบอุปถัมภ์ใน หน่วยงานราชการ ข้าราชการขาดคุณธรรมจริยธรรม มีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการครองชีพ และประชาชนมีส่วนร่วมสนับสนุนให้เกิดการคอร์รัปชันเพื่อลดขั้นตอนการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ จากข้อค้นพบดังกล่าว รูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในสังคมไทย ควรมีหลักการคือ สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาต้องมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์ความมีระเบียบวินัย และความรู้รับผิดชอบต่อนหน้าที่ ผู้บริหารประเทศและผู้บริหารองค์กรต้องประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี นอกจากนี้คนในสังคมต้องเปลี่ยนทัศนคติและความเชื่อโดยให้การเคารพยกย่องคนดีมีคุณธรรม รวมทั้งสื่อมวลชนต้องยกย่องชมเชยผู้ที่ประพฤติดี กำหนดเกณฑ์มาตรฐานระดับสูงในการคัดเลือกบุคลากรเข้าสู่ระบบและองค์กรต้องสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมให้กับบุคลากร จัดอบรมสัมมนา มีกลไกการติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

ณภัทร เตโซ และคณะ (2559: ออนไลน์) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในส่วนราชการไทย พบว่ามีความรุนแรง ถึงแม้ว่าจะมีการตรากฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตหลายฉบับ แต่ก็ยังมีข้าราชการจำนวนมากมีพฤติกรรมการใช้อำนาจไปในทางทุจริต จะต้องเร่งกำหนดแนวทางและมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคลขึ้น

จากัด อติตยา เดวันทารา และคณะ (2019) ศึกษา การศึกษาต่อต้านคอร์รัปชันเพื่อสร้างนักเรียนที่มีลักษณะมนุษยธรรมและสอดคล้องกับกฎหมาย ผลการศึกษาพบว่า (1) การนำการศึกษาต่อต้านการทุจริตเป็นไปโดยครูโดยผ่านการใส่คุณค่าในทุกกิจกรรมการเรียนรู้ วิธีที่ มอบสื่อการศึกษาต่อต้านคอร์รัปชันผ่านการบรรยายการอภิปรายและการนำเสนอ ครูในฐานะผู้จัดการชั้นเรียนและวิทยากรในกระบวนการสอนใช้วิธีการต่อต้านทุจริตด้วยการให้คำแนะนำ ตักเตือน และลงโทษในชั้นและลดคะแนนนักเรียนสำหรับนักเรียนที่ไม่ได้ดำเนินการลักษณะต่อต้านการทุจริต กิจกรรมนี้คือทำเพื่อให้นักศึกษาเติบโต ซื่อสัตย์ มีวินัย เอาใจใส่ และยังเอาความรับผิดชอบต่อนักศึกษา (2) ปัจจัยที่สนับสนุนในการดำเนินการศึกษาต่อต้านคอร์รัปชัน ได้แก่ความมุ่งมั่นของอาจารย์ใหญ่และครู สิ่งอำนวยความสะดวกที่ดีและโครงสร้างพื้นฐานสำหรับผู้ฝ่าฝืนและการลงโทษที่ชัดเจนปัจจัยกีดขวาง ได้แก่สถานศึกษาใกล้ร่ายจ่ายศูนย์กลางและการขาดการอ่านหนังสือเกี่ยวกับการต่อต้านคอร์รัปชันการศึกษาในห้องสมุด

ไชยาริพา กุสเตียวาตี มุกรีและอิตายะห์ ไบซา (2020) ศึกษา การศึกษาต่อต้านคอร์รัปชันบนพื้นฐานของศาสนาและวัฒนธรรมของชาติ ผลการศึกษาพบว่า การทุจริตได้ทำร้ายคนจำนวนมากและถึงกับทรมานตัวเอง คอร์รัปชันข้อควรระวังทางการศึกษาถือว่าไม่ได้ผลและเป็นกำลังใจเพราะทำได้ไม่ขจัดการทุจริตคอร์รัปชันที่สังคมแต่ละชั้นทำได้แม้กระทั่งจากสอนให้คนทั่วไป ยิ่งกว่านั้นมันยังหายไปพร้อมกับกฎหมายไม่พอแนวทางและการบังคับใช้ การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเชิงประจักษ์ที่ดำเนินการผ่านการทบทวนวรรณกรรมและแนวทางการสร้างสังคมใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษา

อธิบายวิธีการแนวคิดของการศึกษาลักษณะนิสัยการต่อต้านการทุจริตที่มองเห็นได้เกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรมของชาติที่ใช้เป็นขั้นตอนเชิงกลยุทธ์ในการปลูกฝังการศึกษาต่อต้านการทุจริตในหมู่นักเรียน ผลปรากฏว่าการฝังและพัฒนาให้นักเรียนต้องสร้างขึ้นบนศรัทธา และความกตัญญูต่ออัลลอฮ์ SWT บุคลิกอันสูงส่งที่เหมาะสมที่สุดและการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของครอบครัวแนวคิดการเรียนรู้ของแนวคิดนี้มีหลากหลายและจัดวางอย่างเป็นระบบครอบคลุม

ยานติ อเมเรีย และคณะ (2563) ศึกษา การศึกษาต่อต้านคอร์รัปชันสำหรับเด็กนักเรียนวันอาทิตย์ ในรูปแบบของนโยบายไม่ลงโทษเพื่อจัดการทุจริต ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาต่อต้านคอร์รัปชันสำหรับเด็กนักเรียนวันอาทิตย์ เป็นรูปแบบหนึ่งของนโยบายที่ไม่เกี่ยวกับโทษทัณฑ์เพื่อจัดการทุจริต การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ว่ารูปแบบการไม่ลงโทษเป็นอย่างนโยบายจัดการคอร์รัปชันที่เกิดจากการศึกษาของคริสตจักรอย่างเป็นทางการ ได้แก่โรงเรียนวันอาทิตย์ด้วยการปลูกฝังค่านิยมต่อต้านการทุจริตในเด็กโรงเรียนวันอาทิตย์ (ASM) ดิวิธีการวิจัยที่ใช้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเชิงบรรทัดฐานโดยใช้แนวความคิด และวิธีการทางกฎหมาย เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้คือการศึกษาวรรณกรรมแล้ววิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ ผลปรากฏว่าสถาบันศาสนาตลอดวันอาทิตย์ครูโรงเรียน (GSM) สามารถมีบทบาทในการแก้ปัญหาการทุจริตผ่านตัวอักษรการศึกษาที่มีค่านิยมต่อต้านคอร์รัปชันที่สอนให้เด็กนักเรียนวันอาทิตย์ทุกครั้งไปโบสถ์ ค่านิยมต่อต้านคอร์รัปชัน เช่น ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม วินัย ความรับผิดชอบ, ความขยัน, ความกล้าหาญ, ความเป็นอิสระ, ความเรียบง่าย และการดูแลเอาใจใส่ ได้ชัดเจนอธิบายให้เด็ก ๆ ฟังผ่านวิธีการเล่าเรื่องเกี่ยวกับตัวละครในพระคัมภีร์ การเล่นและร้องเพลงด้วยกัน โดยแนะนำและปลูกฝังค่านิยมต่อต้านคอร์รัปชันตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงเด็ก ๆ โดยเฉพาะเด็กนักเรียนวันอาทิตย์ ผ่านข้อความทางศาสนาที่ GSM ถ่ายทอด คาดว่าเด็กจะมีนิสัยต่อต้านคอร์รัปชันตั้งแต่อายุน้อยจึงจะได้สร้างบุคคลที่มีลักษณะต่อต้านการทุจริตและมีคุณธรรมสูง

คริสเตียน ฮูลเวอร์ (2019) ศึกษาการต่อต้านการทุจริต: การฝึกอบรมต่อต้านการทุจริตสร้างความแตกต่างหรือไม่ ผลการวิจัยพบว่า การทุจริตยังคงเป็นความท้าทายที่ท้าทายต่อบริษัทที่ดำเนินงานในระดับสากล ตามมาตรฐานการต่อต้านการคอร์รัปชันสากลที่มีอยู่ทั่วไป บริษัทสามารถถูกรับผิดทางอาญาได้หากไม่ระบุนโยบายที่เป็นและสมเหตุสมผลทั้งหมด มาตรการขององค์กรในการป้องกันการทุจริต การฝึกอบรมพนักงานอย่างสม่ำเสมอถือเป็นหนึ่งในสิ่งที่ดีที่สุดวิธีที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการทุจริต การฝึกอบรมพนักงานถือว่าเป็นประโยชน์ในการพยายามลดความเสี่ยงของพนักงานเข้าไปพัวพันกับพฤติกรรมทุจริต ด้วยแนวคิดนี้และการสร้างแบบจำลองสามเหลี่ยมการฉ้อโกงและการวางตัวเป็นกลางทฤษฎี บทความนี้ตรวจสอบว่านักธุรกิจที่ได้รับการฝึกอบรมต่อต้านการทุจริตมีโอกาสมากขึ้นหรือไม่ที่จะปฏิเสธเหตุผลของการทุจริตที่มีอยู่ทั่วไปมากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมดังกล่าว เชิงประจักษ์การวิเคราะห์ในเอกสารนี้ใช้แบบจำลองการถดถอยโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากชุดข้อมูลเฉพาะซึ่งประกอบด้วย 200 ธุรกิจมีอาชีพให้หลักฐานว่าการฝึกอบรมมีการเชื่อมโยงเชิงบวกกับแนวโน้มที่จะปฏิเสธเหตุผลของคอร์รัปชัน อย่างไรก็ตาม การวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าวิธีการฝึกอบรมต้องมีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้น เพื่อจัดการกับคำถามที่ท้าทายเกี่ยวกับประเด็นสีเทาของจริยธรรมและการปฏิบัติตาม

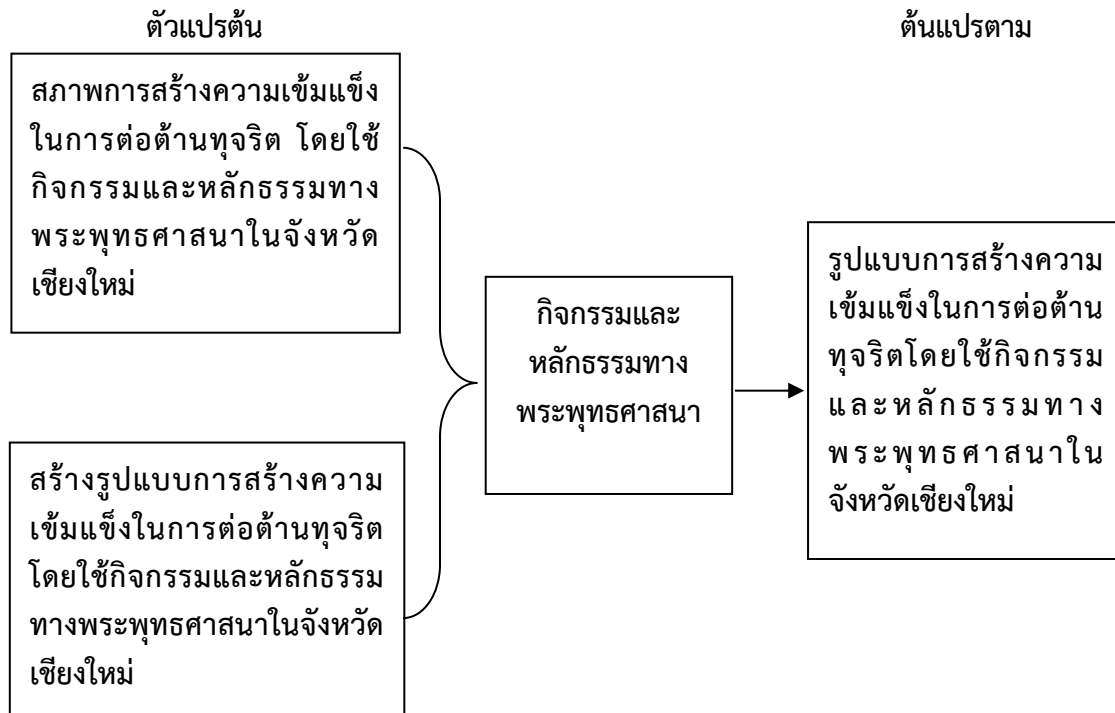
สิทธิ อูสวาตุน ฮาเสนาห์ และคณะ (2019) ศึกษา นโยบายของวิทยาลัยในการดำเนินการศึกษาต่อต้านคอร์รัปชัน ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาต่อต้านการทุจริตสำหรับนักเรียนสำคัญมากในการให้ความรู้เพียงพอเกี่ยวกับความซับซ้อนของการทุจริตและการกำจัดของมันไปพร้อม ๆ กันโดยปลูกฝัง

ค่านิยมต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันที่ซื่อสัตย์เอาใจใส่ พึ่งตนเอง มีวินัย รับผิดชอบหน้าที่งาน อ่อนน้อม ถ่อมตน กล้าหาญ และยุติธรรม แน่นนอนว่าต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษกับทุกส่วนไม่ว่าจะเป็นเมือง/เขต การปกครอง หัวหน้ามหาวิทยาลัยหรืออาจารย์โดยเฉพาะอาจารย์วิชาศึกษาพลเมืองโดยคำนึงถึงความสำคัญของการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันตัวละครที่นักเรียนเป็นเจ้าของในฐานะทายาทของสิ่งนี้ชาติในกาลิมนตันตะวันตก การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าจาก 12 มหาวิทยาลัยในกาลิมนตันตะวันตกที่เข้าร่วมในการฝึกอบรมวิทยากรต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันไม่ใช่ทุกคนที่ใช้การต่อต้านการทุจริตการศึกษาในหลักสูตรพิเศษไม่บูรณาการเข้ากับอีกหลักสูตรหนึ่งโดยเฉพาะการศึกษาของพลเมืองเนื่องจากได้ขอให้ดำเนินการศึกษาต่อต้านการทุจริตในแบบบังคับ/รายวิชาเสริม หรือ แบบแทรกในหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการสร้างบุคลิกภาพต่อต้านการทุจริตของนักเรียนในขณะเดียวกันก็พัฒนาจิตวิญญาณและความสามารถเป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลงเพื่อชีวิตของสังคมและรัฐที่ได้รับการคุ้มครองอย่างเต็มที่จากการคุกคามคอร์รัปชันยังคงห่างไกลจากความคาดหวัง

จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศจะเห็นถึงการให้ความสำคัญต่อการป้องกันและต่อต้านการทุจริต จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าวเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญต่อการต่อต้านการทุจริต ปัญหาการคอร์รัปชันเป็นปัญหาสำคัญต่อระบบการปกครองทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ สาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชันมาจาก กฎหมายหรือระเบียบการปฏิบัติงานมีช่องว่าง ขาดผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี การใช้อำนาจของ นักการเมือง ระเบียบปฏิบัติของหน่วยงานราชการมีหลายขั้นตอน กระบวนการคัดเลือกบุคลากรเข้าสู่ ระบบเน้นด้านความรู้ไม่มุ่งเน้นด้านคุณธรรมจริยธรรม มีระบบอุปถัมภ์ในหน่วยงานราชการ ข้าราชการขาดคุณธรรมจริยธรรม มีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการครองชีพ และประชาชนมีส่วนร่วม สนับสนุนให้เกิดการคอร์รัปชัน ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อการคอร์รัปชันคือ โครงสร้าง และขนาดของหน่วยงาน และทั้งนี้ยังพบว่า รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วยการดำเนินการใน 2 ระดับคือ (1) ระดับบุคคล ใช้หลักโลกบาลธรรม (หิริ โอตตัปปะ) เป็นกลไกในการบูรณาการ เพื่อปลูกและปลุกจิตสำนึกของบุคคลในองค์กรให้เกิดความละเอียดต่อ ความซื่อ และเกรงกลัวต่อผลของการประพฤติชั่วพร้อมทั้งปลูกฝังค่านิยมคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็น การพัฒนาที่จุดเริ่มต้นของคน (2) ระดับองค์กร ใช้หลักการบริหารนิยมธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ใช้ใน การปกครอง เพื่อให้องค์กรเกิดความเข้มแข็ง มีความสามัคคีของหมู่คณะ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ปฏิบัติตามกฎระเบียบ เน้นความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ยึดหลักขนบธรรมเนียมประเพณีและ ศาสนาเป็นกลไกบูรณาการร่วมกับหลักธรรมาภิบาล ขับเคลื่อนการบริหารจัดการองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นให้โปร่งใสปราศจากการทุจริตอย่างยั่งยืน

2.6 สรุปกรอบแนวความคิด

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในจังหวัดเชียงใหม่ มีกรอบแนวคิดดังนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในจังหวัดเชียงใหม่” ผู้วิจัยได้วางกรอบและแนวทางการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research)

3.1 รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเรื่องนี้เป็นแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research: MMR) ระหว่าง 1) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิเคราะห์ สัมภาษณ์เนื้อหาจากเอกสาร และงานวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึก การฟোকัสม การสนทนากลุ่ม นำเสนอข้อมูลแบบบรรยายเชิงพรรณนา 2) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

3.1.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดในการวิจัยดังนี้

(1) ส่องหนังสือเอกสารขออนุญาตศึกษาวิจัยในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการโรงเรียน/รองอธิการบดี พระภิกษุ/รวมทั้งผู้บริหารในองค์กรที่เกี่ยวข้อง

(2) ศึกษาจากข้อมูลเอกสาร/งานวิจัยของชุมชน/งานวิจัยในองค์กร

(3) ใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ โดยการพัฒนาแบบสัมภาษณ์ นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างเสนอที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง รับข้อเสนอแนะ และดำเนินการปรับปรุงแก้ไข พร้อมทั้งนำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วเสนอที่ปรึกษางานวิจัยพิจารณา และให้ความเห็นชอบส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 3 ท่านและจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้ในกลุ่มประชากรตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

(4) ลงพื้นที่สัมภาษณ์การวิจัย และจัดเวทีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้อำนวยการโรงเรียน/รองอธิการบดี พระภิกษุ/รวมทั้งผู้บริหารในองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยนัดเวลาในการมาพูดคุยกัน ซึ่งผู้วิจัยเองได้เตรียมเนื้อหา คือ การลำดับขั้นตอนการดำเนินการจัดเวทีชุมชน การเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดเวที เช่น เครื่องบันทึกเสียง กระดาษปรีฟปากกาเมจิก สมุด ปากกา เทป โดยผู้วิจัยได้ทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการสนทนาร่วมกัน ภายใต้กรอบประเด็นการวิจัยที่กำหนดไว้ สำหรับการสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยได้พยายามสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูล จากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูล ทั้งจากการสร้างความคุ้นเคยเป็นรายบุคคล และการสร้างความคุ้นเคยในลักษณะกลุ่มจากนั้นจึงเริ่มทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ซึ่งคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์นั้น เป็นคำถามแบบไม่มีโครงสร้างและแบบมีโครงสร้างด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลระดับลึก นอกจากนี้ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้รับ มีความครอบคลุม และยังเป็น การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ซึ่งการจัดเวทีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยจัดทั้งหมด 3 ครั้ง

3.1.2 การวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดในการวิจัยดังนี้

(1) ส่งหนังสือเอกสารขออนุญาตศึกษาวิจัยในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการโรงเรียน/รองอธิการบดี พระภิกษุ/รวมทั้งผู้บริหารในองค์กรที่เกี่ยวข้อง

(2) ใช้เครื่องมือแบบสอบถาม โดยการพัฒนาแบบสอบถาม นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง รับข้อเสนอแนะ และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขพร้อมทั้งนำแบบสอบถามที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วเสนอที่ปรึกษางานวิจัยพิจารณา และให้ความเห็นชอบ ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ท่านและจัดพิมพ์แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้ในกลุ่มประชากรตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

(3) ดำเนินการแจกแบบสอบถามการวิจัยกับกลุ่มประชากรตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยได้ประสานนัดวันและเวลาในการจัดเก็บแบบสอบถามที่สมบูรณ์นำกลับมาวิเคราะห์ผลต่อไป

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ นอกจากการศึกษาเอกสารแล้วยังเน้นการวิจัยภาคสนาม (Field Study) และการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR) ดังนั้น การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และผู้ร่วมปฏิบัติการ (Participants) ดังนี้และการวิจัยในครั้งนี้ก็วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ครอบคลุมบริบทการศึกษาวิจัย โดยมีการเจาะจงจำนวนเขตการศึกษาวิจัย คือ ประชากรใน เครือข่ายวิจัยในสถาบันการศึกษา 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน โรงเรียนเมตตาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ซึ่งเป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาการดำเนินงาน ดังนี้

ตารางที่ 3.1 หน่วยงาน จำนวนประชากร และกลุ่มเป้าหมาย

หน่วยงาน	จำนวนประชากร	กลุ่มเป้าหมาย
โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน	20	คณะผู้บริหารและบุคลากร
โรงเรียนเมตตาศึกษา	22	คณะผู้บริหารและบุคลากร
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่	84	คณะผู้บริหารและบุคลากร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา	78	คณะผู้บริหารและบุคลากร

ตารางที่ 3.2 หน่วยงาน จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

หน่วยงาน	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน	5	คณะผู้บริหาร
โรงเรียนเมตตาศึกษา	5	คณะผู้บริหาร
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่	5	คณะผู้บริหาร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา	5	คณะผู้บริหาร

3.2.1 วิจัยเชิงคุณภาพ

1) **ประชากร** การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารในองค์กร อาทิ ผู้อำนวยการโรงเรียน/รองอธิการบดี รวมทั้งผู้บริหารระดับต่าง ๆ ในองค์กรที่เกี่ยวข้องจากสถาบันการศึกษาทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน โรงเรียนเมตตาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

2) **กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างของประชากร** โดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้ที่เกี่ยวข้องจากสถาบันการศึกษาทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน โรงเรียนเมตตาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการศึกษาประกอบด้วย

3.1) คณะผู้บริหารโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน 5 รูป/คน

3.2) คณะผู้บริหารโรงเรียนเมตตาศึกษา 5 รูป/คน

3.3) คณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ 5 รูป/คน

3.4) คณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา 5 รูป/คน

รวม 20 รูป/คน

3.2.2 วิจัยเชิงปริมาณ

1) **ประชากร** การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน/รองอธิการบดี รวมทั้งผู้บริหารในองค์กรที่เกี่ยวข้องจากสถาบันการศึกษาทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน โรงเรียนเมตตาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

2) **กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างของประชากร** บุคลากรสถาบันการศึกษาทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน โรงเรียนเมตตาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนาจำนวน 135 รูป/คน โดยวิธีการเลือกเฉพาะแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และอาศัยสูตรการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงสำรวจจากพื้นที่วิจัย จำนวนทั้งสิ้น 194 รูป/คน โดยใช้สูตรคำนวณ ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมของ Taro Yamane และกำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 สามารถคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ จำนวน 135 รูป/คน

คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือ $n = \frac{N}{1+Ne}$

สามารถคำนวณได้ดังนี้ $n = \frac{204}{1+204(0.0025)}$

$n = 135$

การศึกษาครั้งนี้ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาชนในพื้นที่ 204 คน ได้จำนวน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 135 คน และทำการกำหนดสัดส่วน จำแนกตามพื้นที่ ดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนั้นจะใช้ การสุ่มตัวอย่างประชากรแบบง่าย โดยใช้ประชากรกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ตารางที่ 3.3 จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างและทำการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Random Sampling) ตามจำนวน กลุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่

พื้นที่วิจัย	จำนวนประชากรจริง	การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน	20	20X135/204	13
โรงเรียนเมตตาศึกษา	22	22X135/204	14
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่	84	84X135/204	56
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา	78	78X135/204	52
รวม	204	204X135/204	135

3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการศึกษาประกอบด้วย บุคลากรจากสถาบันการศึกษาทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน โรงเรียนเมตตาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จำนวน 135 รูป/คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 วิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ประกอบกับการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ระดับความคิดร่วมกัน โดยมี กล้องถ่ายรูป สมุดจดและเครื่องบันทึกอัดเสียงใช้บันทึกข้อมูลจากผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์ ประเด็นข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่ได้จากผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งบันทึกข้อสังเกตและการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัยเองในแต่ละช่วงของการลงพื้นที่เก็บข้อมูล ดังนี้

1) แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งใช้สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน/รองอธิการบดี รวมทั้งผู้บริหารในองค์กรที่เกี่ยวข้องจากสถาบันการศึกษาทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน โรงเรียนเมตตาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนามีโครงสร้าง ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อคำถามศึกษากระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

1) องค์กรของท่านเคยจัดหรือเข้าร่วมการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริต หรือไม่ หากเคย กระบวนการจัดกิจกรรมเป็นอย่างไร และเกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์อย่างไร

2) กิจกรรมในองค์กรของท่านมีกระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างไร และหลักธรรมที่โดดเด่นสามารถประยุกต์ใช้อย่างไร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เพื่อการสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

1) ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรต่อการพัฒนารูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

3.3.2 วิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับศึกษารูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่บุคลากรจากสถาบันการศึกษาทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน โรงเรียนเมตตาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนาจำนวน 135 รูป/คน มีโครงสร้าง ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) ระดับการศึกษา
- 4) สถานภาพการทำงาน
- 5) ระยะเวลาการทำงาน
- 6) การฝึกอบรม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามศึกษากระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด คือ รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

“โดยแบบสอบถามจะมีลักษณะแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ตามวิธีของ ลีเคิร์ท (Rensis Likert) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) โดยกำหนดคะแนนไว้ 5 ระดับดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ค่าน้ำหนักคะแนนของตัวเลือกตอบ
มากที่สุด	5 คะแนน
มาก	4 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน

2. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อตรวจสอบ ขอคำแนะนำ และพิจารณาความเที่ยงตรงในเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อปรับปรุงแก้ไข”

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ เพื่อการสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

3.4 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การศึกษาและวิจัยในครั้งนี้ ประกอบไปด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยโดยคณะผู้วิจัยพัฒนาแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างเสนอผู้เชี่ยวชาญ โดยมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ 1) พระมหาวิเศษ ปญญาชิโร, รศ. ดร. 2) ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ 3) ผศ.ดร.โพน นามณี อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) และสามารถนำไปทดสอบ (Try -Out) กับกลุ่มลักษณะที่คล้ายกัน จำนวน 30 คน จากนั้นนำความคิดของผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มประชาชนที่ไปทำการทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้มีเครื่องมือวิจัยที่มีคุณภาพ โดยผลการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นในภาพรวมอยู่ที่ 1.0

3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) วิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยภาคสนาม (Field Research) ผู้วิจัยลงภาคสนามเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีการจัดทำหนังสือขออนุญาตจากผู้บริหารโครงการวิจัย ลงเก็บข้อมูล ติดต่อประสานขอความร่วมมือนักสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้อำนวยการโรงเรียน/รองอธิการบดี รวมทั้งผู้บริหารในองค์กรที่เกี่ยวข้องจากสถาบันการศึกษาทั้ง 4 แห่ง โดยการนัดพบประชุม และทำการเก็บข้อมูลด้วยการบันทึกเสียงและการจดบันทึกข้อมูล

2) วิจัยเชิงปริมาณ

การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น นักวิจัยลงพื้นที่ภาคสนาม และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้แก่ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยตนเอง ตลอดจนให้นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต ของคณะศาสนาและปรัชญา จำนวน 5 ท่าน ในการแจกแบบสอบถาม 135 ชุด โดยมีหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพได้แก่

1) ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานั้น ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ในเนื้อหาสาระ(Content Analysis) ที่มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็น จัดประเภท/กลุ่มข้อมูล เพื่อให้ได้ชุดข้อมูล ที่สามารถเสนอเป็นข้อเท็จจริง และใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อสรุป ซึ่งมีการให้เหตุผลเชิงตรรกะ นำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนา เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้

2) ข้อมูลเชิงปริมาณ

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำมาตรวจความครบถ้วนสมบูรณ์และนำผลมาทำการประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจะถูกวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ โดยมีวิธีการดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และแปลผลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์

2. นำข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้มาหาค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. นำข้อมูลคะแนนที่ได้มาด้วยวิธีดังกล่าว นำมาเปรียบเทียบเพื่อแปลความหมายกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้

การกำหนดค่าของตัวแปร

ในส่วนของแบบสอบถามส่วนที่เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้กำหนดค่าของตัวแปรมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยแบ่งระดับเป็น 5 ระดับ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543, หน้า 107-108) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

สำหรับการแปลความหมายของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจะใช้เกณฑ์ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541) ดังนี้

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 0.00 – 0.99 หมายถึง การกระจายของความพึงพอใจ ไม่มากนัก

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 1.00 ขึ้นไป หมายถึง การกระจายของความพึงพอใจค่อนข้างมาก

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ สถิติที่ใช้ ได้แก่

1. **สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)** เป็นสถิติที่นำมาใช้บรรยายคุณลักษณะของข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจากกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา ได้แก่

1) ร้อยละ (Percentage) ใช้สูตร P (ของบุญชม ศรีสะอาด 2545.)

$$\text{สูตร } P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ของคะแนน โดยใช้สูตรของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$\text{สูตร } \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
-------	-----------	-----	-----------

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 N แทน จำนวนนักเรียน

3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร S.D. ของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

สูตร
$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ

$S.D.$	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X^2	แทน	คะแนนแต่ละตัว
N	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม
\sum	แทน	ผลรวม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในจังหวัดเชียงใหม่” เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

4.1 ผลการศึกษากระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

4.2 ผลการศึกษาการสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

4.1 ผลการศึกษากระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ (เชิงปริมาณ)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการทำงาน ระยะเวลาการทำงาน และการฝึกอบรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	109	80.7
หญิง	26	19.3
รวม	135	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 80.7 และเพศหญิง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 19.3

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20 – 30 ปี	17	12.6
31 – 40 ปี	45	33.3
41 – 50 ปี	43	31.9
50 – 60 ปี	28	20.7
61 ปีขึ้นไป	2	1.5
รวม	135	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุในช่วง 31 – 40 ปี มากที่สุด รองลงมาเป็นจำนวนที่ไม่ต่างกันมากคือช่วงอายุ 41 – 50 ปี และน้อยที่สุดจำนวน 2 คน คือช่วงอายุ 61 ปี ขึ้นไป

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด

ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	77	57.0
ปริญญาโท	38	28.1
ปริญญาเอก	20	14.8
รวม	135	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 57.0 และรองลงมาคือระดับปริญญาโท จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 และน้อยที่สุดคือระดับปริญญาเอก จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสายปฏิบัติงาน

สายปฏิบัติงาน	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหารคณะ/หน่วยงาน	6	4.4
บุคลากรสายวิชาการ (อาจารย์)	61	45.2
บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ	68	50.4
รวม	135	100.0

จากตารางที่ 4.4 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในสายปฏิบัติงานส่วนใหญ่อยู่สายปฏิบัติงานด้านบุคลากรสนับสนุนวิชาการมากที่สุด จำนวน 68 คิดเป็นร้อยละ 50.4 รองลงมาคือสายปฏิบัติงานด้านบุคลากรสายวิชาการ (อาจารย์) จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 45.2 และน้อยที่สุดคือสายปฏิบัติงานผู้บริหารคณะ/หน่วยงาน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพการทำงาน

สถานภาพการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการ	23	17.0
พนักงานมหาวิทยาลัย	75	55.6
ลูกจ้างประจำ	20	14.8
พนักงานเงินรายได้	10	7.4
อื่น ๆ	7	5.2
รวม	135	100.0

มหาวิทยาลัยมากที่สุด จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6 รองลงมาคือ ข้าราชการ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 และน้อยที่สุดคือ อื่น ๆ จำนวน 7 คิดเป็นร้อยละ 5.2

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม ระยะเวลาการทำงาน

ระยะเวลาการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
1 – 5 ปี	53	39.3
6 – 10 ปี	53	39.3
มากกว่า 10 ปี	29	21.5
รวม	135	100.0

จากตารางที่ 4.6 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระยะเวลาการทำงาน 1 – 5 ปี และ 6 – 10 ปี มากที่สุดซึ่งเป็นจำนวนที่เท่ากันคือ 53 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3 และมีระยะเวลาการทำงานมากกว่า 10 ปี น้อยที่สุดจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม หน่วยงานสังกัด

หน่วยงานสังกัด	จำนวน	ร้อยละ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา	52	38.5
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่	56	41.5
โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน	13	9.6
โรงเรียนเมตตาศึกษา	14	10.4
รวม	135	100.0

จากตารางที่ 4.7 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีหน่วยงานสังกัดที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่มากที่สุด จำนวน 56 คิดเป็นร้อยละ 41.5 รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จำนวน 52 คิดเป็นร้อยละ 41.5 และน้อยที่สุดไม่ต่างกันมากคือ โรงเรียนเมตตาศึกษา จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 และโรงเรียน สามัคคีวิทยาทาน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนค่าจำนวนร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริต

การเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริต	จำนวน	ร้อยละ
เคย	30	22.2
ไม่เคย	105	77.8
รวม	135	100.0

จากตารางที่ 4.8 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริตมากที่สุดจำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 77.8 และเคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริต จำนวน 30 คน คิดเป็น ร้อยละ 22.2

ตอนที่ 2 การศึกษากระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

ที่	คำถาม	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น
1	ส่งเสริมให้บุคลากรหมั่นพิจารณาถึงความแก่ ความเจ็บ ความตาย อยู่ตลอดเวลา ว่าเราจะหลีกเลี่ยงจากสิ่ง เหล่านี้ไปไม่ได้ ถึงสิ้นรณหาเงินทองมากเท่าไรก็นำติดตัวไปไม่ได้ เมื่อพิจารณาบ่อยเข้า ความโลภก็จะลดลง แล้วความสันโดษก็จะเกิดขึ้น	3.64	0.81	มาก
2	ส่งเสริมให้บุคลากรรู้จักประมาณในการบริโภคอาหาร กินเพื่ออยู่ไม่ใช้อยู่เพื่อกิน เป็นการฝึกสันโดษขั้นพื้นฐาน ที่เราต้องปฏิบัติอยู่ทุกวัน	3.69	0.80	มาก
3	ส่งเสริมให้บุคลากรหมั่นให้ทานอยู่เสมอๆ เป็นการฆ่าความตระหนี่ ความโลภในตัวไปทีละน้อย ๆ เมื่อ ทำบ่อย ๆ เข้า ความสันโดษก็จะเกิดขึ้น	3.73	0.83	มาก

ที่	คำถาม	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น
4	ส่งเสริมให้บุคลากรหมั่นรักษาศีล โดยเฉพาะศีล 8 ผู้ที่รักษาศีล 8 จะช่วยให้เกิดความสันโดษในหลายเรื่อง เช่น ศีลข้อ 3 ทำให้สันโดษในกามคุณ ศีลข้อ 6 ทำให้สันโดษในเรื่องอาหาร ศีลข้อ 7 ทำให้สันโดษในเรื่องเครื่องนุ่งห่ม การแต่งเนื้อแต่งตัว และศีลข้อ 8 ทำให้สันโดษในเรื่องที่อยู่อาศัยที่หลับนอน	3.71	0.80	มาก
5	ส่งเสริมให้บุคลากรหมั่นทำสมาธิเป็นประจำ เมื่อทำสมาธิอย่างสม่ำเสมอจิตใจก็จะสงบนุ่มนวลขึ้น ความอยากเด่น อยากดังหรืออยากได้ในทางที่ไม่ชอบก็จะค่อยๆ หายไป	3.73	0.79	มาก
6	ส่งเสริมภรรยาให้บุคลากรรักษาศีลห้า	3.75	0.81	มาก
7	ส่งเสริมให้บุคลากรดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.76	0.79	มาก
8	ส่งเสริมให้บุคลากรประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการ ดำรงชีวิตโดยสร้างรายได้ ลดรายจ่ายในครัวเรือนและชุมชน	3.71	0.80	มาก
9	ส่งเสริมให้บุคลากรใช้หลักโลกบาลธรรม (ทิริ โอตูปปะ) เป็นกลไกในการบูรณาการ เพื่อปลูกและปลูกจิตสำนึกของบุคคลในองค์กรให้เกิดความละเอียดต่อความชั่ว และเกรงกลัวต่อผลของการประพฤติชั่ว	3.99	0.71	มาก
10	ส่งเสริมให้บุคลากรใช้หลักอภิธานียธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ใช้ใน การปกครอง เพื่อให้องค์กรเกิดความเข้มแข็ง มีความสามัคคีของหมู่คณะ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ปฏิบัติตามกฎระเบียบ เน้นความรับผิดชอบ ต่อส่วนรวม ยึดหลักขนบธรรมเนียมประเพณีและ ศาสนาเป็นกลไกบูรณาการร่วมกับหลักธรรมาภิบาล ขับเคลื่อนการบริหารจัดการองค์กรให้โปร่งใส ปราศจากการทุจริตอย่างยั่งยืน	4.07	0.66	มาก
11	ปลูกฝังค่านิยมคุณธรรมจริยธรรมในองค์กรให้กับบุคลากร	4.07	0.63	มาก
	รวม	3.80	0.71	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า กระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรม และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71 ซึ่งเป็นความคิดเห็นในระดับมาก

ตอนที่ 3 การศึกษาการสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้ กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

ที่	คำถาม	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1	สถาบันครอบครัวต้องมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝัง จิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.32	0.69	มาก
2	สถาบันครอบครัวต้องมีบทบาทสำคัญในการอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อหน้าที่	4.32	0.69	มาก
3	สถาบันการศึกษาต้องมีบทบาทสำคัญในการ ปลูกฝัง จิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.35	0.68	มาก
4	สถาบันการศึกษาต้องมีบทบาทสำคัญในการอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อหน้าที่	4.36	0.68	มาก
5	ผู้บริหารประเทศและผู้บริหารองค์กรต้องประพฤติตัว เป็นแบบอย่างที่ดีในการต่อต้านการทุจริต	4.39	0.66	มาก
6	คนในสังคมต้องเปลี่ยนทัศนคติและความเชื่อโดยให้ การเคารพยกย่องคนดีมีคุณธรรม	4.26	0.78	มาก
7	สื่อมวลชนต้องยกย่องชมเชยผู้ที่ประพฤติดี มีคุณธรรม ต่อต้านการทุจริต	4.24	0.78	มาก
8	องค์กรกำหนดเกณฑ์ มาตรฐานระดับสูงในการ คัดเลือกบุคลากรเข้าสู่ระบบ และองค์กร	4.25	0.78	มาก
9	องค์กรต้องสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกด้าน คุณธรรม ให้กับบุคลากร	4.33	0.69	มาก
10	องค์กรต้อง จัดอบรมสัมมนา มีกลไกการติดตามและ ประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ	3.35	0.68	ปานกลาง
11	ปลูกจิตสำนึก ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และสร้าง วินัยแก่ทุกภาคส่วน	4.36	0.67	มาก

ที่	คำถาม	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น
12	การสร้างและใช้กลไกทางศาสนา/ รัฐ/องค์กรเอกชน/ ในการตรวจสอบซึ่งกันและกัน	4.35	0.68	มาก
13	กระตุ้นให้ทุกฝ่ายตระหนักต่อความดี และยินดีต่อความดีอย่างเหมาะสม	4.36	0.67	มาก
14	ตระหนักถึงความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล	4.37	0.66	มาก
15	การให้ความรู้ความเข้าใจและร่วมตรวจสอบองค์กรให้เกิดความโปร่งใส	4.36	0.68	มาก
16	เน้นกลไกการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนในการตรวจสอบกระบวนการดำเนินการ บริหารจัดการท้องถิ่นทุกขั้นตอน	4.36	0.68	มาก
	รวม	4.06	0.62	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 ซึ่งเป็นความคิดเห็นในระดับมาก

ตอนที่ 4 คำถามปลายเปิด คือ รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

1. ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรือคณะทำงานควรปฏิบัติตนอยู่ในทางสายกลางและมุ่งมั่นเพื่อพัฒนาอย่างเป็นธรรมมีความโปร่งใส

2. เมื่อเรามีจริยธรรมศีลธรรมการกระทำความผิดไม่พึงประสงค์เช่นการทุจริตก็ถือเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแต่ตนเองและสังคม

3. ผู้ปฏิบัติงานควรมีคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงาน

4. คณะบริหารควรมีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน

5. ควรมีการจัดอบรมหรือทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีความรักความสามัคคีและร่วมกันต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ

4.2 ผลการศึกษาการสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาและวิจัยการสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ได้ผลการศึกษาวิจัยดังนี้

1) กระบวนการสร้างการเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

1.1 กระบวนการจัดกิจกรรม และเกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากสถาบันการศึกษาทั้ง 4 สถาบัน พบว่าภายในสถาบันการศึกษา ไม่เคยมีการจัดอบรมหรือเข้าร่วมการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริต โดยตรง แต่ภายในองค์กรมีการจัดกิจกรรมตามประเพณี การฟังธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม และมีการจัดทำโครงการต่าง ๆ ซึ่งจากการจัดกิจกรรม โครงการและการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์กร ดังกล่าวส่งผลให้ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่บุคลากร นักเรียนนักศึกษา มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ มีความศรัทธา และมีความรักในองค์กรสถาบันมากยิ่งขึ้น อีกทั้งในการทำงาน เป็นการทำงานที่เสมือนครอบครัวพี่น้อง ในส่วนของผู้บริหารจากการทำกิจกรรมส่งผลให้ผู้บริหารมีความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่บุคลากรในทุกระดับส่งผลให้ผู้บริหารเข้าถึงเจ้าหน้าที่บุคลากรและสมาชิกภายในองค์กรมากยิ่งขึ้น และเมื่อมีการจัดกิจกรรมส่วนรวม เจ้าหน้าที่บุคลากรนักเรียนนักศึกษาจะพร้อมใจกันในการทำกิจกรรมนั้น ๆ เช่น กิจกรรมแห่เทียนพรรษาทุกคนจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน หรือกิจกรรมอาสาต่าง ๆ สมาชิกก็จะช่วยกันระดมทรัพยากรระดมทุนในการให้ความช่วยเหลือและจัดกิจกรรมร่วมกัน

1.2 กระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยประยุกต์ใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากสถาบันการศึกษาทั้ง 4 สถาบัน พบว่าการจัดกิจกรรมตามประเพณี การฟังธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม และการจัดทำโครงการต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา มีการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม ซึ่งจะเป็นการรวบรวมคณะผู้บริหาร บุคลากร นักเรียนนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมซึ่งจากการจัดทำค่ายจะมีการสอดแทรกข้อคิดและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ให้แก่ผู้บริหาร บุคลากร นักเรียนนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม เช่น หลักธรรมในชีวิตประจำวัน พรหมวิหาร 4 อิทธิบาท 4 อริยสัจ 4 และสังคหวัตถุ หลักการวาสนธรรม 4 หลักทิริโอตปัปะ หลักสันโดษ และหลักสุจริต ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้ คือ พรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย ความเมตตา คือความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับสุขทั้งทางกายและใจ กรุณา คือความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ทั้งทางกายและใจเช่นกัน มุทิตา คือความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีในเรื่องต่าง ๆ โดยไม่คิดริษยา และอุเบกขา คือการรู้จักวางเฉย หรือวางใจเป็นกลาง เพื่อพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ไม่เข้าเต็มผู้ที่ตกอับพร้อมๆ กับมีน้ำใจให้ความช่วยเหลือตามสมควร อิทธิบาท 4 คือหลักธรรมเพื่อความสำเร็จ อิทธิบาท แปลว่าบาทฐานแห่งความสำเร็จ หมายถึงสิ่งซึ่งมีคุณธรรม เพื่อให้ลุถึงความสำเร็จตามที่ตั้งใจ ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ต้องทำตน ให้สมบูรณ์ โดยมีพื้นฐานจาก 4 ข้อนี้ ฉันทะ คือความพอใจในสิ่งที่ตนมีตนเป็น ไม่ต้องการอยากได้ ใครมีมากเกินไป ซึ่งจะนำมาสู่ความโลภ วิริยะ คือความพากเพียรในสิ่งนั้น ไม่ย่อท้อง่าย ๆ เมื่อพบกับอุปสรรค จิตตะ คือความเอาใจใส่ฝึกฝน ไม่ล้มเลิกความตั้งใจ กลางคันง่าย ๆ มีสมาธิจดจ่ออยู่กับสิ่งนั้น ๆ วิมังสา คือความมีเหตุมีผลในเรื่อง นั้น ๆ ความรู้จริงด้วยการศึกษา อย่างลึกซึ้งถ่องแท้ เพื่อความเข้าใจ และความสำเร็จ อริยสัจ 4 คือ ความจริงแห่งชีวิต เป็นความจริง 4 ประการที่ทุกคนต้องเคยพบ คือการมีอยู่ของทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ ความดับทุกข์ และหนทางไปสู่ความดับทุกข์ ทุกข์ คือความทุกข์เกิดขึ้นได้จากภาวะเกิด แก่ เจ็บ ตาย ความไม่สมหวังทั้งปวง รวมไปถึงความสูญเสีย ความโกรธ ความริษยา อาฆาต ความวิตกกังวล ความกลัว ความอยาก ความยึดมั่นถือมั่น การพลัดพราก ฯลฯ เหล่านี้ล้วนเป็นทุกข์ทั้งสิ้น สมุทัย คือเหตุแห่งทุกข์ คือการพิจารณาถึงที่มาของ

ทุกข์นั้นว่าเพราะอะไร เกิดขึ้นได้อย่างไร นิโรธ คือ ความดับทุกข์ เมื่อรู้ต้นเหตุของความทุกข์แล้ว ก็ต้องหาทางกำจัดเสีย ทุกข์ก็จะไม่เกิดขึ้นอีก หรือเกิดก็น้อยลงโดยการทำความเข้าใจและยอมรับความจริงของชีวิต มรรค คือหนทางนำไปสู่ความดับทุกข์ คือการใช้ชีวิตอย่างมีสติเพื่อให้เกิดปัญญา ที่จะชี้นำไปสู่หนทางของการพ้นทุกข์ สังคหัตถ์ 4 เพื่อการยึดเหนี่ยวจิตใจหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่น เป็นการผูกมิตรด้วยการเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน ทาน คือการให้ การเสียสละ การแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่น ช่วยปลูกฝังให้เป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัว ไม่ยึดติดวัตถุ และคำนึงเสมอว่าไม่มีสิ่งใดยั่งยืน ปิยวาจา คือการพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน จริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะกับกาลเทศะ ถือเป็นบันไดขั้นแรกในการสร้างความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง อัตถจริยา คือการให้ความช่วยเหลือด้วยจิตใจที่เป็นกุศล สมานัตตา คือการเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ โดยประพฤติตัวให้มีความเสมอดันเสมอปลาย ช่วยให้เป็นคนจิตใจหนักแน่น ไม่วอกแวก รวมทั้งยังเป็นการสร้างความนิยม และไว้วางใจให้แก่ผู้อื่น หลักฆราวาสธรรม 4 คือ หลักธรรมสำหรับผู้ครองเรือนมีอยู่ 4 ประการคือ สัจจะ คือ ซื่อสัตย์สุจริต, ซื่อตรงและจริงใจต่อหน้าที่การงานของตน ทมะ คือ การฝึกฝนอบรมตนเอง และข่มใจตนเองไม่ไปยึดติดกับอบายมุข คือความโลภอยากได้ในสิ่งที่ไม่ได้ของของตน, ความโกรธ, ความหลง เป็นต้น ขันติ คือความอดทน ในที่นี้หมายถึง อดทนต่อกิเลส ต่อสิ่งชั่วๆ ต่อราคาที่จะเข้ามาครอบงำจิตใจของตนไม่ให้หลงไปกระทำผิดนั้น ๆ และ จาคะ คือการสละ ในที่นี้รวมถึงการสละกิเลส, สละอารมณ์ออกไปจากใจของตน ไม่ยึดมั่นถือมั่นต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามาช่วยจิตใจของเรา นอกจากหลักธรรมเรื่องของฆราวาสธรรมแล้ว ยังมีอีกสิ่งหนึ่งซึ่งทุกคนจะต้องมีนั่นก็คือหิริ-โอตตัปปะ คือความเกรงกลัวต่อบาป เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว สันโดษ คือการพอใจในสิ่งที่ตนมียินดีในสิ่งที่ตนได้ และ สุจริต คือ ความประพฤติดีประพฤดีชอบ 3 ประการ ได้แก่ 1. กายสุจริต ความสุจริตทางกาย ทำสิ่งที่ดีงามถูกต้องประพฤติชอบด้วยกาย 2. วาจาสุจริต ความสุจริตทางวาจา พูดสิ่งที่ดีงามถูกต้องประพฤติชอบด้วยวาจา 3. มโนสุจริต ความสุจริตทางใจ คิดสิ่งที่ดีงามถูกต้องประพฤติชอบด้วยใจ ซึ่งหลักธรรมดังกล่าวเป็นหลักธรรมชีวิตประจำวันเป็นสิ่งที่ควรมีการน้อมนำไปปฏิบัติในทุกเพศทุกวัยและทุกสถานะ

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าภายในองค์กรไม่เคยมีการจัดอบรมหรือเข้าร่วมการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริต โดยตรง แต่ภายในองค์กรมีการจัดกิจกรรมตามประเพณี การฟังธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม และมีการจัดทำโครงการต่าง ๆ ซึ่งจากการจัดกิจกรรม โครงการ และการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์กร เช่น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา มีการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม ซึ่งจะเป็นการรวบรวมคณะผู้บริหาร บุคลากร นักเรียนนักศึกษา เข้าร่วมกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม จากการจัดทำค่ายจะมีการสอดแทรกข้อคิดและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การรู้จักผิดชอบชั่วดีและหลักปฏิบัติ ให้แก่ผู้บริหาร บุคลากร นักเรียนนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม เช่นหลักธรรมในชีวิตประจำวัน พรหมวิหาร 4 อิทธิบาท 4 อริยสัจ 4 สังคหัตถ์ 4 หลักฆราวาสธรรม 4 หลักหิริโอตตัปปะ หลักสันโดษ และหลักสุจริต เป็นต้น

2) รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากสถาบันการศึกษาทั้ง 4 สถาบัน พบว่าสถาบันการศึกษา องค์กรหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ ควรมีการพัฒนา รูปแบบการสร้าง ความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ดังนี้คือ

1. รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้วยการส่งเสริมการจัดกิจกรรม อบรมเป็นแผนประจำปี

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากสถาบันการศึกษาทั้ง 4 สถาบัน พบว่า สถาบันทางการศึกษาองค์กรในเครือพุทธศาสนาให้ตระหนักถึงการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แก่บุคลากร เจ้าหน้าที่ นักเรียนนักศึกษา และการปลูกฝังเด็ก ๆ ให้ความเข้าใจ ในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นอีกหนึ่งหนทางที่จะช่วยทำให้ประเทศชาติของเรา ลดปัญหาการคอร์รัปชันได้มาก เพราะเด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า ถ้าเขาได้ถูกปลูกฝังในสิ่งที่ดี ๆ เชื่อว่าในอนาคตข้างหน้าเด็กเหล่านี้จะกลายกำลังสำคัญที่จะขับเคลื่อนประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองปราศจากการคอร์รัปชันได้ในที่สุด โดยบรรจุแผนกิจกรรมแผนงบประมาณลงในแผนงานประจำปีขององค์กร เพื่อให้เกิดการส่งเสริมกิจกรรมสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริตให้เกิดความต่อเนื่องการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

2. รูปแบบการสร้างเครือข่ายระหว่างสถาบันการศึกษา และองค์กรทางพุทธศาสนา

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากสถาบันการศึกษาทั้ง 4 สถาบัน พบว่า เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างองค์กร สถาบันในการแลกเปลี่ยนส่งเสริม ป้องกันและต่อต้านการทุจริตโดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่และเครือข่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ให้มีการลงนามในรูปแบบความร่วมมือ อาทิ บุคคลต้นแบบด้านการต่อต้านการทุจริต องค์กรการศึกษาพุทธศาสนา ต้นแบบกับการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต และโครงการองค์กรการศึกษาพุทธศาสนาปลอดการทุจริต หรือความร่วมมือทางด้านวิชาการ องค์กรรัฐผู้ส่งเสริม ป้องกันและต่อต้านการทุจริต เป็นต้น

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าการพัฒนารูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ควรมีการพัฒนารูปแบบ 2 รูปแบบคือ รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้วยการส่งเสริมการจัดกิจกรรม อบรมเป็นแผนประจำปี ให้แก่สถาบันทางการศึกษา องค์กรในเครือพุทธศาสนาให้ตระหนักถึงการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แก่บุคลากร เจ้าหน้าที่ นักเรียนนักศึกษา และรูปแบบการสร้างเครือข่ายระหว่างสถาบันการศึกษา และองค์กรต่าง ๆ ทางพุทธศาสนา

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้าง ความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่เพื่อสร้างรูปแบบการ สร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัด เชียงใหม่ และเพื่อนำเสนอรูปแบบการสร้าง ความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ มีผลการวิจัยและข้อเสนอแนะดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุ 31 – 40 ปี จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี อยู่ในสายปฏิบัติงานด้านบุคลากรสนับสนุนวิชาการเป็นส่วนใหญ่ และมีสถานภาพการทำงานเป็นพนักงาน มหาวิทยาลัยมากที่สุด มีระยะเวลาการทำงาน 6 – 10 ปี และไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม และมีระดับ ความพึงพอใจเกี่ยวกับกระบวนการสร้าง ความเข้มแข็ง และรูปแบบการสร้าง ความเข้มแข็งในการต่อต้าน ทุจริตในระดับมาก

ผลวิจัยเชิงคุณภาพ

1) กระบวนการสร้าง ความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ภายในสถาบันการศึกษา ไม่เคยมีการจัดอบรมหรือเข้าร่วม การฝึกอบรมเกี่ยวกับการสร้าง ความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริต โดยตรง แต่ภายในองค์กรมีการจัด กิจกรรมตามประเพณี การฟังธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม และมีการจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่สอดคล้อง กับการสร้าง ความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต ซึ่งจากการจัดกิจกรรม โครงการและการเข้าร่วมกิจกรรม ต่าง ๆ ภายในองค์กร เช่น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา โรงเรียนเมตตาศึกษา และโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน มีการจัด กิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม ซึ่งจะเป็นการรวบรวมคณะผู้บริหาร บุคลากร นักเรียนนักศึกษาเข้าร่วม กิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมซึ่งจากการจัดทำค่ายจะมีการสอดแทรกข้อคิดและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมการรู้จักผิดชอบชั่วดี ให้แก่ผู้บริหาร บุคลากร นักเรียนนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม เช่น หลักธรรม ในชีวิตประจำวัน พรหมวิหาร 4 อิทธิบาท 4 อริยสัจ 4 และสังคหวัตถุ 4 หลักฆราวาสธรรม 4 หลักhiri โอตปปะ หลักสันโดษ และหลักสุจริต จากการจัดกิจกรรมดังกล่าวส่งผลให้ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่บุคลากร นักเรียน นักศึกษา มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ มีความศรัทธา และมีความรักในองค์กรสถาบันมาก ยิ่งขึ้นยิ่งขึ้น อีกทั้งในการทำงาน เป็นการทำงานที่เสมือนครอบครัวพี่น้อง ในส่วนของผู้บริหารจากการทำ กิจกรรมส่งผลให้ผู้บริหารมีความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่บุคลากรในทุกระดับส่งผลให้ผู้บริหารเข้าถึง เจ้าหน้าที่บุคลากรและสมาชิกภายในองค์กรมากยิ่งขึ้น และเมื่อมีการจัดกิจกรรมส่วนรวม เจ้าหน้าที่ บุคลากรนักเรียนนักศึกษาจะพร้อมใจกันในการทำกิจกรรมนั้น ๆ เช่น กิจกรรมแห่เทียนพรรษาทุกคนจะ

มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน หรือกิจกรรมอาสาต่าง ๆ สมาชิกก็จะช่วยกันระดมทรัพยากรระดมทุนในการให้ความช่วยเหลือและจัดกิจกรรมร่วมกัน

2) รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักสูตรทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สถาบันการศึกษา องค์กร หน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ ควรมีการพัฒนารูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักสูตรทางพระพุทธศาสนา ดังนี้ คือ 1. รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริตโดยใช้กิจกรรมและหลักสูตรทางพระพุทธศาสนา ด้วยการส่งเสริมการจัดกิจกรรม อบรมเป็นแผนประจำปี 2. รูปแบบการสร้างเครือข่ายระหว่างสถาบันการศึกษา และองค์กรทางพระพุทธศาสนา

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

สำหรับการอภิปรายผลการศึกษาและวิจัยเรื่อง รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริตโดยใช้กิจกรรมและหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักสูตรทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักสูตรทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำเสนอรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักสูตรทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาใน 2 ส่วนคือส่วนข้อมูลเชิงปริมาณ ในประเด็นของกระบวนการสร้าง ความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริตโดยใช้กิจกรรมและหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาในจังหวัดเชียงใหม่ และรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต และส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นการศึกษากระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักสูตรทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสังเคราะห์กระบวนการสร้างความเข้มแข็งและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการสร้าง ความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริตโดยใช้กิจกรรมและหลักสูตรทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

ข้อมูลเชิงปริมาณ ในประเด็นของรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาในจังหวัดเชียงใหม่ แบ่งเป็น 3 ตอนได้แก่ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การศึกษากระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรม และหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาในจังหวัดเชียงใหม่ และตอนที่ 3 การศึกษารูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ระดับที่ 5 เห็นด้วยมากที่สุด ระดับที่ 4 เห็นด้วยมาก ระดับที่ 3 เห็นด้วยปานกลาง ระดับที่ 2 เห็นด้วยน้อย ระดับที่ 1 เห็นด้วยน้อยที่สุด

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวัฒน์ จอมประเสริฐ ซึ่งพบว่าเพศชายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.73 (ธนวัฒน์ จอมประเสริฐ, 2562) มีอายุ 31 – 40 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี อยู่ในสายปฏิบัติงานด้านบุคลากร สนับสนุนวิชาการเป็นส่วนใหญ่ และมีสถานภาพการทำงานเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยมากที่สุด ซึ่งมีระยะเวลาการทำงาน 1 – 5 ปี และ 6 – 10 ปีมากที่สุด ทั้งนี้มีหน่วยงานสังกัดที่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา โรงเรียน

เมตตาศึกษา และโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม และมีระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับกระบวนการสร้างความเข้มแข็ง และรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริตในระดับมาก และในส่วนของข้อเสนอแนะพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ คือ 1. ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรือคณะทำงานควรปฏิบัติตนอยู่ในทางสายกลางและมุ่งมั่นเพื่อพัฒนาอย่างเป็นธรรมมีความโปร่งใส 2. เมื่อเรามีจริยธรรมศีลธรรมการกระทำอันไม่พึงประสงค์เช่นการทุจริตก็ถือเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อตนเองและสังคม 3. ผู้ปฏิบัติงานควรมีคุณธรรม จริยธรรมและมีความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน 4. คณะบริหารควรมีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน 5. ควรมีการจัดอบรมหรือทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีความรักความสามัคคีและร่วมกันต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ 6. ควรมีการสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาในการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้งในระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระดับโลก ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรเทพ จันทรรณิก รูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในสังคมไทย ควรมีหลักการคือ สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาต้องมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรม อบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ผู้บริหารประเทศและผู้บริหารองค์กรต้องประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี (พรเทพ จันทรรณิก, 2559)

ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า สถาบันการศึกษา ไม่เคยมีการจัดอบรมหรือเข้าร่วมการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริต โดยตรง แต่ภายในองค์กรมีการจัดกิจกรรมตามประเพณี การฟังธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม และมีการจัดทำโครงการต่าง ๆ ซึ่งจากการจัดกิจกรรมโครงการและการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์กร ดังกล่าวส่งผลให้ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่บุคลากร มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ มีความศรัทธา และมีความรักในองค์กรสถาบันมากยิ่งขึ้น อีกทั้งในการทำงานเป็นการทำงานที่เสมือนครอบครัวพี่น้อง ในส่วนของผู้บริหารจากการทำกิจกรรมส่งผลให้ผู้บริหารมีความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่บุคลากรในทุกระดับส่งผลให้ผู้บริหารเข้าถึงเจ้าหน้าที่บุคลากรและสมาชิกภายในองค์กรมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คริสเตียน ฮูลเวอร์ พบว่ามาตรการขององค์กรในการป้องกันการทุจริต การฝึกอบรมพนักงานอย่างสม่ำเสมอถือเป็นหนึ่งในสิ่งที่ดีที่สุดวิธีที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการทุจริต การฝึกอบรมพนักงานถือว่าเป็นประโยชน์ในการพยายามลดความเสี่ยงของพนักงานเข้าไปพัวพันกับพฤติกรรมทุจริต (คริสเตียน ฮูลเวอร์, 2019) และเมื่อมีการจัดกิจกรรมส่วนรวม เจ้าหน้าที่บุคลากรนักเรียนนักศึกษาจะพร้อมใจกันในการทำกิจกรรมนั้น ๆ เช่น กิจกรรมแห่เทียนพรรษาทุกคนจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน หรือกิจกรรมอาสาต่าง ๆ สมาชิกก็จะช่วยกันระดมทรัพยากรระดมทุนในการให้ความช่วยเหลือและจัดกิจกรรมร่วมกัน กิจกรรมในองค์กรของท่านมีกระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และหลักธรรมที่โดดเด่นสามารถประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมตามประเพณี การฟังธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม และการจัดทำโครงการต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนามีการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม ซึ่งจะเป็นการรวบรวมคณะผู้บริหาร บุคลากร นักเรียนนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรมซึ่งจากการจัดทำค่ายจะมีการสอดแทรกข้อคิดและปลูกฝังคุณธรรม

จริยธรรมการรู้จักผิดชอบชั่วดี ให้แก่ผู้บริหาร บุคลากร นักเรียนนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม เช่นหลักธรรมในชีวิตประจำวัน พรหมวิหาร 4 อิทธิบาท 4 อริยสัจ 4 และสังคหวัตถุ 4 หลักฆราวาสธรรม 4 หลักhiri โอตปปะ หลักสันโดษ และหลักสุจริตการพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วนิดา ชูมนุม, 2561) รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ควรมีการพัฒนา รูปแบบ 2 รูปแบบคือ รูปแบบการส่งเสริมการจัดกิจกรรม อบรมเป็นแผนประจำปี ให้แก่สถาบันทางการศึกษา องค์กรในเครือพุทธศาสนาให้ตระหนักถึงการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แก่บุคลากร เจ้าหน้าที่ นักเรียนนักศึกษา และรูปแบบการสร้างเครือข่ายระหว่างสถาบันการศึกษา และองค์กรต่าง ๆ ทางพุทธศาสนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ศุภยาวิ นาคเงินทอง และคณะ, 2561)

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมอบรมเป็นแผนประจำปี ให้แก่สถาบันทางการศึกษา องค์กรในเครือพุทธศาสนาให้ตระหนักถึงการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริต

1.2 องค์กรพระพุทธศาสนาควรส่งเสริมนโยบายสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริต ในองค์กรพระพุทธศาสนาให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัย

2.1 ควรศึกษาและวิจัยผลสัมฤทธิ์จากการนำหลักธรรมสู่การสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริตในองค์กรอื่น อาทิภาคเอกชน ภาคธุรกิจ หรือองค์กรปกครองท้องถิ่น เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาวิจัยเชิงลึกประเด็นความสำเร็จจากการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริตโดยบวร บ้าน วัด โรงเรียน เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. (2538). *การพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชนโดยถือนุชย์เป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: สามัคคีสาส์น.
- ชนิภูธรา กาญจนรังษิณนธ์. (2542). *การสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานวิจัยและพัฒนากรมการพัฒนาชุมชน.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). “ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580”.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564”.
- งานกฎหมายและคดี สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยไร่ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์. (มปป). แนวคิดการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยบทบาทของภาคประชาชน. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2565, จ าก https://huayrai-lomsak.go.th/index/add_file/2mzBH4RFri95317.pdf
- จารุวรรณ สุขุมาลพงษ์. (2556). *แนวโน้มของคอร์รัปชันในประเทศไทย*. กลุ่มงานกฎหมาย 2 สำนักกฎหมายสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2-12.
- จิราภรณ์ สุธัมมสภา และภูเบศ วนิชชานนท์. (2557). หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับการสร้าง ความโปร่งใสให้แก่หน่วยงานภาครัฐ, ในการประชุมวิชาการระดับชาติ มจร : Books of Abstracts and MCU Congress Prodeedings, กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ฉัตรชัย นาถ้ำพลอย. (2563). การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. *วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ*, 2(2), 463-464.
- ชูศรี วงศ์รัตน์ะ (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ ฯ :ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- ชุมแพ แสนยะบุตร และ ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวิสุ. (2560). การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและภาคประชาชนต่อต้านการทุจริตขององค์กรชุมชน : กรณีศึกษาชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลกลางหมื่น อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 7(3). 53 – 62.
- ธนา ประมุขกุล. (2544). “เครือข่าย”. *วารสารส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม*, 24(3), 40 -45.
- ดิฐภัทร บวรชัย. (2560). รูปแบบการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กรณีศึกษาระดับสถานีตำรวจ. *วารสารบริหารการศึกษามศว*. 16(30). 50-62.
- ณรชต อิมณะรัฐ. (2557). สัญลักษณ์เพื่อการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันที่สะท้อนผ่านสื่อวีดิทัศน์ออนไลน์. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต*.
- ทรงพล นาคเอี่ยม. (2550). การเปลี่ยนแปลงของความหลากหลายในเชิงศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวไทย :กรณีศึกษามวยไทยสายพระยาพิชัยดาบหัก, (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ณภัทร เต๋โซ และคณะ. (2559). แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในส่วนราชการไทย. เอกสารวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนักบริหารเชิงยุทธศาสตร์ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตระดับกลาง รุ่นที่ 1 ของ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2563, จาก http://www.nacc.go.th/download/article/article_20100126184143.pdf.
- ธนวัฒน์ จอมประเสริฐ. (2562). การเสริมสร้างความเข้มแข็งหน่วยจัดการความรู้และวิจัยชุมชนของจังหวัดอุตรดิตถ์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*, 8(2). 188-189.
- นฤมล นิราทร. (2534). การสร้างเครือข่ายการทำงาน : ข้อควรพิจารณาบางประการ. มปท.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- ปิยะธิดา อภัยภักดิ์. (2561). แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานภาครัฐ. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม*, 13(1). 1-12.
- พรเทพ จันทรนิภ. (2559). การพัฒนารูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ในภาครัฐเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในสังคมไทย. *วารสารเกษมบัณฑิต*, 16(1). 88-89.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย (ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย). *วินัยปิฎก มหาวิทยาลัย*. เล่ม 1 ข้อ 1 หน้า 1, ย่อว่า : (วิ.มหา.(ไทย) 1/1/1).
- พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย (ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย). *วินัยปิฎก มหาวิทยาลัย*. เล่ม 1 ข้อ 130-131 หน้า 98, ย่อว่า : (วิ.มหา.(ไทย) 1/130-131/98).
- พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย (ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย). *วินัยปิฎก มหาวิทยาลัย*. เล่ม 4 ข้อ 13 หน้า 21, ย่อว่า : (วิ.มหา (ไทย) 4/13/21).
- พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย (ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย). *ทีฆนิกาย มหาวรรค*. เล่ม 10 ข้อ 216b หน้า 164, ย่อว่า : (ที.มหา. (ไทย) 10/216/164).
- พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย (ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย). *มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก*. เล่ม 13 ข้อ 446 หน้า 558, ย่อว่า : (ม.ม. (ไทย) 13/446/558).
- พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย (ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จัดพิมพ์). *ขุททกนิกาย อิติวุตตะ*. เล่ม 25 ข้อ 112 หน้า 496, ย่อว่า : (ขุ.อิตติ. (ไทย) 25/112/496).
- พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย (ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จัดพิมพ์). *ขุททกนิกาย ชาดก*. เล่ม 27 ข้อ 14- 20 หน้า 597, ย่อว่า : (ขุ.ชา.(ไทย) 27/14-20/597)
- พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย (ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จัดพิมพ์). *ขุททกนิกาย จริยาปิฎก*. เล่ม 33 ข้อ 16-23 หน้า 760, ย่อว่า : (ขุ.จริยา. (ไทย) 33/16-23/759-760).
- พระมหาสุทิตย์ อาภากร. (2547). *เครือข่ายธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ*. กรุงเทพฯ: โคร ง ก ร เสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข.
- พระปลัดระพี นพพิสาโร. (2559). อาบัติ : บทวิเคราะห์อันว่าด้วยหนังสือศาสนากัมมมมองทำที่ตามแบบชาวพุทธ. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(1), 231-244.

- พระพรหมบัณฑิต. (2557). พุทธบูรณาการ เพื่อการพัฒนาจิตใจและสังคม, สรุปรการประชุมวิชาการระดับชาติ มจร ครั้งที่ 1 : Commemorative Book : MCU Congress I, กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
- พระครูอุดมเจติยารักษ์. (2562). การเสริมสร้างความรู้และควบคุมการทุจริตโดยพระสงฆ์ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี. *วารสารมหาจุฬานาครทรรค์*, 6(10), 1-13.
- วนิดา ชุมนุช. (2561). ธรรมาภิบาลแนวพุทธ: กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*. 11(2), 1-14.
- ศุภเยาว์ นาคเงินทอง และคณะ. (2561). การป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกลไกพุทธบูรณาการ. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(2). 1-11.
- ศิริวรรณ มนอัคระผดุง. (2555). สถานการณ์คอร์รัปชันของประเทศไทย. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทรรศน์*, 2(1),1-9.
- สนธยา พลศรี. (2550). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรี้นติ้ง เฮ้าส์.
- สมภพ เต็งทับทิม . (มปป). หลักประชาธิปไตยกับการบริหารงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค. *รายงานการฝึกอบรมหลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่น 4*. วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- สุวัฒน์ อินทรประไพ. (2557). การนำศีลห้าไปใช้แก้ไขปัญหาการทุจริตของบุคลากรภาครัฐ, ใน “การประชุม วิชาการระดับชาติ มจร : Books of Abstracts and MCU Congress Proceedings”, กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2555). *หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- BBC NEWS. (2562). คอร์รัปชัน : อันดับความโปร่งใสไทยปี 2562 ร่วงทั้งระดับโลกและอาเซียน. เรียกใช้เมื่อ 15 สิงหาคม 2563 จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-51217494>.
- Chansarn,S. (2013). Corruption and Income Inequality in Society : A Cross-Country Review. *Songklanakarin Journal of Social Sciences and Humanities*, 19(3), 35-59.
- Christian Hauser. (2019). Fighting Against Corruption: Does Anti-corruption Training Make Any Diference?. *Journal of Business Ethics*. 159: 281–299.
- Jagad Aditya Dewantara, Yudi Hermawan, Dadang Yunus, Wibowo Heru Prasetyo, Efriani, Fitria Arifiyanti, T Heru Nurgiansah. (2021). Anti-corruption education as an effort to form students with character humanist and law-compliant. *Jurnal Civics: Media Kajian Kewarganegaraan*. 18(1), 72-79.
- Starkey, Paul. (1997). *Networking for Development*. London: IFRTD (The International Forumfor Rural Transport and Development).
- Syarifah Gustiawati Mukri, Hidayah Baisa. (2020). The Anti-Corruption Education on the Basis of Religion and National Culture. *Journal cita Hukum (Indonesian Law Journal)*. 8(2), 412.

- Likert,R.A. (1932). "Technique for the Measurement of Attitudes," *Arch Psychological*. 25(140): 1 – 55.
- Yamane T. (1973) *Statistics: An introduction*. New York: Harper& Row.
- Yanti Amelia Lewerissa, Nancy Silvana Haliwela, Lusy. K. F. R. Gerungan. (2021). Anti-Corruption Education For Sunday School Children As A Form Of A Non-Penal Policy To Eradicate Corruption. *European Journal of Molecular & Clinical Medicine*. 8(1), 892.

ภาคผนวก ก
ภาพกิจกรรมสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต

ภาพกิจกรรมสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและกิจกรรมทาง
พระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ภาพกิจกรรมสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

ภาพกิจกรรมสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและ
หลักสูตรทางพระพุทธศาสนาในโรงเรียนเมตตาศึกษา

ภาพกิจกรรมสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและ
หลักสูตรทางพระพุทธศาสนาในโรงเรียนสามัคคีวิทยาพาน

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อดำเนินการวิจัย เรื่อง รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ตามวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ 2. เพื่อสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 คำถามว่าด้วยศึกษากระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่ 3 คำถามว่าด้วยการสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ เพื่อการสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดกรอรายละเอียดและทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุด

1. เพศ

1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ

1) 20-30 ปี 2) 31-40 ปี 3) 41-50 ปี

4) 50-60 ปี 5) 61 ปีขึ้นไป

3. ท่านสำเร็จระดับการศึกษาสูงสุด

1) ปริญญาตรี 2) ปริญญาโท 3) ปริญญาเอก

4. สายปฏิบัติงาน

1) ผู้บริหารคณะ/หน่วยงาน 2) บุคลากรสายวิชาการ (อาจารย์)

3) บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ

5. สถานภาพการทำงาน

1) ข้าราชการ 2) พนักงานมหาวิทยาลัย 3) ลูกจ้างประจำ

4) พนักงานเงินรายได้ 5) อื่นๆ

6. ระยะเวลาปฏิบัติงาน

1) 1-5 ปี 2) 6-10 ปี 3) มากกว่า 10 ปี

7. หน่วยงานที่สังกัด

8. ท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริต หรือไม่

1) เคย 2) ไม่เคย

ตอนที่ 2 คำถามว่าด้วยศึกษากระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรม และกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยแบ่งระดับความคิดเห็น ออกเป็น 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อที่/คำถาม	5	4	3	2	1
คำถามว่าด้วยกระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและ กิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่					
กิจกรรมและกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา					
1. ส่งเสริมให้บุคลากรหมั่นพิจารณาถึงความแก่ ความเจ็บ ความตาย อยู่ตลอดเวลา ว่าเราจะหลีกเลี่ยง จากสิ่ง เหล่านี้ไปไม่ได้ ถึงสิ้นรณหาเงินทองมากเท่าไรก็นำติดตัวไปไม่ได้ เมื่อพิจารณาบ่อยเข้า ความโลภ ก็ลดลง แล้วความสันโดษก็จะเกิดขึ้น					
2. ส่งเสริมให้บุคลากรรู้จักประมาณในการบริโภคอาหาร กินเพื่ออยู่ไม่ใช่อยู่เพื่อกิน เป็นการฝึกสันโดษ ขึ้นพื้นฐาน ที่เราต้องปฏิบัติอยู่ทุกวัน					
3. ส่งเสริมให้บุคลากรหมั่นให้ทานอยู่เสมอๆ เป็นการฆ่าความตระหนี่ ความโลภในตัวไปทีละน้อยๆ เมื่อ ทำบ่อยๆ เข้า ความสันโดษก็จะเกิดขึ้น					
4. ส่งเสริมให้บุคลากรหมั่นรักษาศีล โดยเฉพาะศีล ๘ ผู้ที่รักษาศีล ๘ จะช่วยให้เกิดความสันโดษในหลาย เรื่อง เช่น ศีลข้อ ๓ ทำให้สันโดษในกามคุณ ศีลข้อ ๖ ทำให้สันโดษในเรื่องอาหาร ศีลข้อ ๗ ทำให้ สันโดษในเรื่อง เครื่องนุ่มห่ม การแต่งเนื้อแต่งตัว และศีลข้อ ๘ ทำให้สันโดษในเรื่องที่อยู่อาศัยที่หลับ นอน					
5. ส่งเสริมให้บุคลากรหมั่นทำสมาธิเป็นประจำ เมื่อทำสมาธิอย่างสม่ำเสมอจิตใจจะสงบนุ่มนวลขึ้น ความอยากเด่น อยากดังหรืออยากได้ในทางที่ไม่ชอบก็จะค่อยๆ หายไป					
6. ส่งเสริมรณรงค์ให้บุคลากรรักษาศีลห้า					
7. ส่งเสริมให้บุคลากรดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง					
8. ส่งเสริมให้บุคลากรประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการ ดำรงชีวิตโดยสร้างรายได้ ลดรายจ่ายใน ครีวเรือนและชุมชน					
9. ส่งเสริมให้บุคลากรใช้หลักโลกบาลธรรม (หิริ โอตตัปปะ) เป็นกลไกในการบูรณาการ เพื่อปลูกและปลูก จิตสำนึกของบุคคลในองค์กรให้เกิดความละเอียดต่อ ความซื่อ และเกรงกลัวต่อผลของการประพฤติชั่ว					
10. ส่งเสริมให้บุคลากรใช้หลักอภิปรายธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ใช้ใน การปกครอง เพื่อให้องค์กร เกิดความเข้มแข็ง มีความสามัคคีของหมู่คณะ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ปฏิบัติตามกฎระเบียบ เน้นความ รับผิดชอบต่อส่วนรวม ยึดหลักขนบธรรมเนียมประเพณีและ ศาสนาเป็นกลไกบูรณาการร่วมกับหลักธรรม มาภิบาล ขับเคลื่อนการบริหารจัดการองค์กรให้โปร่งใสปราศจากการทุจริตอย่างยั่งยืน					
11. ปลูกฝังค่านิยมคุณธรรมจริยธรรมในองค์กรให้กับบุคลากร					

ตอนที่ 3 คำถามว่าด้วยการสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรม และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยแบ่งระดับความคิดเห็น ออกเป็น 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อที่/คำถาม	5	4	3	2	1
คำถามว่าด้วยการสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้ กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่					
12. สถาบันครอบครัวต้องมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรม					
13. สถาบันครอบครัวต้องมีบทบาทสำคัญในการอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อหน้าที่					
14. สถาบันการศึกษาต้องมีบทบาทสำคัญในการ ปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรม					
15. สถาบันการศึกษาต้องมีบทบาทสำคัญในการอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อหน้าที่					
16. ผู้บริหารประเทศและผู้บริหารองค์กรต้อง ประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการต่อต้านการทุจริต					
17. คนในสังคมต้องเปลี่ยนทัศนคติและความเชื่อโดยให้การ เคารพยกย่องคนดีมีคุณธรรม					
18. สื่อมวลชนต้องยกย่องชมเชยผู้ที่ประพฤติดี มีคุณธรรม ต่อต้านการทุจริต					
19. องค์กรกำหนดเกณฑ์ มาตรฐานระดับสูงในการคัดเลือกบุคลากรเข้าสู่ระบบ และองค์กร					
20. องค์กรต้องสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกด้าน คุณธรรมให้กับบุคลากร					
21. องค์กรต้อง จัดอบรมสัมมนา มีกลไกการติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ					
22. ปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และสร้างวินัยแก่ทุกภาคส่วน					
23. การสร้างและใช้กลไกทางศาสนา/ รัฐ/องค์กรเอกชนในการตรวจสอบซึ่งกันและกัน					
24. กระตุ้นให้ทุก ฝ่ายตระหนักต่อความดี และยินดีต่อความดีอย่าง เหมาะสม					
25. ตระหนักถึงความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล					
26. การให้ความรู้ความเข้าใจและร่วมตรวจสอบองค์กรให้เกิดความ โปร่งใส					
27. เน้นกลไกการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนในการตรวจสอบกระบวนการดำเนินการ บริหารจัดการ ท้องถิ่นทุกขั้นตอน					

ตอนที่ 4 ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไร เพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

.....

. กราบขอพระคุณที่ท่านให้ความกรุณาตอบแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อดำเนินการวิจัย เรื่อง รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ตามวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ 2.เพื่อสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 คำถามว่าด้วยศึกษากระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เพื่อการสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
 ที่อยู่.....
 ตำแหน่ง.....
 วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ข้อคำถามศึกษากระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

1) องค์กรของท่านเคยจัดหรือเข้าร่วมการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริตหรือไม่ หากเคย กระบวนการจัดกิจกรรมเป็นอย่างไร และเกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์อย่างไร

.....

2) กิจกรรมในองค์กรของท่านมีกระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างไร ? และหลักธรรมที่โดดเด่นสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างไร ?

.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เพื่อการสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

1) ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรต่อการพัฒนารูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

.....
.....
.....
.....
.....
.....

กราบขอบพระคุณที่ท่านให้ความกรุณาตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

1. เพศ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ชาย	109	79.6	80.7	80.7
	หญิง	26	19.0	19.3	100.0
	Total	135	98.5	100.0	
Missing	System	2	1.5		
Total		137	100.0		

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

2. อายุ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	17	12.4	12.6	12.6
	2	45	32.8	33.3	45.9
	3	43	31.4	31.9	77.8
	4	28	20.4	20.7	98.5
	5	2	1.5	1.5	100.0
	Total	135	98.5	100.0	
Missing	System	2	1.5		
Total		137	100.0		

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด

3. ท่านสำเร็จระดับการศึกษาสูงสุด

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	77	56.2	57.0	57.0
	2	38	27.7	28.1	85.2
	3	20	14.6	14.8	100.0
	Total	135	98.5	100.0	
Missing	System	2	1.5		
Total		137	100.0		

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสายปฏิบัติงาน

4. สายปฏิบัติงาน

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	6	4.4	4.4	4.4
	2	61	44.5	45.2	49.6
	3	68	49.6	50.4	100.0
	Total	135	98.5	100.0	
Missing	System	2	1.5		
Total		137	100.0		

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพการทำงาน

5. สถานภาพการทำงาน

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	23	16.8	17.0	17.0
	2	75	54.7	55.6	72.6
	3	20	14.6	14.8	87.4
	4	10	7.3	7.4	94.8
	5	7	5.1	5.2	100.0
	Total	135	98.5	100.0	
Missing	System	2	1.5		
Total		137	100.0		

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม ระยะเวลาการทำงาน

6. ระยะเวลาปฏิบัติงาน

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	53	38.7	39.3	39.3
	2	53	38.7	39.3	78.5
	3	29	21.2	21.5	100.0
	Total	135	98.5	100.0	
Missing	System	2	1.5		
Total		137	100.0		

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม หน่วยงาน สังกัด

7. หน่วยงานที่สังกัด

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	52	38.0	38.5	38.5
	2	56	40.9	41.5	80.0
	3	13	9.5	9.6	89.6
	4	14	10.2	10.4	100.0
	Total	135	98.5	100.0	
Missing	System	2	1.5		
Total		137	100.0		

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนค่าจำนวนร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการ เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริต

8.

ท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริต หรือไม่

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	30	21.9	22.2	22.2
	2	105	76.6	77.8	100.0
	Total	135	98.5	100.0	
Missing	System	2	1.5		
Total		137	100.0		

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กระบวนการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา [1.ส่งเสริมให้บุคลากรหมั่นพิจารณาถึงความแก่ ความเจ็บ ความตาย อยู่ตลอดเวลา ว่าเราจะหลีกเลี่ยงจากสิ่ง เหล่านี้ไปไม่ได้ ถึงสิ้นรณหาเงินทองมากเท่าไรก็นำติดตัวไปไม่ได้ เมื่อพิจารณาบ่อยเข้า ความโลภก็จะลดลง แล้วความสันโดษก็จะเกิดขึ้น]	135	3	5	3.67	.810
กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา [2.ส่งเสริมให้บุคลากรรู้จักประมาณในการบริโภคอาหาร กินเพื่ออยู่ไม่ใช่อยู่เพื่อกิน เป็นการฝึกสันโดษขึ้นพื้นฐาน ที่เราต้องปฏิบัติอยู่ทุกวัน]	135	3	5	3.69	.805
กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา [3.ส่งเสริมให้บุคลากรหมั่นให้ทานอยู่เสมอๆ เป็นการฆ่าความตระหนี่ ความโลภในตัวไปทีละน้อยๆ เมื่อทำบ่อยๆ เข้า ความสันโดษก็จะเกิดขึ้น]	135	2	5	3.73	.839

กิจกรรมและหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา [4.ส่งเสริมให้ บุคลากรหมั่นรักษาศีล โดยเฉพาะศีล 8 ผู้ที่รักษาศีล 8 จะช่วยให้เกิดความสันโดษใน หลายเรื่อง เช่น ศีลข้อ 3 ทำให้ สันโดษในกามคุณ ศีลข้อ 6 ทำให้ สันโดษในเรื่องอาหาร ศีลข้อ 7 ทำให้สันโดษในเรื่อง เครื่องนุ่ม ห่ม การแต่งเนื้อแต่งตัว และศีล ข้อ 8 ทำให้สันโดษในเรื่องที่อยู่ อาศัยที่หลับนอน]	135	3	5	3.71	.800
กิจกรรมและหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา [5.ส่งเสริมให้ บุคลากรหมั่นทำสมาธิเป็นประจำ เมื่อทำสมาธิอย่างสม่ำเสมอจิตใจ ก็จะสงบนุ่มนวลขึ้น ความอยาก เด่น อยากดังหรืออยากได้ในทาง ที่ไม่ชอบก็จะค่อยๆ หายไป]	135	3	5	3.73	.794
กิจกรรมและหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา [6. ส่งเสริม รณรงค์ให้บุคลากรรักษาศีลห้า]	135	2	5	3.75	.817
กิจกรรมและหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา [7.ส่งเสริมให้ บุคลากรดำรงชีวิตตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง]	135	3	5	3.76	.796
กิจกรรมและหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา [8.ส่งเสริมให้ บุคลากรประยุกต์ใช้หลัก เศรษฐกิจพอเพียงในการ ดำรงชีวิตโดยสร้างรายได้ ลด รายจ่ายในครัวเรือนและชุมชน]	135	3	5	3.71	.800

กิจกรรมและหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา [9. ส่งเสริมให้ บุคลากรใช้หลักโลกบาลธรรม (หิริ โอตตัปปะ) เป็นกลไกใน การบูรณาการ เพื่อปลูกและปลูก จิตสำนึกของบุคคลในองค์กรให้ เกิดความละเอียดต่อ ความซื่อ และเกรงกลัวต่อผลของการ ประพฤตชั่ว]	135	3	5	3.99	.712
กิจกรรมและหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา [10. ส่งเสริมให้ บุคลากรใช้หลักอภิธานิยธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ใช้ใน การ ปกครอง เพื่อให้องค์กรเกิดความ เข้มแข็ง มีความสามัคคีของหมู่ คณะ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ปฏิบัติตามกฎระเบียบ เน้นความ รับผิดชอบต่อส่วนรวม ยึดหลัก ขนบธรรมเนียมประเพณีและ ศาสนาเป็นกลไกบูรณาการ ร่วมกับหลักธรรมาภิบาล ขับเคลื่อนการบริหารจัดการ องค์กรให้ไปร้	135	3	5	4.07	.660
กิจกรรมและหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา [11. ปลูกฝัง ค่านิยมคุณธรรมจริยธรรมใน องค์กรให้กับบุคลากร]	135	3	5	4.07	.637
Valid N (listwise)	135				

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
คำถามว่าด้วยการสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ [1. สถานที่ครอบครัวยังมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรม]	135	3	5	4.32	.698
คำถามว่าด้วยการสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ [2. สถานที่ครอบครัวยังมีบทบาทสำคัญในการอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนให้มีความซื่อสัตย์ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อหน้าที่]	135	3	5	4.32	.698
คำถามว่าด้วยการสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ [3. สถานที่การศึกษาต้องมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรม]	135	3	5	4.35	.684
คำถามว่าด้วยการสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ [4. สถานที่การศึกษาต้องมีบทบาทสำคัญในการอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนให้มีความซื่อสัตย์ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อหน้าที่]					
คำถามว่าด้วยการสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ [5. ผู้บริหารประเทศและผู้บริหารองค์กรต้องประพฤติดีเป็นแบบอย่างที่ดีในการต่อต้านการทุจริต]	135	3	5	4.39	.669
คำถามว่าด้วยการสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ [6. คนในสังคมต้องเปลี่ยนทัศนคติและความเชื่อโดยให้การเคารพยกย่องคนดีมีคุณธรรม]	135	3	5	4.26	.782
คำถามว่าด้วยการสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ [7. สื่อมวลชนต้องยกย่องชมเชยผู้ที่ประพฤติดี มีคุณธรรมต่อต้านการทุจริต]	135	3	5	4.24	.787

บมการสร้างความเข้มแข็งใ นการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักร รรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ [8. องค์กรกำหนดเกณฑ์ มาตรฐานระดับสูงในการค ัดเลือกบุคลากรเข้าสู่ระบบ และองค์กร]					
คำถามว่าด้วยการสร้างรูปแ บมการสร้างความเข้มแข็งใ นการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักร รรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ [9. องค์กรต้องสร้างและปลูกฝัง จิตสำนึกด้าน คุณธรรมให้กับบุคลากร]	135	3	5	4.33	.691
คำถามว่าด้วยการสร้างรูปแ บมการสร้างความเข้มแข็งใ นการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักร รรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ [10. องค์กรต้อง จัดอบรมสัมมนา มีกลไกการติดตามและประเ มิณผลอย่างสม่ำเสมอ]	135	3	5	4.35	.684
คำถามว่าด้วยการสร้างรูปแ บมการสร้างความเข้มแข็งใ นการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักร รรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ [11. ปลูกจิตสำนึก คำนิยม คุณธรรม จริยธรรม และสร้างวินัยแก่ทุกภาคส่วน]	135	3	5	4.36	.674
คำถามว่าด้วยการสร้างรูปแ บมการสร้างความเข้มแข็งใ นการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักร รรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ [12. การสร้างและใช้กลไกทางศ าสนา/ รัฐองค์กรเอกชนในการด รวจสอบซึ่งกันและกัน]	135	3	5	4.35	.684
คำถามว่าด้วยการสร้างรูปแ บมการสร้างความเข้มแข็งใ นการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักร รรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ [13. กระตุ้นให้ทุก ฝ่ายตระหนักต่อความดี และมีเจตต่อความดีอย่าง เหมาะสม]	135	3	5	4.36	.674
คำถามว่าด้วยการสร้างรูปแ บมการสร้างความเข้มแข็งใ นการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักร รรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ [14. ตระหนักถึงความสำคัญของ หลักรรรมภิบาล]	135	3	5	4.37	.666
คำถามว่าด้วยการสร้างรูปแ บมการสร้างความเข้มแข็งใ นการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักร รรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเชียงใหม่ [15. การให้ความรู้ความเข้าใจ และร่วมตรวจสอบองค์กรให้ เกิดความ โปร่งใส]	135	3	5	4.36	.687

คำถามว่าด้วยการสร้างรูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริตโดยใช้กิจกรรมและหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาในจังหวัดเชียงใหม่ [16. เน้นกลไกการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนในการตรวจสอบกระบวนการดำเนินการบริหารจัดการท้องถิ่นทุกชนิดอน]	135	3	5	4.36	.687
---	-----	---	---	------	------

ภาคผนวก ค
ใบรับรองจริยธรรมการวิจัย

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและไบนินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย ว.๑๐๕/๒๕๖๔

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายงานการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อข้อเสนอการวิจัย: รูปแบบการสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านทุจริต โดยใช้กิจกรรมและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในจังหวัดเชียงใหม่
(Model for Strengthening in an Anti-Corruption by Activities and Buddhist Principles in Chiang Mai Province)

รหัสข้อเสนอการวิจัย: -

สถาบันที่สังกัด: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ผู้วิจัยหลัก: นายมงคลชัย สมศรี

เอกสารที่พิจารณาทบทวน

๑. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๔
๒. เอกสารชี้แจงข้อมูลผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๔
๓. หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๔
๔. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	ฉบับที่ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๔

(พระสุวรรณเมธาภรณ์, ผศ.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔

หมายเลขใบรับรอง: ว.๑๐๕/๒๕๖๔

วันที่ให้การรับรอง: ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔

วันหมดอายุใบรับรอง: ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๕

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ-สกุล	:	นายมงคลชัย สมศรี
ตำแหน่ง	:	หัวหน้าโครงการวิจัย
ประวัติการศึกษา	:	พ.ศ. 2550 ร.ม. (การเมืองและการปกครอง) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2544 ศน.บ. (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประวัติการทำงาน	:	อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง
ผลงานทางวิชาการ	:	1. มงคลชัย สมศรี. (2562). การใช้หลักอภิปไตย 3 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาสาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตล้านนา. <i>การประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ</i> . 787 2. อุเทน ลาพิงค์, ตระกูล ชำนาญ, มนต์รี วิชัยวงศ์, และมงคลชัย สมศรี. (2561). การประเมินผลโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบปลอดบุหรี่ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. <i>วารสารธรรมทรรศน์</i> , 18(3). 91-103. 3. ตระกูล ชำนาญ, วรยุทธ สถาปนาศุภกุล, มนต์รี วิชัยวงศ์ และมงคลชัย สมศรี. (2561). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่. <i>วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่</i> , 19(1). 105-111.
ผลงานการวิจัย	:	-
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	:	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ-สกุล	:	พระมหาวิเศษ ปณณาวชิโร, รศ. ดร.
ตำแหน่ง	:	ผู้ช่วยนักวิจัย
ประวัติการศึกษา	:	พ.ศ. 2554 ปร.ด. (ผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ พ.ศ. 2558 ร.ม. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2543 ศน.ม. (พุทธศาสนศึกษา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. 2538 ศษ.บ. (สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ประวัติการทำงาน	:	อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา
ผลงานทางวิชาการ	:	1. พระมหาวิเศษ ปณณาวชิโร. (2562). ประโยชน์ของ พุทธบัญญัติ. <i>วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ</i> , 29(2). 1-6. 2. พระมหาวิเศษ เสาะพบดี. (2562). หลักธรรมในการ พัฒนาจิตใจของผู้ต้องขัง ในทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่. <i>วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่</i> , 62-68. 2. พระมหาวิเศษ ปณณาวชิโร. (2562). แนวทาง พัฒนาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. <i>วารสาร ศึกษาศาสตร์ปริทัศน์</i> , 34(3).
ผลงานการวิจัย	:	พระมหาวิเศษ ปณณาวชิโร. (2562). แนวทางพัฒนาการ บริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก สามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	:	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ-สกุล	:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ตระกูล ชำนาญ
ตำแหน่ง	:	ผู้ช่วยนักวิจัย
ประวัติการศึกษา	:	พ.ศ. 2551 ศศ.ด. (การพัฒนาสังคม) มหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. 2538 M.A. (Sociology) Banaras Hindu University, Varanasi, India พ.ศ. 2536 ศน.บ. (สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประวัติการทำงาน	:	ผู้ช่วยอธิการบดี วิทยาเขตล้านนา อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
ผลงานทางวิชาการ	:	1. อุเทน ลาพิงค์, ตระกูล ชำนาญ, มนตรี วิชัยวงศ์, และ มงคลชัย สมศรี. (2561). การประเมินผลโครงการพัฒนา พื้นที่ต้นแบบปลอดบุหรี่ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย. <i>วารสารธรรมทรรศน์</i> , 18(3). 91-103. 2. ตระกูล ชำนาญ, วรยุทธ สถาปนาศุภกุล, มนตรี วิชัยวงศ์ และมงคลชัย สมศรี. (2561). การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนในจังหวัด เชียงใหม่. <i>วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่</i> , 19(1). 105-111.
ผลงานการวิจัย	:	-
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	:	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา